

77
1667

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1942. ÉVI MÁJUS HÓ 27-IKI EGYHÁZMEGYEI
TANÁCSÁNAK; 1942. ÉVI OKTÓBER HÓ 14-IKI RENDES
KÖZGYŰLÉSÉNEK ÉS 1943. ÉVI ÁPRILIS HÓ 6-IKI
RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:

NÁDHÁZY BERTALAN
LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

NYOMATOTT
STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN
MISKOLCON — 1943-11100/

78 78 1667.

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1942. ÉVI MÁJUS HÓ 27-IKI EGYHÁZMEGYEI
TANÁCSÁNAK; 1942. ÉVI OKTÓBER HÓ 14-IKI RENDES
KÖZGYŰLÉSÉNEK ÉS 1943. ÉVI ÁPRILIS HÓ 6-IKI
RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

NYOMATOTT
STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN
MISKOLCON — 1943-11100

I.

Az alsóborsodi református egyházmegye 1942. évi május hó 27-én, délelőtt 9 órakor, Miskolcon tartott egyházmegyei tanácsának

jegyzőkönyve.

1. Énekeltük a LXXXIX. zsoltár 1. versét. Esperesünk a Szent Írásból a Filippibeliekhez írott levél 2. rész 5—11. versét felolvastván, vele imádkoztunk.

Jelen voltak Pósa Péter esperes és dr. Kérészy Barna tanácsbíró elnöklete alatt: Gyarmathy Béla, Hubay Lajos, Nagy József, Nádházy Bertalan, Román Ernő, Tóth Sándor lelkészi, bábai Bay Bertalan, dr. Mikuleczky Gyula, dr. Tolnay Ferenc világi tanácstagok.

Báró Bottlik István gondnokunk táviratban tudósított, hogy betegsége miatt nem lehet jelen, dr. Fekete Gyula hivatalos ügyei miatt, Barsy Lajos pedig katonai szolgálata miatt maradt távol.

Egyházmegyei gondnokunknak jó egészséget kívánunk; a többi igazolásokat is elfogadta a Tanács. (N. B.)

2. Az esperes megállapította az egyházmegyei tanács határozatképességét.

3. Lelkészi főjegyző előterjesztette az egyházmegyei Számvevőszék jegyzőkönyvét:

„Az alsóborsodi református egyházmegye Számvevőszékének jegyzőkönyve.

Az alsóborsodi református egyházmegye Számvevőszéke 1942. évi május hó 26-án Miskolcon ülést tartott.

Jelen voltak Pósa Péter esperes elnöklete alatt: Kiss Albert, Szabó József számvevők, Román Ernő em. pénztáros, számadó; Nádházy Bertalan em. főjegyző, aki a jegyzőkönyvet is vezette.

Komjáthy József számvevő családi okok miatt távol maradt.

Esperes üdvözölve a megjelent számvevőszéki tagokat, az ülést megnyitva, felhívta a Számvevőszéket az egyházmegyei pénztárak, költségvetés és az egyházközségek költségvetéseinek és számadásainak megvizsgálására.

A)

I. Számvevőszék megvizsgálja az egyházmegye közpénztárának 1941. évi számadásait. A naplókat, ellennyugtákat, nyugtákat átvizsgálván megállapítja, hogy 1941. évi december hó 31-én az egyházmegyei pénztár összes forgalma a következőket mutatja:

Bevétel	51.412 P 34 f
Kiadás	45.786 P 36 f
<u>Pénztári maradvány . . . . .</u>	<u>5.625 P 98 f</u>

A kiadások a következő csoportosított tételekből alakulnak:

a) személyi kiadás és útszámla	4.474 P 98 f
b) segélyezések	2.213 P 83 f
c) postaköltség	409 P 63 f
d) felsőbb egyházi intézményeknek	37.695 P 56 f
e) dologi és vegyes kiadások	992 P 36 f
<u>Összesen . . . . .</u>	<u>45.786 P 36 f</u>

II. Számvevőszék megvizsgálta a Baldácsy-alap számadásait részletesen és megállapította, hogy 1941. évi december hó 31-én a

Bevétel	1.131 P 85 f
Kiadás	1.112 P 36 f
<u>Maradvány . . . . .</u>	<u>19 P 49 f</u>

III. Számvevőszék a közalapi pénzkezelésnél megállapította, hogy a

Kirovás	12.373 P 00 f
Befizetés	6.951 P 78 f
<u>Be nem fizetett hátralék . . . . .</u>	<u>5.421 P 22 f</u>

IV. Számvevőszék megvizsgálta a Lelkészi Nyugdíjintézetre vonatkozó számadásokat és megállapította, hogy a

Kirovás	85.709 P 08 f
Befizetés levonásokkal	39.190 P 68 f
<u>Hátralék . . . . .</u>	<u>46.518 P 40 f</u>

Számvevőszék Román Ernő em. pénztárosnak a megvizsgált 1941. évi számadásokra vonatkozóan a szokásos óvások fenntartása mellett a felmentvényt megadását javasolja. Javasolja az Egyházmegyei Tanácsnak, hogy hagyja jóvá a bemutatott számadásokat, megköszönve a pénztáros gondos szolgálatait, melyekért a maga részéről is köszönetet mond. Az egész számadást az Egyházmegyei Tanács és az egyházkerület elé terjeszti.

B)

V. A Számvevőszék előtt bemutatja az egyházmegye pénztárosa az egyházmegye 1942. évi költségvetését. A költségvetés tételről-tételre megvizsgálta a következő végösszeget mutatja:

Szükséglet	5.567 P 50 f
Fedezet	5.567 P 50 f
<hr/>	
Maradvány vagy hiány	0.000 P 00 f

Számvevőszék a bemutatott költségvetést helyesnek találja és az Egyházmegyei Tanács elé terjeszti jóváhagyás végett azzal, hogy az egyházkerülethez terjesztessék fel.

C)

Az egyházmegyei Számvevőszék tárgyalta az egyházmegye egyházközségeinek 1941. évi gondnoki számadásait.

Az összes egyházközségek zárószámadásait az Egyházmegyei Tanácsnak megerősítésre ajánlja és a következő határozati javaslatokat terjeszti a Tanács elé:

a) A kisgyőri presbitérium figyelmébe ajánlja, hogy az adósságoktól megfelelő terhek hordozásával igyekezzen szabadulni, mert különben adóssága nem csökkenni, hanem növekedni fog.

b) Noszvaj megkönnyebbülve a múlt évben nyert nagymérvű engedmény után, pontosan teljesítse fizetési kötelezettségét és várja nyugodtan a fejleményeket.

c) A diósgyőri egyházközség az Egyházmegyei Közgyűlésnek 1931. évi május hó 27-én 7. sz. alatt hozott d) határozata és az 1941. évi Egyházmegyei Tanács 5. sz. határozatának betartásával, az 1925. év óta épült iskolának és lelkészlakásnak összesített és okmányolt számadásait 1942. évi július hó 31. napjáig a presbitérium által elfogadva, terjessze jóváhagyás végett illetékes számvevője útján az Egyházmegye Közgyűlése elé megerősítés végett, és szakértő közreműködésével vegye át szabályszerűen az építkezéseket s ennek megtörténtéről tegyen jelentést az esperesi hivatalhoz az átvételi jegyzőkönyv kapcsán.

D)

Az egyházmegyei Számvevőszék megvizsgálta a számvevők előterjesztésében az összes egyházközségek 1942. évi költségvetéseit.

Míndezeket helyesnek találván megerősítésre terjeszti fel az Egyházmegyei Tanács elé azzal a jelentéssel, hogy az esperes úr jóváhagyta a költségvetéseket.

E)

Az ónodi egyházközség 1939. évi számadásában a Számvevőszék bizonyos tételeket kifogásolt. Ezek a tételek magyarázatot

nyervén, az esperes úr hatalmaztassék fel, hogy hagyja jóvá a számadást.

A diósgyőri egyházközség okmányoltan és összesítve beterjesztette a vasgyári templomjavítás számadásait az 1941. évről.

A Számvevőszék javasolja ennek a számadásnak a jóváhagyását is.

Több tárgy nem volt. Esperesünk az ülést bezárta s a jegyzőkönyvet két példányban aláírtuk.

Kmft.

Pósa Péter sk.

esperes.

Szabó József sk. Román Ernő sk. Kiss Albert sk.

Nádházy Bertalan sk.

számvizsgáló bizottsági tagok

Egyházmegyei Tanács a Számvevőszék jegyzőkönyvével kapcsolatban a következő határozatokat hozza:

1. A) pont alatt lévő I., II., III., IV., közpénztári, Baldácsy-alap, közalapi, lelkeszi nyugdíjintézeti 1941. évről szóló egyházmegyei számadásokat a maga részéről is helyesnek fogadja el. Ezekre vonatkozólag, a szokásos óvások fenntartása mellett, Román Ernő egyházmegyei pénztárosnak a felmentvényt megadja. Szolgálatait megköszöni. A számadást az Egyházkerületi Tanács elé terjeszti, végső jóváhagyás céljából.

2. B) V. alatt bemutatott 1942. évi egyházmegyei költségvetést elfogadja. Jóváhagyás végett az Egyházkerületi Tanácshoz terjeszti fel.

3. C) pont alatt bemutatott, az egyházmegye egyházközségei gondnoki 1941. évről szóló számadásait, a maga részéről végső fokon, jóváhagyja és megerősíti.

Az ez alatt a pont alatt a), b), c) betűkkel jelzett határozati javaslatokat határozati erőre emeli.

4 D) pont alatt az egyházközségek 1942. évi megvizsgált és jóváhagyásra előterjesztett költségvetéseit megerősíti azzal, hogy esperes úr által megerősített költségvetések aláírását jóváhagyólag tudomásul veszi.

A számvevők szolgálatait megköszöni.

5. E) pont alatt az ónodi egyházközség 1939. évi számadásában kifogásolt néhány tétel magyarázatot nyervén, felhatalmazza a Tanács esperesünket, hogy ezt a számadást hagyja jóvá.

A diósgyőri egyházközség gyári templomának javításáról és toronyóra készítéséről szóló összesített és okmányolt számadásait megerősíti. (N. B.)

4. A tisztaoszlári egyházközség iskolaépítésből eredő adósságának fedezésére 7.494 P 50 fillér rendkívüli adót vetelt ki 1941. évi december 14-én tartott presbiteri és december 18-án tartott közgyűlési határozatával. A határozatok a presbiteri gyűlésen névszerinti szavazással egyhangúlag, a közgyűlésen 21 szavazattal 1 ellenében hozatott meg. Beterjesztí a névszerinti egyházi adókimutatási lajstromot is jóváhagyás végett.

Egyházmegyei Tanács az E. T. VII. tc. 13. §. és az I. tc. 77. §. a) pontja alapján a rendkívüli egyházi adó kimutatást jóváhagyja és a kimutatási adólajstromot megerősíti, elismerését fejezve ki az egyházközségnek példás áldozatosságáért. (N. B.)

5. A tiszatarjáni egyházközség presbitériuma 1941. évi szeptember hó 2-án névszerinti szavazással egyhangúlag elhatározta, hogy építkezési célra az OKH-tól 5.000 P kölcsönt vesz fel. Ezt a határozatot az 1941. évi szeptember hó 14-i közgyűlés névszerinti szavazással egyhangúlag elfogadta.

Egyházmegyei Tanács az 5.000 P-ös építkezési kölcsön felvételét az E. T. I. tc. 77. §. f) pontja alapján jóváhagyja. (N. B.)

6. A mezőkeresztesi egyházközség december 6-án tartott presbiteri gyűlésén és december 26-án tartott közgyűlésén törvényszerűen elhatározta, hogy templomát renováltatja.

Egyházmegyei Tanács felhívja a mezőkeresztesi egyházközséget, hogy a renoválásra vonatkozó tervezetet és költségvetést felülvizsgálás végett az esperesi hivatalhoz, majd annak idején pedig az elvégzett renoválás összesített és okmányolt számadását, jóváhagyás végett terjessze az egyházmegyei közgyűlés elé. (N. B.)

7. A mezőkeresztesi egyházközség 1941. december 6-án tartott presbiteri gyűlésén elhatározta, hogy templomát megújíttatja; ez a renoválás kb. 30.000 P-be kerül a költségvetés szerint. Erre a célra banki adósságot vesz föl, melynek 15 év alatt leendő törlesztésére rendkívüli egyházi adót vet ki 15 éven keresztül és pedig az állami egyenes adó 5%-át és családonként 1 P-t. A presbitérium egyhangúan névszerinti szavazással kimondja a 30.000 P-s 15 éves amortizációs kölcsön felvételét. Ezt a presbiteri határozatot 1941. december 26-án az egyházközségi közgyűlés névszerinti szavazással egyhangúlag magáévá tette.

Egyházmegyei Tanács az E. T. I. tc. 77. §. f) pontja alapján a kölcsön felvételére vonatkozó határozatot jóváhagyja. (N. B.)

8. A mezőkeresztesi egyházközség presbitériuma 1941. december 6-án tartott gyűlésében a templomjavítás költségének fedezésére

15 éves amortizációs banki kölcsön felvételét határozta el. Ennek a kölcsönnek fedezetére 15 évre rendkívüli egyházi adót vet ki és espedig az állami egyenes adó 5%-át és családonként évi egy pengőt. Ezt a határozatot a presbitérium névszerinti szavazással egyhangúlag hozta. Az egyházközségi közgyűlés 1941 december hó 26-án névszerinti szavazással egyhangúlag hozzájárult ehhez a határozathoz.

Egyházmegyei Tanács a rendkívüli egyházi adó kivételre vonatkozó határozatokat az E. T. VII. tc. 13. §. és az I. tc. 77. §. a) pontja alapján jóváhagyja, s felhívja az egyházközséget, hogy a rendkívüli adókivetési lajstromot megerősítés végett terjessze fel az esperesi hivatalhoz. (N. B.)

9. A mezőkeresztesi egyházközség 1941. évi december hó 6-án tartott presbitéri gyűlésében névszerinti szavazással egyhangúlag elhatározta, hogy templomának renoválására 30.000 P-t 15 éves amortizációs banki kölcsönt vesz föl, rendkívüli egyházi adó kivételével és 228 kat. hold tehermentes földjének betáblázása mellett. Ezt a határozatot a december hó 26-án tartott egyházközségi közgyűlés névszerinti szavazással egyhangúlag magáévá tette. Az Egyházmegyei Tanács pedig 1941 május hó 27-én megerősítette.

Kérvényt nyújt be az egyházközség az Egyetemes Konventhez 30.000 P közalapi kölcsön folyósítása iránt.

Egyházmegyei Tanács a benyújtott kérvényt meleg pártolással terjeszti fel a Főtiszteletű és Méltóságos Egyetemes Konventhez az egyh. kerületen keresztül. (N. B.)

10. A sajókeresztúri lelkipásztor beterjeszti megerősítés végett az 1942. évre vonatkozó pótdadó kivetéséről szóló presbitéri és egyházközségi közgyűlési határozatokat és a pótdadó kivetési lajstromot, megerősítés végett. Ez a pótdadó az egyházközség 1942 évi költségvetési hiányának fedezésére szolgál.

Egyházmegyei Tanács felhívja a sajókeresztúri egyházközséget, hogy az E. T. I. tc. 70. §. 2. pontja alapján, egyházi közteherviselés megállapításáról lévén szó, a névszerinti szavazással hozott presbitéri és egyházközségi közgyűlési határozatokat, amelyekben a határozat mellett vagy ellene szavazók neveit fel kell jegyezni: terjessze az esperesi hivatalba s ebben az esetben felhatalmazza az esperes urat, hogy az E. T. I. tc. 77. §. a) pontja rendelkezése szerint, a rendkívüli egyháziadó kivetésre vonatkozó határozatot és kivetési lajstromot jóváhagyja. (N. B.)

11. Az ónodi egyházközség beterjeszti jóváhagyás végett adókulcs-módosító határozatait, 1941 november hó 6-án a presbitérium törvényszerűen, névszerinti szavazással egyhangúlag elhatározta, hogy iskolaépítési kölcsönének részben való fedezésére, az egyházi adót a közmunkaváltsággal együtt kivetí a 24-ik életévet betöltött, akár nőtlen, akár nő, szülei házában élő fiakra is, akiket a választói névjegyzékbe is a törvény szerint, fel fog venni.

Ezt a határozatot 1941. évi november hó 16-án az egyházközségi közgyűlés névszerinti szavazással egyhangúlag elfogadta.

Egyházmegyei Tanácsunk az adókulcs módosító határozatokat az E. T. VII. tc. 6. §. és az I. tc. 77. §. a) pontja alapján megerősíti. (N. B.)

12. A tiszavalki lelkipásztor jelenti, hogy 1941. évi szeptember hó 16-án tartott egyházmegyei közgyűlés 4. t. számú rendelkezésének eleget tett a presbitérium és az egyház magtárának kölcsön adott javairól kötelezvény és betáblázás útján biztosítékot vett.

Tudomásul szolgál. (N. B.)

13. A mezőkövesdi fiókegyház segédlelkésze hosszabb előterjesztést küldött az esperes úrhoz, melyben a gyülekezet fejlődéséről és lelkészlakás építési tervéről számol be.

Egyházmegyei Tanács elismeréssel veszi tudomásul a mezőkövesdi gyülekezet haladásáról beszámoló terveket és felhatalmazza az esperes urat, hogyha törvényes iratok terjesztetnek fel ebben a tárgyban: azokat megerősítse. (N. B.)

14. A hevesi lelkipásztor jelenti, hogy a miskolci kulturmérnöki hivatal mintegy 1.800 P költséggel csatornáztatta a lelkészi és tanítói javadalmi földeket.

Tanácsunk szívesen veszi tudomásul ezt a bejelentést és a támogatást nyújtó Borbély-Maczkó Emil főispán úrnak, Dr. Mikuleczky Gyula alispán úrnak valamint Németh Béla miniszteri tanácsos úrnak, a kulturmérnöki hivatal vezetőjének szívesen mond köszönetet. (N. B.)

15. Tárgyaltuk a noszvaji ref. egyházközség presbitériumának 1941. évi november hó 1. napján és egyházközségi közgyűlésének 1941. évi november hó 16. napján hozott erdővételre vonatkozó határozatait. A község határában parcellázásra kerül a Gallasy László-féle erdőbirtokból 600 kat. hold, amelyből 20 kat. holdat kíván az egyházközség igényelni, illetve megvenni, miután ezzel az iskolafűtés és a lelkészi fajárandóság eddig megoldatlan kérdése elintézhető lenne. A vételár katasztrális holdankint kb. 250 P-t tenne, melynek felét kellene azonnal lefizetni, a másik felét pedig hosszúlejáratú kölcsönrel lehetne törleszteni. A vételár most fizetendő felét rendkívüli kivétel útján hozná össze az egyházközség, a hosszúlejáratú kölcsön évente esedékes részleteit pedig az évi költségvetés keretei közé vennék fel.

Lelkész a határozatokat felterjesztő levelében előadja, hogy időközben az ingatlan parcellázása meghiúsultnak mutatkozott s ezért nem terjesztették eddig a határozatokat fel az egyházmegyéhez; 1942. május 2-án azonban a minisztérium útján olyan értesítést kaptak, hogy amennyiben május 28-ára együtt lesz a vételár a

minisztérium helyet ad az elővásárlási igényeknek, s erre való tekintettel kéri a hozott határozatok jóváhagyását.

Egyházmegyei Tanács a noszvaji ref. egyházközségnek erdőingallan vásárlására irányuló határozatát jóváhagyja. Hangsúlyozza azonban, hogy ezen elvi jelentőségű előzetes hozzájárulás nem jelenti a tényleg létesítendő szerződéseknek az E. T. I. tc. 76. §-ában előírt egyházmegyei és egyházkerületi jóváhagyásokat annyival is inkább, mert a felterjesztett határozatokból a szándékolt jogügyletnek a tárgya, valamint részletes feltételei és a fizetendő vételárnak a biztosítása határozottan meg nem állapítható. Nyomatékosan felhívja azért az egyházközség figyelmét arra, hogy a szerződés megkötésével egyidejűleg a vételár fedezetéről is határozatilag gondoskodjon és az eziránti határozatokkal együtt terjessze fel jóváhagyás végett a megkötött szerződést. (Dr. T. F.)

16. Tárgyaltuk a tiszatarjáni ref. egyházközség presbitériumának 1941. évi július hó 31-én és egyházközségi közgyűlésének 1941. évi szept. hó 14. napján hozott ingatlancserére vonatkozó határozatait, amely szerint az egyházközség cserébe adta a tulajdonát képező és a tiszatarjáni 87. sz. telekkönyvi betétben Á. I. 8. sorszám 205. hrzi szám alatt felvett 400 négyzetöl területű kert ingatlanát Pogány Dezsőné sz. Demeter Mária tiszatarjáni lakosnak a most nevezett tulajdonát képező és a tiszatarjáni 849. sz. tkvi betétben Á. I. 1.—2. sorsz. 40. és 41. hrzi szám alatt felvett 55 négyzetöl kert és 69 négyzetöl lakház és udvarból álló beltelki ingatlanokért.

Az ingatlanok értéke egymással egyenlően 800—800 P. A cserét az egyházközség szempontjából az teszi különösen kedvezővé, hogy ez által az egyházközségnek tanítói javadalmát képező udvar kert és gazdasági rakodóhely egy tömbben lesz és így a csere a javadalmas érdekét szolgálja.

Egyházmegyei Tanács a vonatkozó csereüzletet és az erről kiállított és becsatolt csereszerződést jóváhagyja és megerősíti, miután a csere az egyházközség érdekét szolgálja és az egyházközség által cserébe kapott ingatlan a csatolt nyilatkozat szerint forgalmi értékben is megfelel a csérébe adott ingatlan értékének. Végső megerősítés végett az egyházkerületi tanácshoz terjeszti. (Dr. T. F.)

17. Tárgyaltuk a nyéki ref. egyházközség presbitériumának 1942. évi január hó 20. napján és egyházközségi közgyűlésének 1942. évi február 1. napján hozott ingatlan vételre vonatkozó határozatait, amely szerint az egyházközség megvásárolta Kiss Györgyné szül. Sólyom Ilona karczagi lakostól az Onod Puszta Tullusi 15. sz. tkvben 1. sorsz. 17/á. hrsz. alatt felvett szántóföld és rét ingatlanak 1/5-öd jutalékát, amely jutalék 3951/2 négyzetöllet tesz ki és annak vételára négyzetölenként 1 P, vagyis összesen 3951 P 20 fillér a vételár.

Az ingatlanvételt az egyházköztség abból a célból eszközölte, hogy készpénz vagyonát értékálló ingatlanba fektesse s a kikötött vételár az ingatlan forgalmi értékének megfelelő.

Egyházmegyei Tanács a vételi ügyletet és az arra vonatkozóan létesített adásvételi szerződést jóváhagyja és megerősíti, miután az az előírt iörvényes feltételeknek megfelel. Végző megerősítés végett az egyházkerületi tanácshoz felterjesztí.

(Dr. T. F.)

18. A diósgyőri református egyházköztség iskolaszéki elnöke betérjesztí jóváhagyás végett a diósgyőri református egyházköztség presbitériumának tanítói állások szervezésére vonatkozó határozatát. Éserint az iskolaszék és a gazdasági bizottság határozati javaslata s az E. T. I. tc. 74. §. 1. pontja alapján népiskolájában 4 tanítói állást kíván szervezni államsegéllyel. Az állások szervezését szükségessé teszi az iskola népessége, a VII–VIII. o. fokozatos megnyitása, az iskola színvonalának megtartása és emelése. A szervezendő állások fenntartásához egyéb törvényes tanítói fizetésbeli járandóságok mellett 10 %-al hozzájárul, mert erre a fedezetet biztosítani tudja.

Egyházmegyei tanács örömmel hagyja jóvá a presbitéri határozatot és szíves ajánlással terjesztí az egyházkerület elé jóváhagyás végett. Akkor, amikor sok egyházköztség elbírhataltan teherként hordozza az iskolafenntartás költségeit és iskoláit visszafeljeszteni vagy átadni szeretné, kétszeresen öröm ilyen határozatról tudomást szerezni és azt jóváhagyni.

(N. I.)

19. A hejőcsabai lelkipásztor betérjesztí a hejőcsabai református egyházköztség presbitériumának 1940 szeptember 22-én hozott határozatát, amely szerint a jelenleg hat osztályú népiskoláját négyosztályúvá kívánja visszafeljeszteni. Az indokolás szerint egyre nehezebbé válik a nívó fenntartása a hat osztályú osztatlan iskolában a helybeli osztott iskolával szemben; a legtöbb szülő a közeli miskolci középiskolák valamelyikébe iratja be gyermekét a IV. o. elvégzése után; az osztatlan négyosztályban eredményesebb munkát végezhet a tanító; a középiskolába nem járó gyermekek az állami iskolában folytathatják a tanulást az V–VIII. osztályban.

Egyházmegyei Tanács a jelenlegi körülményekre való tekintettel hagyja jóvá a presbitériumnak az iskola négyosztályúvá való visszafeljesztéséről hozott határozatát. Felhívja a presbitériumot, hogy foglalkozzék az iskola feljesztésének gondolatával és kövessen el mindent, hogy azt meg is valósítsa.

(N. I.)

20. Virágh József ónodi lelkipásztor az Egyházmegyei Tanács véleményét kéri Németh Lajos és társai ónodi egyháztagok adóügyi panaszában való részvételére vonatkozóan. A kérésből nem tűnik

ki elég világosan. hogy mire nézve kéri a tanács pártatlan és érdektelen elbírálását.

Egyházmegyei Tanács leveszi a napirendről a kérést, mivel Németh Lajos és társai panasza a mai napon tartandó bírósági tárgyalás anyagát képezi s véleményével, vagy határozatával nem is kívánja megelőzni a bíróság végzését, vagy ítéletét. (N. J.)

21. Az ároktői egyházközség presbitériuma 1942. évi május hó 3-án, közgyűlése pedig május hó 10-én törvényszerűen elhatározta, hogy a súlyos gazdasági helyzetre és drágulásra való tekintettel a f. évre 50%-os rendkívüli adót vet ki.

Az Egyházmegyei Tanács felhívja az ároktői egyházközséget, hogy a vonatkozó összes iratokat terjessze be az esperesi hivatalba s esperesünket felhatalmazza, hogy az iratok beérkezése után a rendkívüli adókiivetést az E. T. I. tc. 77. §. a) pontja alapján, megerősítse. (N. B.)

22. Több tárgy nem volt. Énekeltük a XXIII. zsoltárt, imádkoztunk és esperesünk az Eggyházmegyei Tanács ülését fél 11 órakor bezárta.

Kmft.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Nádházy Bertalan sk.
em. főjegyző.

Pósa Péter sk.
esperes.

Román Ernő sk.

Jegyzet. Az egyes számokat jegyezték és előadták: N. B. = Nádházy Bertalan lelkészi főjegyző, N. J. = Nagy József lelkészi jegyző, Dr. T. F. = dr. Tolnay Ferenc egyházmegyei ügyész.

II.

Az alsóborsodi református egyházmegye 1942. évi október hó 14-én Miskolcon tartott rendes közgyűlésének

jegyzőkönyve.

1. Közgyűlésünket az L. zsoltár 1. versének eléneklésével kezdtük 8 óra 50 perckor. Román Ernő h. esperes felolvasta a Bibliából II. Tim. 2: 1—7. verseit és buzgó imádságban kérte Isten segítségét tanácskozásainkhoz.

2. Nádházy Bertalan főjegyző és Nagy József jegyző vette számba a megjelenteket.

Jelen voltak: Román Ernő h. esperes és br. Bottlik István elnöklése alatt Benke József, dr. Filep Gusztáv, Komjáthy József, Szabó József, Szakács Pál, Tóth Sándor lelkészi tanácsbírák; Bay Bertalan, Barsy Lajos, dr. Fekete Gyula, dr. Jégh Gyula, dr. Korom Lajos, Kun András, vitéz dr. Mikuleczky Gyula világi tanácsbírák; Nádházy Bertalan lelkészi, dr. gróf Haller István világi főjegyző; Nagy József és Arday Janka László lelkészi jegyző; dr. Dienes István és dr. Tolnay Ferenc ügyész.

Az egyházközségeket a felsoroltakon kívül a következő lelkipásztorok és világiak képviselték:

Ároktő: Kiss Albert, Mihály Ferenc; Atány: Szilva Sándor, Kakas József; Belsőbölcs: Kalmár András; Bükkaranyos: Derencsényi István; Bükkszécs: Molnár Gyula; Cserépfalu: Kósik Lajos; Diósgyőr: Kigyóssy Dezső, Eröss Gyula, Kolumbán György, Gyulay István; Eger: Paulik Béla, dr. Lipcsey Péter; Egerlövő: Nagy Lóránd, Molnár Géza; Emőd: Demeter Béla; Felsőábrány: Nagy Elek; Gelej: Nagy Sándor, Forrai György; Harsány: Sóljom Gyula; Hejőbába: Szendrey László, Szabó Sándor; Hejőcsaba: Szabó Dániel; Hejőszalonta: Takács Mihály, Járdánházy József; Heves: Joó Imre; Igrici: Mikó Sándor; Kígyóvár: Kiss Elek; Kistokaj: Gombos Imre; Maklár: Kőrösi József; Mezőkeresztes: Olajos Lajos; Mezőnagymihály: Prókátor Dezső; Miskolc: dr. Enyedv Andor, Cseh József, Szilágyi István, dr. Kádas Miklós; Martintelep: Ilosvay Ferenc, Szép Benő; Nemesbikk: Perjéssy László, Tóth József; Noszvaj: Szabó Imre; Nyékládháza: Pósa Dezső; Ónod: Virág József, Böszörményi József;

Sajókeresztúr: Berecz József, Tóth László; Sály: Sípos István; Szirma: Mauritz Gyula, Harsányi Sámuel; Tiszadorogma: Técsy Béla, Zsiros László; Tiszakeszi: Horváth József, Ladányi István; Tiszaoszlár: Gyarmathy Béla; Tiszapalkonya: Turáni Tóth Ferenc; Tiszaszederkény: Eötvös Ferenc; Tiszatarján: Molnár Béla; Tiszavalk: Szondy Lajos; Ujlőrincfalva: Szigethy Gyula; Vatta: Falucskaí Benjámin, Kiss Barna.

Tanárképviselők: Soós Mihály, Zsupán László.

Vallástanárok: Balázs Győző, Papp István.

Tanítóképviselek: Barna Aladár, Mízser Lajos, Molnár Béla, Nagy Dezső, Nagy János, Szabó András, Várhegyi Lajos.

Elmaradásukat igazolták: Kérészy István, Várady Pál, Tóth Kálmán tanácsbíró, Lovász Pál, Trencsényi Pál tanítóképviselek.

A közgyűlés határozatképessége megállapított. Az igazolásokat elfogadta a közgyűlés.

3. Olvastuk a szavazatbontó bizottság jelentését az egyházmegyei tisztségekre beadott szavazatokról. Eszerint a legtöbb szavazatot kapták: világi tanácsbíróságra: Barsy Lajos sályi ig. tanító, dr. Jégh Gyula miskolci gimn. tanár; lelkési jegyzőségre: Arday Janka László mezőkeresztési lelkipásztor; tanárképviselésre: Zsupán László miskolci gimn. ig.; tanítóképviselésre: Lovász Pál mezőcsáti ig. tanító.

Közgyűlésünk a választást megerősíti, köszönti a megválasztottakat s az új tisztviselőktől kivette az esküt.
(N. I.)

4. Báró Bottlik István egyházmegyei gondnok a következő megnyitót mondja el, nagy figyelem közepette:

„Az első szó, mely ajkamat elhagyja, a mélységes fájdalom hangja, mely az egész magyar nemzet szívében keresztünyilalt, amidőn híriül vettük Kormányzóhelyettesünk Ófőméltóságának hősi halálát. (A közgyűlés feláll.) Őt ehhez az egyházmegyéhez igen erős kötelekek fűzték. Sohasem felejtjük el az Ő magyar kálvinista lelkének főgondnoki beiktatásán elhangzott megnyilatkozásait.

Mint kormányzóhelyettes az egész nemzeté lett, és mi minden magyarral együtt siratjuk a nagy magyar Hőst, a Kormányzóhelyettest, kinek példája ma és évszázadok multán is be fogja ragyogni a magyar sors göröngyös útjait.

Amikor a magyar lélek az Ő magasztos személyének dicsőségétől megtermékenyül, az ország minden hű fia hódolattal és szeretettel fordul a Főméltóságú Kormányzó Úr, valamint a Főméltóságú Asszonyok felé, és csodálattal, hűséggel, rendíthetetlen bizalommal tekint Kormányzó Urunkra, kinek lelkében a legnagyobb fájdalmat is letudja küzdeni a magyar haza iránti köteleesség. A mi imádságunk kíséri Kormányzó Urunkat és a magyar lélek és magyar erő mindenkor Tőle várja és Tőle nyeri az irányító szót, mely az Ő ajkáról mindnyájunknak parancs.

A magyar országgyűlés legközelebb iktatja törvénybe nősi halált halt Kormányzóhelyettesünk és Kormányzó Urunk országgyarapító nagy történelmi érdemeit, valamint Kormányzóhelyettesünk Főméltóságú Özvegyének és annak az Árvának közjogi helyzetét, ki hősi halált halt atyjától a magyar nemzet iránt csak kötetességeket örökölt, — a törvényhozás feladata, hogy jogait is méltóan biztosítsa.

* * *

Nádházy Bertalan e. főjegyző előterjeszti ezt a határozati javaslatot:

„Augusztus 20-án, mikor a nap kisugárzott ágyasházából, egy plánéta elégett a Don folyó táján. A magyar égboltról szakadt le *Főméltóságú vitéz nagybányai Horthy István* Kormányzóhelyettes Urunk élete, és valahol ott gyúlt ki utolsó földi fénye, ahol őseink kergették a csodaszarvast. A csillag Isten rendelte kihunyása, a gyász sötétjébe burkolta a magyar földet és minden igaz magyar szívét. Ebben a sötétségben könnyeink csillogása vette körül a budai várat és annak próbára vetett szomorú lakóit. Horthy Miklós apánkkal, hódolattal körülvevett Kormányzó Urunkkal és családjával fájó szívünk a gyász tűzében örökre egybeforrt. A tüzes szekéren elragadtatott Horthy István fényes lelki szállal volt összekötve egyházmegyénk közösségével is. Hat éven át a diósgyőri egyházközség főgondnoki tisztét töltötte be. Belső érdeklődéssel fordult mindenkor ennek az egyházközségnek az élete felé. Szívből érdekelte, hogy mennyien járnak templomba, mennyien élnek úrvacsorával és mit csinál a KIE ifjúság. Mintha a nagy magyar bánat ült volna a két tiszta szemében, amely szemek a Szent Írás mélységeit kutatták. Egyszer azt mondotta: most Pál apostol korinthusi levelét olvasom. Lehet, hogy éppen az Istennek ez az üzenete tette olyan bátorrá: „Szükség, hogy ez a romlandó test romolhatatlanságot öltson magára és e halandó test halhatatlanságot öltson magára.”

Pontos, kötelességtudó, a dolgokat gyorsan átfogó lelke szenvedéseken ment keresztül. Sátáni bántalmak érték. Mintha Krisztussal együtt szenvedett volna a gonoszság miatt.

„Igaz hitrokonai szeretettel“ búcsúzott a diósgyőri egyházközségtől.

Mi is elbúcsúunk Tőle, reménységgel és bizalommal nézve nemzetünk és egyházunk jövődjébe. Ahol ilyen áldozatkészség és hűség ég el az oltáron: ott — a Krisztusért — közel van az Isten. Könnyes szemünkkel az ellobbant plánéta után az ég felé tekintünk.“

Közgyűlésünk tagjai lehajtott fővel, mély csöndben fogadják el a javaslatot. (N. B.)

Mielőtt más tárgyra térnék, a közgyűlést 10 percre felfüggesztem — jelenti be az em. gondnok.

* * *

A nagy, az egész országot megrendítő fájdalom mellett még korábbi időben veszítettük el nagy püspökünket, *Farkas Istvánt*.

Mélységes fájdalommal állott koporsója felett az egész egyházkerület és mondhatom, hogy az egész magyar kálvinistaság. A mi egyházmegyénket lúzte hozzá a legerősebb kapocs, mert hosszú ideig egyházmegyénknek esperese volt, és mint püspököt is mindig a magunkénak éreztük. Hosszú ideig elnöktársam és igaz barátom volt és sokszor, amikor bizalmasan elbeszélgettünk, éreztem, hogy Őbenne Isten gondolatai virulnak ki, hogy az Ő földi léte Krisztusban gyökerezik és lelki életének csak a felszínét érinthették az élet hullámai, később a hosszú betegség nagy szenvedései, lelkének mélységeiben mindenkor a Krisztus békessége honolt. Az Ő lelke Isten lehelete, Ő csak eltávozott közülünk, földi elmulása nem halál, hanem születés az örök életre.

Pálócay Csinke Istvánt, a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület nyugalombavonult nagynevű püspökét nemrég szólította magához az Ur. Mint rimaszombati lelkipásztor, egyházkerületünknek főjegyzője, majd nehéz viszonyok között, egyházáért és magyarságáért folytatott küzdelemben egy évtizeden át a megszállott területen püspök volt. Ő elmondhatta Pál apostollal: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, végezetre eltetetett nekem az igazság koronája.”

Még ezeken felül is nagy veszteségek érték egyházmegyénket, ezekről a veszteségekről elnöktársam fog külön megemlékezni.

Nemrég vált meg állásától esperesünk, *Pósa Péter*. Hosszú, érdemekben gazdag pályáján nemcsak egyházmegyénkben, de szélesebb körben is sok elismerést és szeretetet érdemelt ki. Azok az érdemek, melyeket mint lelkipásztor és esperes egy életen át szerzett, egyházmegyénkben és bizonyára sokkal szélesebb körben sem mehetnek sohasem feledésbe.

Hálát adok Istennek, hogy súlyos betegségére enyhülést adott, és amidőn Tőle, mint esperestől búcsúírom, az evangéliumból meríték vigaszt, melyet hirdetnünk, de élnünk is kell, élnünk kell az életnek nagy és kicsiny dolgaiban, mert az evangéliumi élet nem bontható fel részeire, a Krisztus bennünk él az élet nagy és kicsiny elhatárolásánál és a krisztusi szeretet az a mindennél erősebb kötelék, mely az Ő szolgáit elválaszthatatlanul egybefűzi.

Most arról a derűről szólok, melyet az isteni gondviselés a mi egyházkerületünk és egyházmegyénk szomorúságában adott; ez év február 23-án *Főtiszteletű dr. Enyedy Andort*, egyházkerületünk főjegyzőjét, egyházmegyénk tanácsbíráját püspökké szenteltük fel. Az Ő püspökké választása évtizedekre kiterjedő áldásos munkájának elismerése és az egész egyházkerület egyhangú bizalmának megnyilvánulása volt.

Vitéz kövecsesi Lukács Béla Öexcellenciáját, egyházmegyénk tanácsbíráját, az ónodi egyház főgondnokát, ki a segítő szeretetnek oly sok bizonyosságát szolgáltatta, Kormányzó Urunk m. kir. titkos tanácsossá, majd miniszterévé nevezte ki. Önagyemlétsága régóta oszlopa nemcsak egyházmegyénknek, de egyházkerületünknek is, ma pedig oszlopa a Kormányzatnak és építője a magyar jövőnek.

Nagy a mi örömünk az érdemeknek eme legmagasabb helyről jött elismerése felett, és bízva bízunk abban, hogy Önagyemlétsága az ország súlyos helyzetében nagy tehetségével és igaz magyar szívével továbbra is eredményesen szolgálja az Államfőt és a Magyar Hazát.

Bay Bertalan Öméltósága tanácsbíránk, ki mindig szeretettel és hűséggel szolgált egyházmegyénket, a felsőház tagja lett. Szeretettel üdvözljük Öt, mint a magyar országgyűlés tagját.

A Főtiszteletű Püspök Urat egyházmegyénk közgyűlésén ma először van szerencsém üdvözölni. A Püspök úr a mi egyházmegyénkben és egyházkerületünkben is hosszú évek közös munkájában a hitnek, a tudásnak, a legragyogóbb ékesszólásnak olyan kincseiről tett bizonyosságot, melyek lelkünkben oly sokszor nemcsak erőt és büszkeséget váltottak ki, de valósággal közelebb hoztak bennünket Istenhez! És én mégis azt mondom, hogy a legnagyobb ajándék, melyet a mi Püspökünk Istentől nyert, nem a ragyogó tehetség, nem is egyedül a hit, hanem a mélységes hittel párosult szeretet, mely olyan forrás, melyből minél többet merítenek annál bővebben buzog. Ennek a szeretetnek nincsen mértéke, mert a mindennapi élet kicsinynek látszó tényeiben ép úgy megnyilvánul, mint azokban a cselekvésekben, melyeket a magas elhivatás sugalmaz. Ezt a nagy isteni adományt nem tudom méltó szavakkal kifejezni, csak érzem, hogy ennek az ereje ki kell sugározzék egész egyházkerületünkre és még ennél is szélesebb körre. Érzem, hogy jövőt épít, de sohasem szakadhat el a múlttól sem, melyből a jelen származik.

Amidőn ennek az egyházkerületnek múltjáról szólok, mély tisztelettel emlékszem meg arról a földi mértékkel mérve csodálatos szeretetről és keresztyéni alázatosságról, melyet nagylelkű püspökünk Farkas István legdrágább örökségként egyházkerületünk minden tagjára, de legelsősorban utódjára hagyott, kit elhivatásában minden erőnkkel egységesen támogatni kötelességünk Egyházunk és Hazánk iránt.

Nekünk magyaroknak a nemzeti létért és az egész keresztyén-ségért kell élet-halál harcunkat megvívni, mert bármennyit szenvedett is ez a nemzet, olyan történelmi feladat elé a gondviselés Hazánkat még soha nem állította, mint aminő előtt ma áll, mert ma a keresztyénség és a nemzeti lét egyaránt veszélyeztetve van, veszélyeztetve van az egész lelkiségen nyugvó világrend. Hős katonáink vérüket ontják a harcmezőn. Ok a Don és a Volga partján a Magyar Hazát, a mi tűzhelyeinket és az egész keresztyénséget védik; mi nem lehetünk hozzájuk méltatlanok. Nekünk magyar kálvinistáknak példát kell mutatnunk az egységben, a munkában, a lemondásban, harcoló testvéreinkhez méltó lelki beállítottságban.

A mi szeretett püspökünk annak az erkölcsi erőnek a birtokában, melyet nemcsak az intellektuális erő, a ragyogó tehetség, de saját élete példaadásával is kimélyített, nagy elhivatásához híven ápolni és fokozni fogja a lelkekben a magyar erényeket, de ápolni fogja azokat a magyar kálvinista erényeket is, melyek négy évszázad küzdelmein át kincseivé váltak az egész magyarságnak. Nála senki sem emelheti magasabbra azoknak a lelkét, kiket küldetése gondjaira bízott, és az Ő vezetése mellett ez az egyházmegye és az egész egyházkerület át fogja érezni, hogy ma a mindennapi élet apró ellentéteit el kell némiítsa az a szent kötelesség, mely mindnyájunknak parancsolja, hogy egyek legyünk a hitben, a hazaszeretben és egyek legyünk a cselekvésben a Krisztusért és a Magyar Nemzet megmentéséért!

Közgyűlésünk az átfogó, mélyen járó gondnoki megnyitót köszönettel írja fel jegyzőkönyvében, és a következőket határozza:

a) Egyházmegyei közgyűlésünk a kegyeletes emlékezés órájában szívbeli fájdalommal gondol Főtiszteletű Farkas István halálára. Lelkipásztora volt a mezőnyékládházai, miskolci egyházközségeknek, esperese egyházmegyéinknek és püspöke az egyházkerületnek. Ugy áll előttünk nemes alakja, mint akinek szívéből mindig szeretetben fürdetett gondolatok, érzések, cselekedetek sugároztak elő. Áldott emlékét belső emberünk kegyeletesen fogja hordozni magával, mint egyik legföltettebb kincsét. Emlékbeszédeink kötetében lelkészértekezletünk világosan megformálta és megfelelő helyre állította szellemi szobrát. Feljegyezzük kedves emlékezetét jegyzőkönyvünkben, hogy az utókornak beszéljünk és bizonyosságot tegyünk arról: járt közöttünk valaki, munkálkodott értünk és az Isten országáért, magában hordozva és énekelve a szeretet himnuszát. Por részei pihenjenek csendességben a feltámadás nagy napjáig. Családját, egyházmegyéjét, egyházkerületét, egyházközségét a Nagy Isten vigasztalja. Ezt a megemlékezésünket és vigasztalás-kérésünket juttassuk el a megszorodottakhoz, együttérzésünk kifejezésekképpen.

b) Pálóczy Czinke István felvidéki püspök emléke, mint lehajló fákllya fénye jelenik meg közgyűlésünk előtt. Az ellenséggel való kemény harcok után, szabad magyar földben tért meg pihenni. Az Ur világossága fényeskedjék porai felett a feltámadás reggeléig.

c) Dr. Enyedy Andor püspök urunkat tisztelő szeretettel köszönti közgyűlésünk. Szívesen állunk a Krisztus szolgálataiban az Ő vezetése mellett... Áldja meg az Ur és őrizze meg.

d) Közgyűlésünk Pósa Péter volt esperesünk odaadó, buzgó és hűséges cselekedeteit szívből megköszöni. Áldást kér további életére, jó egészséget kíván Néki s Isten kegyelmébe ajánlja.

e) Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul vitéz kövecsesi Lukács Béla tanácsbíránk m. kir. titkos tanácsossá és tárcanélküli miniszterré történt kinevezését. Az Isten kísérije utain, hogy építhesse a magyar jövőndőt.

f) Közgyűlésünk szeretettel üdvözli bábai Bay Bertalan tanácsbíránkát, mint a felsőház tagját.

g) Közgyűlésünk a gondnoki jelentést teljes egészében elfogadja. (N. B.)

5. Dr. Enyedy Andor püspök úr megköszöni a közgyűlés üdvözlését és Isten kegyelme által szolgálatait felajánlja. (N. B.)

6. Bábai Bay Bertalan tanácsbíró köszönetet mond az üdvözlésért. (N. B.)

7. Lelkészi főjegyző előterjeszti az egyházmegye életéről szóló beszámolóját.:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Kegyeskedjék megengedni, hogy a szokásos, minden irányba kiterjeszkedő esperesi jelentés helyett, mint az egyházmegye közigazgatási ügyeit ideiglenesen vezető, csak egy rövid beszámolóval jelentkezzen közgyűlésünk színe előtt.

Háromszázhatvanöt nap is alig telt el azóta, amikor együtt volt egyházmegyénk közgyűlése. És mennyi változás külsőleg is, belsőleg is...! A hadak útján elragadtatott tőlünk Kormányzóhelyettes Urunk. A minden élők útján hazatért Farkas István drága emlékű püspök urunk. És mennyi életfákllya lobbant ki azok közül, melyek itt lán-goltak a mi egyházmegyénk területén még egy évvel ezelőtt, — ott az Oroszöldön ordító viharban...! A természeti sötétség befolyik városaink utcáira, házaiba, és nem oszlatthatjuk lámpákkal, villanykörtékkel, mert itt közelünkben robbantak — Istennek hála minden kártétel nélkül — az éjjeli fényre célzott bombák. A külső sötétség most védelmi palástunk. Annál inkább kell gyújtogatnunk a belső lelki fényeket.

A temetőket keressük fel legelőször, kegyeletes lélekkel. A halál sötét útján kiléptek a földi világból azokon kívül, akikről a gondnoki megnyitó már megemlékezett: Várhegyi Lajosné, Kőrössy Antalné, özv. Nagy Ferencné, özv. Bodolay Gyuláné, bábai Bay Bertalanné, tyukodi Császár Józsefné, tyukodi Császár László, Eröss Károly, Mauritz Árpád, Vincze Kálmán, özv. tolcsvai Bónis Bertalanné, Mikes Gézáné. Mind a tízenkét testvérünk közel állott egyházmegyénkhez vagy úgy hogy egyházi szolgálatot teljesített, vagy pedig egyházi munkában álló testvérünk kedves hozzátartozója volt. Sírjuk mellett a sötétségbe nézünk, azonban hirtelen körülveszi lelkünket a mennyei hajlékok fényessége, már ott látjuk Őket a Krisztus közelében és az örökélet nagy bizonyosságú hitével kérjük a vigasztalást a még itt verő fájó szívekre.

Méltóztassék felhatalmazást adni, hogy közgyűlésünk részvétét a megszorodottak előtt kifejezhessem.

Lelkipásztoraink életéből jelentem, hogy Pósa Péter miskolci lelkipásztor 1943. évi március hó 15-ig hat hónapi betegszabadságot

kért, helyettes lelkészül dr. Kádas Miklóst alkalmaztam. Kívánjunk kedves lelkipásztor testvérünk beteg szívének gyógyulást az Istentől. Andrásy Ferenc noszvaji lelkipásztor az orosz harctéren teljesít lelkészi szolgálatot. Helyettes lelkészül Szabó Imre atyánkfiát küldöttem ki. Az Isten legyen oltalma és szolgálatában segítője katonalelkész testvérünknek. Tóth Sándor mezőcsáti lelkipásztor a nemzetvédelmi keresztet viselő társaságába soroltatott. Dr. Kádas Miklós; a kolozsvári egyetemen államtudományi doktorátust szerzett. Mindkét atyánkfiát köszöntsük szívből.

A tanítói karban nagyon sok változás történt. Ezekről a tanügyi bizottsági jelentés fog számot adni.

Egyházmegyénk negyvenhét eklézsiájában nyolcvanezer református testvérünk él. Ezeknek az egyházaknak lelki életéről a nyolc egyházlátogató küldöttség jelentése alapján ezekben számolok be. Az Isten ígéje után való szomjúhozásnak három külső jele van: az istentiszteleteken való jelenlét, az úrvacsorával való élés és részvétel a bibliaköri munkákban. Az egyházlátogatók jelentései a templomok szokásos látogatása tekintetében feltűnőbb körülményekről nem szólnak. Körülbelül az a helyzet, hogy vannak akik állandóan templomosak, vannak akik elmaradoznak, vannak akik el-elmennek és olyanok is, akik soha nem lépnek a templom falai közé. Tavaly óta se nem romlott, se nem javult az állapot. Mert nem a szükség és nem a háború, hanem az Isten lelke vezeti az embereket az Ige hallgatására. Az úrvacsorázók, tehát a látható Igével élők száma kereken háromezer lélekkel emelkedett. Ebből nagy jóérzéssel gondolhatunk arra, hogy a bűnbánat áldása melegíti a szíveket. A belmissziói, bibliaköri és evangelizációs forrásoknál letelepedők kis tábora mintha növekedőben volna. Erről részletesen a belmissziói jelentés fog beszámolni. Általánosságban azt kell látnunk hálás szívvel, hogy működik az Isten Szent Lelke és nem hagyta magára a bűnös világot s a bűnös világban az elesett embert.

A hegyes adományok, mintegy az Isten Igéjére visszhangzó válaszok. A tavalyi kereken hatvanezer pengő helyett, több mint hatvankétezer pengő jutott az Isten dicsőségére. Névszerint nem sorolom el a nagyobb adományokat sem, de ha a közgyűlés hozzájárul, ennek nevében köszönetet fogok mondani a nagyobb adakozóknak.

A népmozgalmi adatokat, számadási és vagyontételeket, adóságok kimutatását, magtári tőkék állapotát, szokás szerint jelentésemhez csatoltan fogom közölni. Ezekben a tekintetekben nincs különösebb rosszabbodás és nincs rendkívüli javulás.

Az elnökségi jóváhagyások megerősítését tisztelettel kérem a közgyűléstől.

Az egyházlátogatások során némely kérdés merült fel; úgy vélem azonban, ezekkel helyesebb lesz az esperest beiktató közgyűlésen foglalkozni. Nem sürgős ügyek, a késedelem nem okoz hátravettetést.

Mély tisztelettel bejelentem, hogy egyházmegyei tanácsülésünk és bírósági ülésünk május hó 27-én volt.

Bejelentem, hogy Román Ernő legidősebb tanácsbíró és én, mint lelkészi főjegyző, az augusztus hó 8-án lemondott esperesünk helyett, mint törvényes helyettesek, augusztus hó 10.-e óta visszük az egyházmegye ügyeit.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Ez a rövid beszámoló, meg a tanügyi bizottsági, missziói bizottsági, továbbá a vallásoktatásról és a lelkészértekezleti gyűlésekről szóló jelentések együtt fogják adni az egyházmegyéink szívveréséről szóló diagnózist.

Most a bizonytalanságok világában élünk — szokták mondani. Az az igazság, hogy az ember megteremtése óta mindig a bizonytalanságok világában járt. Kainnak a sorsa, Ábelnek az élete, Jeremiásnak a pályafutása, Pál apostolnak az útja: minden elkövetkezendő percére nézve éppen úgy ismeretlen volt előttük, mint ahogy a mi sorsunk is ismeretlen születésünktől fogva minden jövőendő pillanatra vagy órára nézve. Állandóan halálos veszedelmek ólálkodnak körülöttünk. Ezekkel szemben a mi viselkedésünk kétféle formában jelentkezik. Amit nem látunk, például a baktériumok halálos fenyegetését: attól alig félünk. Ha zúg vagy duruzsol fejünk felett a bombavetőgép, ezt észleljük és — megremegetünk.

Milyen boldogító az Istennek kijelentése: „mit félték óh kicsiny hitűek, néktek a fejetek hajszálaít is számontartom“.

Velünk az Isten!

Beszámolóom elfogadását mély tisztelettel kérve és gyarló szolgálataimat az Isten rendelte időig készséggel felajánlva vagyok, a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

Diósgyőrvasgyár, 1942. évi október hó 12-én,

alázatos szolgálója:

Nádházy Bertalan sk.
lelkészi főjegyző.

I. Népmozgalmi adatok:

(Zárójelben a múlt évi adatok.)

Lélekszám: 79.278 (80.504).

Született: 865 fi (871) 789 nő (836) összesen: 1654 (1707).

Meghalt: 580 fi (681) 530 nő (610) összesen: 1110 (1291).

Házasságkötés: 422 tiszta (387), 279 vegyes (183), összesen: 701 (570).

Megegyezés javunkra: 159 (132), kárunkra: 107 (107), nyereség: 52 (25).

Nem áldatta meg házasságát: 83 pár (165).

Áttért: 30 fi (30) 33 nő (54) összesen: 63 (84).

Kitért: 16 fi (29) 54 nő (27) összesen: 70 (56).

Konfirmált: 564 fi (648) 567 nő (624) összesen: 1131 (1272).

Urvacsorázott: 64.369 (61.195).

II. Számadási tételek:

Bevétel:	804.035 P 75 f.	(647.335 P 40 f.)
Kiadás:	763.416 P 75 f.	(628.565 P 85 f.)
Maradvány:	40.619 P 00 f.	(18.769 P 55 f.)

III. Vagyontételek:

Földek:	2,842.606 P 73 f.	(2,853.429 P 71 f.)
Épületek:	4,903.308 P 34 f.	(6,124.142 P 89 f.)
Alapítványok:	56.203 P 14 f.	(139.419 P 09 f.)
Tőkéek:	23.457 P 63 f.	(55.975 P 64 f.)
Alapok:	92.667 P 72 f.	(34.808 P 17 f.)
Ingóságok:	745.161 P 56 f.	(829.024 P 64 f.)
Hasznos jogok:	49.638 P 32 f.	(39.704 P 32 f.)

IV. Adósságok összege: 537.266 P 88 f. (577.425 P 25 f.)
Tiszta vagyon: 8,175.776 P 56 f.

V. Magtár:

Búza	636'68 Hl.	(175'75 Hl.)
Rozs	262'37 Hl.	(237'80 Hl.)
Árpa	251'73 Hl.	(120'06 Hl.)

VI. Kegyes adományok: 62.722 P 88 f. (60.304 P 00 f.)

VII. Építkezések, javítások: 104.869 P 40 f. (86.110 P 93 f.)

A lélekszám kevesebb 1226 fővel. A születések száma 53-al kevesebb. 181-el kevesebb a halálozás száma. A házasságkötések száma növekedett 131-el. A reverzális megegyezés nyereség 52, a tavalyi 25 volt, több tehát 27-tel.

Házasságát meg nem áldatta a tavalyi 165 párral szemben 83, tehát kevesebb 82-vel. Az áttérés kevesebb a tavalyinál 11-el, a kitérés több 14-el. 141-el kevesebben konfirmáltak mint tavaly. Az úrvacsorázók száma a tavalyinál 3174-el több.

Közgyűlésünk a beszámolót elfogadja, az időközi megerősítéseket jóváhagyja. (N, B.)

8. Közgyűlésünk az egyházmegyei tanácsot egy évre a következőképp választja meg:

Az elnökség mellett tagok: Román Ernő, Nádházy Bertalan, Komjáthy József, Eröss Gyula, Kérészy István, Szabó Dániel; világjak: dr. Kérészy Barna, vitéz dr. Mikuleczky Gyula, dr. gróf Haller István, Jégh Gyula, dr. Dienes István, dr. Fekete Gyula.

A lelkészjelölő bizottságot így alakítja meg közgyűlésünk egy évre:

Elnök: esperes, Szabó József, dr. Fekete Gyula rendes, dr. Filep Gusztáv, Jégh Gyula póttagok.

A szavazalbontó bizottság tagjaiul a következőket választotta közgyűlésünk az 1949. évi őszi közgyűlésig terjedő időre:

Elnökség: Román Ernő, Nádházy Bertalan, Szabó Dániel, Szakács Pál, Derencsenyi István, dr. Dienes István, dr. Román Zoltán.

Az építési bizottságot a következő tagokból alakítja meg közgyűlésünk az 1949. évi őszi közgyűlésig terjedő időre:

Elnökség: Komjáthy József, Szabó Dániel, bábai Bay Bertalan, dr. Kalas Imre, Szeghalmy Bálint.

9. A püspök úr f. évi szeptember 26-án kelt iratában, Isten áldását kérve az egyházmegyére, tanácsbírói tisztségéről lemondott.

Közgyűlésünk tisztelettel tudomásul veszi az írást, megköszöni eddigi hűséges szolgálatait, a lemondást elfogadva a választást elrendeli. A szavazatok beadásának határideje: 1942. évi november hó 17. (N. B.)

10. Püspök úr 3169/1942. számú, f. évi augusztus hó 8-án kelt iratához kapcsolva elküldötte Pósa Péter bejelentését, mely szerint 1942. évi augusztus hó 8. napján az egyházmegye esperesi tisztségéről lemond.

Közgyűlésünk az E. T. I. tc. 114. § alapján megállapítja, hogy az esperesi tisztség megüresedett. Betöltését elrendeli. A szavazatok beadásának határideje: 1942. évi november hó 17. (N. B.)

11. Pósa Péter lemondott esperesünk a következő levelet intézte a közgyűléshez:

„Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Betegágymban is úgy érzem, hogy hálás köszönetemet ki kell fejeznem a Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés előtt a kebelbeli egyházközségek presbitériumainak személyem iránt tanúsított maradéktalan, megtisztelő bizalmáért, amivel ezelőtt 10 és fél évvel, a püspöki székbe elhívott áldott emlékü elődöm örökébe: az esperesi székbe ültetett.

Hálámat csak fokozza a tisztújítás alkalmával 1937-ben megnyilatkozott egyöntetű bizalom, mellyel a presbitériumok újból esperessé hívtak el.

Köszönetem kifejezése után buzgó szívvel imádkozom a Gondviselő Istenhez, hogy utódom elhívásánál is ugyanazon Lélektől nyerhető ihletés vezesse a választásra jogosult presbitériumokat.

A Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés minden tagjának hálás szívvel köszönöm meg a nyert támogatást és ígérve, hogy — ha az Ur munkakészségemet és egészségemet jónak látja visszaadni — mint közkatona teljesítem hivatásomat a szent közösséggel szemben. Az Ur áldását kérem 143 éves egyházmegyénk további életére és munkájára!

Mély tisztelettel vagyok;

Pósa Péter
Iclkipásztor.*

Közgyűlésünk a levelet evangéliomi lélekkel veszi tudomásul, és áldást kér a beteg testvér életére. (N. B.)

12. Közgyűlésünk megállapítja, hogy 6 évi megbízatása lejárt 2 miskolci Léway József fiúgimnáziumi egyházmegyei képviselőnek és a 10 egyházmegyei tanítóképviselőnek.

Közgyűlés ezekre a tisztségekre elrendeli a szavazást.

A szavazatok beadásának határideje: 1942. évi november hó 17. (N. B.)

13. Tárgyaltuk Szilágyi István miskolci vallásoktató kérelmét, amelyben rendes vallásoktató-lelkészi minőségbe való beerősítését kéri.

Közgyűlésünk, mivel a bemutatott presbiteri jegyzőkönyvben a Sándor Ernő, volt miskolci vallásoktató-lelkész díjlevelének Szilágyi István nevére való átirásáról és nem Szilágyi István megválasztásáról van szó, utasítja a miskolci presbitériumot a választás törvényszerű lefolytatására, a szükséges iratok pótlására. Egyben felhatalmazza az elnökséget, hogy a szükséges iratok birtokában ideiglenesen erősítse be Szilágyi Istvánt miskolci vallásoktató-lelkészi állásába, véglegesen az egyházmegyei közgyűlés fogja beerősíteni. (N. J.)

14. Ujjonnan megválasztott tanítók és tanítónők egyházmegyéinkben: Ároktó: Király Károly; Átány: Kaszonyi Ilona (cserével); Borsodgeszt: Hajdók Ilona; Bükkzsérc: Gaál Juliánna; Hejőpapi: Nagy Zoltán (átválasztása a II. állásra) és Pító Rózsa; Ládháza: Iván Miklós; Mezőkeresztes: Konnerth Katalin (cserével); Nemesbikk: Dabóczi Ilona és Tóth József; Noszvaj: Horváth Erzsébet és Farkas József; Poroszló: Várady László; Sály: Nagy Károly; Tiszadorogma: dr. Szabó Józsefné sz. Kalas Lenke; Tiszakeszi: Gombos Katalin; Tiszaszederkény: Dobos Sándor (átválasztás), Ordasi György és Nagy Ilona.

Nevezettek szabályszerű választása megerősítést nyert. Közgyűlésünk a jelenvoltakat és Molnár Géza egerlövői tanítót, akinek a beerősítése az elmúlt évben elmaradt, beerősítette.

Akadályoztatásuk miatt nem jelentek meg: Kaszonyi Ilona, Horváth Erzsébet, Farkas József, Nagy Károly és dr. Szabó Józsefné sz. Kalas Lenke.

Azok, akik még esküt nem tettek, E. T. szerinti esküt közgyűlésünk előtt letették a következők: Dabóczy Ilona, Konnerth Katalin és Pító Rózsa.

Esperes helyettesünk szeretettel köszöntvén a komoly szolgálatra elhívottakat, közgyűlésünk nevében bizó reménységgel ajánlotta Isten áldó kegyelmébe. (A. J. L.)

15. Segédlelkészeink a következő gyűléseketekben teljesítenek szolgálatot: Alsózsolca: Sükös Pál; Átány: Ósz József; Böcs: Kiss Péter; Cserépfalu: Bartus András; Diósgyőr: Benyhe Imre, Kolláth

Károly; Eger: Csák László; Hejőcsaba: Kiss Barnabás; Nyékládháza: Csöry István; Mezőcsát: Csorba Dezső; Mezőkeresztes—Mezőkövesd: Szombathy László; Miskolc: Bertalan Imre, Kóris Lajos, Kovács Zoltán, Kádas Miklós, Istók Miklós; Noszvaj: Szabó Imre; Poroszló: Szendrey Károly; Tiszanána: Botos Péter.

Tudomásul szolgál.

(N. B.)

16. Egyházmegyénkbe való bekebelezésüket kérik: Bónis Béla, Barsy Ernő, Csorba László, Csorba Dezső, Demeter Gyula, Ósz József, Rácz Zoltán, Sükös Pál, Szendrey Károly s. lelkész.

Közgyűlésünk Barsy Ernőt, Bónis Bélát, Csorba Lászlót és Demeter Gyulát, mivel tanulmányaikat kívánják folytatni létszámfelettieknek, Csorba Dezsőt, Ósz Józsefet, Rácz Zoltánt, Sükös Pált és Szendrey Károlyt rendes s. lelkészekül kebelezi egyházmegyénkbe szeretetteljes köszöntéssel.

(A. J. L.)

17. Molnár Béla tanügyi bizottsági elnök felolvasta alábbi jelentését:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Jelentésem a viszonyok követelményeihez mérten igyekszem rövidre venni, és így mindjárt a statisztikai adatok közlésével kezdem.

Egyházmegyénkben van 47 anya-, 2 társ-, 2 leány- és 2 fiókegyház. Ezek közül iskolát tart fenn 50. Tanköteleseket részben befogadó iskolát 3 (Miskolc, Diósgyőr és Hejőcsaba). Az iskolák nagyobb részben 6 osztályúak, kivéve Miskolcot. Igen sok helyen be van vezetve a VII., sőt VIII. osztály is.

Van 79 iskolaépület 124 tanteremmel, melyek közül megfelelő 109, meg nem felelő 15.

Új iskola csak Bükkzsércen épült 1 tanteremmel.

A mindennapi iskolák közül 1 tanerős 10, 2 tanerős 19, 3 tanerős 10, 5 tanerős 5, 6 tanerős 1 és 6-nál több tanerős 2. Az iskolák Miskolc kivételével osztottak és vegyesek. 60-on alul volt a gyermekek száma 85, 60—80-ig 30 iskolában.

Férfi tanerő működött 85, tanítónő 39. Rendes 101, segéd 23. Református mindennapi tankötelesek száma 3591 volt, 327-tel több, mint tavaly. Saját iskolánkba járt 6553 (6443), más felekezetibe 102 (57); állami és községi iskolába 1970 (1825). Felmentetett 18 (7). Iskolakerülő 41 (9). Ennél a pontnál Tiszakeszi statisztikája nagyon szomorú, amennyiben 28 iskolakerülővel szerepel. Iskolaszéki elnök ennek okául a szegénységet, ruhátlanságot, 3—6 km. tanjai távolságot hozza fel és az az álláspontja, hogy ez a baj csak úgy távolítható el, ha sikerülne állami költségen egy internátust építtetni a tanjai gyermekek számára, akiknek a más vallásuakkal együtt 82 a száma. Más vallású járt a mi iskolánkba 422 (390).

Nem református iskolába járó növendékek vallásoktatására 17.784 pengő fordíttatott.

Tankötelesek mulasztása kevesebb volt mint tavaly. Mulasztott félnapok száma 84.615. Ebből igazolt 72.163; igazolatlan 12.452.

Az ismétlősök száma 17 általános, 8 gazdasági ismétlőbe 2.312 (2518). A mulasztások száma 4.594. Igazolt 2.885, igazolatlan 1.709.

A 12 éves korban konfirmáltak száma 290; 12—14 éveseké 430.

A református népoktatásra az egyházak készpénzben 170.427 P 68 fillért fordítottak. Államsegély 247.318 P 16 fillér; községi segély 11.946 P 42 fillér. Ide számítandó még az egyházaktól járó föld és terményjárandóság, amelyek értékét kimutatni nem tudom.

A tanítói nyugdíjhátrálék évről-évre csak szaporodik. Számszerű összegéről azonban — adatok hiányában — jelentést tenni nem tudok. Tanítói fizetés elmaradásáról — ugyancsak adatok hiányában — jelentést adni nem tudok.

Iskoláink vezetésével úgy vallásos, mint hazafias és erkölcsi szempontból is általában meg lehetünk elégedve. Általában csak az elismerés hangján nyilatkozhatom. Gyenge minőségű iskolánk a kimutatásban most sem szerepel.

Iskoláink minősítése az Egyetemes Konvent 97/1939. sz. határozata értelmében nem kerül nyilvánosságra. Kérem tehát a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést ennek szíves meghallgatására. A felsorolásból megtudjuk, hogy egyházmegyéinkben 64 kiváló, 32 megfelelő, 24 kevésbé megfelelő osztályzatú iskola van. Osztályozatlan maradt 5 iskola, amelynek tanítói részint betegség miatt kevés ideig tanítottak, részint katonai szolgálatot teljesítettek, de amely iskolákban végzett munkáról — ha elvéve haladási Napló nyomán is — de meggyőződött a látogatóság. (Volt iskola, ahol 2—3 kézen ment át a gyerek.)

Vasárnapi iskola kevés kivétellel mindenütt van. Általános viszonyok és keretek között. Iskolával kapcsolatos fiú- és leányegyesületek vannak, de ezek működéséről közelebbi adatokat nem ismerek.

Tanítói helyi módszeres értekezleteket 1—2 kivétellel már mindenütt megtartották. A hiány legtöbb helyen a jegyzőkönyvek elmaradása. Így a végzett munkáról tiszta képet nyerni nem áll módunkban.

Ugy látszik, megújuló követelmény marad sok iskolával kapcsolatban a szép éneklés és áhitatos imádkozás hiánya.

Iskoláink — igen csekély kivétellel — még mindig feltűnően szegények a felszerelésben. Ennek okát csakis a szolgálati pragmatika 33—35 §§ be nem tartásában találom.

Iskolai és tanítói könyvtár állapotáról, leltár szerinti átvizsgálásról igen szegényes jelentés érkezett.

Beíratási díjak — jóllehet minden évben javuló százalékban — de még mindig nem fordítatnak teljes mértékben a törvényesen kijelölt célra.

Szülői értekezletek elvéve tartattak. Fájóan esik ennek okául ezt a megállapítást elkönnyelni: „Érdeklődés hiánya miatt“.

Igen kevés helyen történt meg a gyermekek rendszeres otthoni látogatása. Pedig ahol ezt lelkiismeretesen végezték, áldott tapasztalatok születtek. „Meghittebb és szorosabb lett a család és iskola viszonya“. „Betekintést nyert a tanító a tanuló otthoni életébe“.

„Személyesen tájékoztatta a szülőket a szükséges tennivalókról“, stb.

Az iskolák tisztasága ellen csak Tiszapalkonyán merült fel kisebb kifogás. Reméljük, hogy a Vezetőség igyekezni fog ezt a hiányt minél előbb rendbehozás által eltüntetni.

Az iskolák belső életéből hadd említsem meg azoknak az áldott alkalmaknak boldog és szerencsés felhasználását, amelyekkel igyekeztek tanítóink beállítani növendékeik lelkületét és szolgálni kész akaratát a közös magyar sors követelményeibe. Igen sok helyen gyermekelődásból szegény tanulókat ruháztak fel, vagy láttak el tan-könyvekkel. Ki kell emelnem Miskolc és Hejőcsaba példáját. Az előbbi helyen 26 gyermeket részesítettek segélyben; Hejőcsabán az említett akción kívül előadások jövedelméből gyarapították az iskolai könyvtárt. Iskolai perselyükbe csendes perceik után gyűjtötték az árvák, külmiszió céljait, valamint a harctéren szolgáló katonák segélyezését szolgáló filléreiket. A szív, ha Isten kezében érzi magát, mindig talál módot és lehetőséget a szolgálatra és áldozatra.

Miskolcra külön jelentést kell tennem. Örömmel említem meg, hogy tantestülete méltó helyi adottságaihoz. Munkájuk megérdemli mindnyájunk figyelmét és elismerését. Beállította sokat sürgetett iskolai énekkarát. Kimagaslik a cserkészlet és vöröskeresztes csoportok működése körüli tevékenységével. Meg kell dicsérenem Andrássyné Tarpai Zsuzsánnát, aki a leánycserkészeket, Molnár Bélát, aki a fiúcserkészeket vezet. Kiemelem a filmoktatás nagy előnyét és hasznát. De van fájdalmas megállapításom is ezzel az iskolával szemben. Ez pedig az, hogy az iskolafejlesztés helyett a már meglévő V., VI., VII. fiú osztályok megszűntek, és helyettük az eddigi osztatlan alsó tagozatú iskola lett egy tanerővel, illetve egy osztállyal kibővítve. Nem ismerem az okot, amely a Vezetőséget erre a lépésre készítette. Bizonyára igen súlyos lehetett, de nekem és a látogató bizottságnak, akik csak a tényeket konstatáljuk, kimondhatatlanul fáj tudnunk azt, hogy ebben az elrendezésben a fiú gyermekek ép abban a korban kerülnek ki az iskola szárnyai alól, amikor református öntudatra nevelés munkájára a legnagyobb szükség lenne a serdülő gyermekek számára.

Az idő felhasználása, a haladás és élniakarás példájára hadd hozzam fel Tiszaszederkényt. Kántor-tanítói lakás építésére 14.000 P-s államsegélyt kapott. Az építkezés már folyamatban is van. A III-ik tanterem és tanítói lakás építésére az államsegély iránti lépések megtörténtek. A III-ik tanítói állás 10 %-os helyijavadalmát, lakbérét, a 3 tanerő nyugdíjárulékát a község képviselőtestülete vállalta el. Egyházközség a III-ik tanítói lakás és tanterem céljára új portát vásárolt 3.500 P-ért. A porta melletti széles utcaközt a községi képviselőtestület ingyen adományozta az egyházközségnek. Illesse elismerésünk mindkét Vezetőséget ezért a szép, harmonikus és építő együttműködésükért.

Az épületekkel kapcsolatban Hejőpapival szemben az a követelmény áll fenn, hogy a tanítói lakás ügyet rendezze. Súly az egyik tanterem elavult bútorzatát igyekezzen kicserélni. Poroszlón a rossz

lakás miatt egymást érik a tanítói változások. Az idők jelét látjuk abban is, hogy Tiszavalkon többszöri pályázatra sem akadt egyetlen pályázó sem.

A dícséreteknél nem vagyok bőkezű, mégis meg kell említenem Molnár Géza maklári tanító nevét. Egy éve van új helyén, és máris azt a jelentést kaptam róla, hogy a szemléltetőeszközök mind megvannak iskolájában és ezek legnagyobb részét, költséget és fáradságot nem sajnálva, maga készítette el.

Andornakon a tanító lelkiismeretesen végezte el munkáját. Iskoláját a katonaság már korábban igénybe vette, így vizsgálatot nem lehetett tartani, de a könyvekből látogatóság ellenőrizhette a munka folyását. Egerben a vallásoktató lelkész évközi változása miatt az eredmény gyengébb a tavalyihoz viszonyítva. Egercsehin Nemes Mária áll. tanítónő tanított megnyugtató igyekezettel. Örömmel vesszük tudomásul a látogatóság jelentését, amely szerint a bányatelepi református gyermekek ének tanításának könnyítése céljából szoltár vásárlására hívta fel az egri egyházközség figyelmét.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy még mindig vannak iskolák, amelyekben nem az előírt Naplókat használják.

Boldog volnék, ha nem kellene említést tennem az ősi kígyó munkájáról, amely bizony megzavarta itt-ott a tantestület személyi és munkaegységét, harmóniáját; tanító és tanítvány viszonyát. Arra kérem ezeket a nehezen békülő iskolamestereket: gondoljanak a tanterembe való belépés előtt arra, aki a gyermekek barátja; gondoljanak arra, milyen legyőzhetetlen akadályt képeznek magaviseletükkel ama drága hívás előtt: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket...”. — Ott pedig, ahol nehéz, vagy talán lehetetlennek látszik megtartani a tanítás és nevelés anyagi nyelvezetét: az imádkozás és csendes elmélyülések állandósítását ajánlom.

Örömmel jelentem, hogy az igrici-i tanítónő ügye nyugvópontra jutott. Lánghyné Szekeres Ilona nyugdíjaztatása iránti lépések megtörténtek, sőt az állás a választás által már be is tölletett.

A tanítói változásokról kell még megemlékeznem. Tisztelettel jelentem, hogy eltávoztak körünkől: Noszvajról: Horváth László; Nemesbikkről: Ragályi Dezső; Bükkaranyosról: Tóth Béla. Nyugdíjba ment Nemesbikkről: Dr. Gyenesné Kernács Ilona; Tiszaszederkényről: Keresztes Jenő. Noszvajra: Horváth Erzsébet; Bükkszécre: Gaál Júlia; Hejőpapíra: Pító Rózsa; Alsózsoltára: Jakab Ilona; Tiszaszederkényre: Ordasi György; Nemesbikkre: Dabóczi Ilona és Tóth József; Ároktőre: Király Károly; Tiszadorogmára: Dr. Szabóné Kalas Lenke választatott meg. A pihenésre vágyóknak adjon a kegyelmes Isten áldott nyugalmat, az új helyen működőkre kérjük további áldását és a hozzánk érkezőket az Ő nevében szeretettel köszöntjük és jó reménységgel vagyunk munkájuk iránt.

Az élet tengeréről evezünk most át az igazi béke boldog szigetére. A hit és reménység fáklyájával álljuk körül a hejőpapi-i temető egy szomorúan kedves sírját, amelynek hantjai alá Várhegyi Lajosné Székely Sarolta porrészei tétettek el a feltámadás nagy

napjáig. Sajnáljuk, mint munkatársat és siratjuk még most is, mint fiatal édesanyát. Itt és most is pihenésért imádkozunk a legyőzött testnek; üdvösségért és örökéletért a léleknek, amely bizton hajtotta magát Jézus ölébe. Elsegítjük és együtt haladunk a vesztes felekkel, hogy a vigasztalás forrásából meríthessenek a szív korszójával. A testvér simogató kezével emeljük fel gyászban lehanyatlott fejüket oda, ahol a lélek él s ahonnan a szeretet mindig üzen. Betakarjuk könyörgésünk palástjával azt a kedves Testvért, akinek a keze most is az ekeszarván pihen és a síralom völgyében is hűséggel munkálja istenországa és megtépett családi fészke szomorú árvái jövőjét.

Református elemi népiskolai oktatásunk a természetes fejlődés és törvényes kötelezettség hatása alatt már sok helyen két tagozatúvá fejlődött eddig is. A törvény általános kötelező ereje által VIII. osztályúvá fog fejlődni a közel jövőben. Ez a fejlődési folyamat természetszerűleg maga után vonta a református tanterv és utasítás régen vajudó kérdésének végleges megoldását. Ezzel kapcsolatban tisztelettel jelentem, hogy az Egyetemes Konvent 215/1941. sz. határozatával az állami tanterv és utasítás figyelembevételével szükségesnek látja a református tanterv és utasítás elkészítését s ennek folyamán képen az I. kötet már meg is jelent.

A 215/1941. sz. konventi határozat 8. pontja kimondja a református népiskolákba az egységes tananyagbeosztás és órarend nyomtatványok kötelező használatát s azok előkészítésére a tankönyvízügyi bizottságot felhívja.

A 215/1941. sz. konventi határozat 5. pontja kimondja, hogy a népiskolai vallásoktatási vezérkönyv megiratása iránt már intézkedés történt.

Nevelésügyünk elbíráhatatlanná váló terhei alatt roskadozva ismételten kinyilvánítjuk kérésünk és kívánságunk: a kultúradó bevezetését, beszüntetett tandíjkárpótló államsegélyek kiutalását, a VIII. osztályú népiskolával kapcsolatban szervezendő új tanítói állások és azok teljes fizetésének az állam részéről való elvállalását.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Jelentésem végére érve hadd mondjam még el azt, hogy az 1941/42. iskolai év hajója nem járt tükörsíma vizeken, sem csillagos ég alatt. Bú, gond sűrű sötétjében, megpróbáltatások zúgó viharában hullámhegy emelte, hullámvölgy rémisztette, zátonyrajutás veszélye környékezte. És hogy mégis haladt a sok szírt és szikla között, annak eredménye, hogy utat mutatott hitünk és reménységünk világítótornya. Kikötőbe értünk, kincsünk megmentettük. Most az új kezdés kapujában állva, visszagondolva a sok-sok félelemre, mondjuk el mindnyájan itt is egy szívvel lélekkel: hála és dicsőség érte a nagy és hatalmas Istennek.

Amikor tiszteletteljes jelentésem elfogadását kérem, megismétlem régi álláspontom, hogy különösebb javaslatom nincsen, mint annak hangsúlyozása és sürgetése, hogy becsüljük meg felettes hatóságaink intézkedéseit és engedelmes szívvel teljesítsük végzéseiket és akkor itt az iskolai élet és munka mezején is mindenek ékesen és jó renddel fognak végbemenni.

Magamat és jelentésemet a Nagyliszteletű Egyházmegyei Közgyűlés jóindulatába ajánlva, maradtam

Tiszatarján, 1942. évi október hó 12-én

mély tisztelettel, alázatos szolgálja:

Molnár Béla sk.

egyházmegyei tanügyi biz. elnök.

Közgyűlésünk megköszöni és elismeréssel veszi tudomásul a mindenre kiterjedő, komoly munkáról tanuskodó jelentést. (A. J. L.)

E jelentéssel kapcsolatban felolvasatott a következő tanügyi bizottsági jegyzőkönyv:

„Jegyzőkönyv. Készült Miskolcon, 1942 október 13-án az Alsó-borsodi Ref. Egyházmegye Tanügyi Bizottságának ülésén.

Jelen vannak Molnár Béla lelképásztor, tanügyi bizottsági elnök elnöklete alatt: Nagy József, Arday Janka László, Horváth József, Benke József, Derencsényi István, Kőrössy József, Szilva Sándor, Turáni Tóth Ferenc lelképásztorok; Mízsér Lajos, Nagy Dezső, Nagy János, Barsy Lajos, Barna Aladár, Jakab Imre, Várhegyi Lajos tanítók, utóbbi mint a bizottság jegyzője.

Molnár Béla lelképásztor elnök bibliaolvasása (Kor. I. 3: 9—16.) és imája vezette be a bizottság ülését.

1. Molnár Béla elnök az egyházmegye tanügyének állapotáról szóló, annak minden részletére kiterjedő, alapos gonddal megszerkesztett jelentését olvasta fel.

Bizottság az elnök részletes jelentését figyelemmel hallgatta, a jelentés kapcsán örvendetesen állapította meg, hogy egyházmegyéink tanügyi állapota a nehéz, háborús viszonyok ellenére sem engedett színvonalából, sőt azt a nehézségek ellenére is megtartotta.

2. Elnök a Főtiszteletű Konvent 234/1941. sz. határozatával kiadott ref. népiskolai felügyeleti szabályzatot ismertette, mely szerint egyházmegyéinkben is megszervezendő a népiskolai szakfelügyelet. Bizottság mérlegelve a cél fontosságát s azt a gondolatot, hogy népiskoláinkban a felügyelet megszervezésével ne csupán a szakszerűség elve, hanem és elsősorban a ref. keresztyén szellem kidomborítása nyerjen súlyt és jelentőséget, a felügyeletben az irányítást azok kezébe tegye, akikkel szemben a célt illetően a legjobb reménységgel van. Ettől a gondolattól vezetve az alábbiakat ajánlja a nt. egyházmegyei közgyűlésnek népiskolai felügyelőül való megválasztásra:

Várhegyi Lajos, Nagy Dezső, Ungváry Gyula, Jakab Imre, Mízsér Lajos, Tokaji Nagy Kálmán, Molnár Béla és Lovász Pál kebelbeli igazgató, illetve tanítókat.

Bizottság kéri a nt. egyházmegyei közgyűlést, hogy bízza meg

a tanügyi bizottsági elnököt, hogy a körzeti beosztást a népiskolai felügyelőkkel egyetértően állapítsa meg.

3. Elnök felveti a kérdést, hogy a népiskolai felügyelőknek az iskolalátogatások alkalmával felmerült költségeik milyen összegben nyerjenek kielégítést.

Bizottság a felügyeleti szabályzat 12. §-ában a felügyelők részére megállapított utiköltség megtérítésén felül, addig is, míg a szabályzat említett §-ában pótdíj, vagy általán megállapítása felől szabályrendeletileg intézkedik, a felügyelők részére egy bizonyos összeg előlegként leendő kiutalását javasolja az egyházmegye pénztára terhére.

4. Derencsényi István javasolja, hogy a felügyeleti szabályzat 55. §-ában megállapított s az esperesre ruházott felügyeleti jog gyakorlásával a tanügyi bizottság elnöke bizassék meg.

Bizottság az előterjesztést elfogadja s azt a nt. egyházmegyei közgyűlésnek elfogadásra ajánlja.

5. Elnök javasolja bizottságnak, hogy Erdős Károly miskolci tanítót, 30 évi érdemekben gazdag tanítói munkásságának szerény elismeréseképen igazgatói címmel leendő kitüntetésére a nt. egyházmegyei közgyűlés terjessze fel a Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Urhoz.

Bizottság a javaslatot örömmel a magáévá teszi és a javaslatot a nt. egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti

6. Elnök az új népiskolai felügyelet megszervezésével kapcsolatban kéri bizottságot, hogy az iskolalátogató lelkipásztor és tanító uraknak eddig végzett fáradságos és lelkiismeretes szolgálatáért fejezze ki hálás köszönetét.

Bizottság elnök előterjesztését elfogadja és a lelkipásztor és tanító uraknak fáradságos és lelkiismeretes szolgálataikért hálás köszönetét nyilvánítja.

Több tárgy nem lévén elnöklő lelkipásztor a bizottság ülését áldás kívánásával bezárja.

Kmf.

Várhegyi Lajos sk.
jegyző.

Molnár Béla sk.
elnök.

Közgyűlésünk a jegyzőkönyvért való köszönete mellett határozati erőre emeli a tanügyi bizottság következő határozati javaslatait:

1. Hat évre egyházmegyei népiskolai felügyelőkül megválasztja Várhegyi Lajos, Nagy Dezső, Ungváry Gyula, Jakab Imre, Mízsér Lajos, Tokaji Nagy Kálmán, Molnár Béla és Lovász Pál tanítókat.

2. Megbízza a tanügyi bizottság elnökét a felügyelőkkel együtt való körzeti beosztás megállapítására.

3. A felügyelők költségeinek szabályrendeletileg való megállapításáig előlegezi az egyházmegye pénztárából kiadásait, az egyházm. pénzügyi bizottság adandó határozata szerint.

4. A felügyeleti jog gyakorlásával megbízza a tanügyi bizottság elnökét.

5. Erdős Károly miskolci tanítót 30 évi eredményes nevelői munkásságának elismeréséül igazgatói címmel való kitüntetésre a Főtiszteletű Püspök Urhoz felterjeszti, mint ahogy ez a későbbi tárgysorozatban is szerepel. (A. J. L.)

18. Benke József belmissziói előadó felolvasta alábbi jelentését:
„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Közel 2 évtized múltira tekinthet vissza az u. n. „hivatalos belmisszió”, amióta egyházunk előírta, jelentés kérés által is kötelezővé tette a különböző munkaágakra osztott belmisszió végzését. 20 esztendő nem nagy idő a történelmi szemlélet számára, de elég ahoz, hogy joggal feltehessük a kérdést, milyen gyakorlati eredményei vannak az irányított és ellenőrzött belmissziónak? Mennyire vitte előre egyházunk ügyét, mennyire munkálta egyháztagjainknak öntudatosulását, hitbéli növekedését? Jól tudjuk azt s sokszor is szoktuk hangoztatni, hogy a lelki munkák eredményét és értékét csak Isten tudja számba venni, mégsem mondhatunk le arról, hogy mi magunk is keressük az eredményt. Amikor Pál apostol azt írja a Thes. gyülekezetnek, hogy „a mi tíhozzátok való menetelünk nem volt hiábavaló” — bizonyosan nemcsak feltevés alapján állítja ezt, de konkrét bizonyítékai is vannak köztük való munkálkodása eredményének. Évről-évre bekéri és beadott missziói jelentéseink eddig jobbra csak arra irányultak, milyen munkák folytak, milyen a munka intenzitása, próbáltuk ezt mérni számadatokkal és statisztikával, ideje azonban, hogy komolyan szembenézzünk azzal a kérdéssel, van-e s milyen a munkánk eredménye, mi van a számadatok megett, s ha azt kell megállapítanunk, hogy munkánk hiábavaló volt, — kimutatható és kézzelfogható eredményei nincsenek — keresnünk kell ennek okát, elsősorban magunkban s rátenni az evangélium mérlegére ne csak egyházunkat, ne csak népünket, ne csak a misszió tárgyát, hanem annak hivatalos végzőit, a munkásokat s közelebbről magunkat lelkipásztorokat.

A jelentések általában vérszegények és felületesek, legtöbb megelégszik az egyes kérdésekre adott igen vagy nem felelettel elintézni fontos és lényeges kérdéseket, anélkül, hogy sejtetni engednék, mi az oka a nem-nek s mi a tartalma az igen-nek. Őt gyülekezetből kaptunk külön részletes beszámolót, amelyek többé-kevésbé leplezetlen őszinteséggel igyekeznek a gyülekezet hú keresztmetszetét adni. Az a gondolatunk, hogy jó volna ezt a részletes beszámolót minden gyülekezetben évről-évre megcsinálni s alkalmilag, talán a hivatalos egyházlátogatás alkalmával a gyülekezet jelenlétében felolvasni, nemcsak az egyházlátogatóság számára, sokkal inkább,

hogy maga a gyülekezet ismerje meg önmagát, mert az egyik nagy bajunk, hogy a gyülekezet legtöbb helyen nem ismeri önmagát sem anyagi, sem lelki vonatkozásban. Le kell mondani a helyzet mester-séges szépitéséről, le kell mondani a szégyen takargatásáról, mégha a magunk nyomorúságának a szégyene is az — éppen a gyógyulás kedvéért. A jelentésekből általában bizonyos csüggedés s tehetlenség tudata érzik ki. Népünk közönyös, ifjúságunk jobbára csak a szórakozások kedvéért látogatja az összejöveteleket, presbitereink csendes szemlélődéssel nézik a lelkipásztor sokszor minden jóigyekezetét, nincsenek munkatársak s hozzá a sok akadály: tüzelő, világító hiány nagyon megnehezíti, sőt lehetlenné teszi a lelkipásztor jóakaratu törekvéseit. Ezt a jelentésekből kiérző keserűséget azonban már jó jelnek vehetjük s mint a hivatalos belmisszió egyik negatív eredményét könnyelhetjük el. Azt mutatja ez, hogy túl vagyunk már azokon az időkön, amikor a „nincs itt semmi baj“, „nem kell ide belmisszió“ jelszóval nyugtattuk meg magunkat. Jó az, hogy kezdjük meglátni, hogy a közönyösség még a hitetlenségnél is nagyobb baj. Az irányított belmisszió látatta ezt meg velünk, mert amíg a lelkipásztor meglegedett a vasárnapi prédikálással, amíg nem voltak alkalmak az öntudatos hit bizonyítására, addig nem tudtuk, hogy mennyire megdermedt, mennyire elaludt népünk lelke és öntudata az évszázados lelki tespedésben. Csak amikor a sötétség szünni kezdett s az igazi világosság felderengett, akkor láttuk meg az igazi valóságot. Hogy nem kell belmisszió népünknek, mintahogy mondani szokták, hogy nincs lelki igénye — hogyis lenne alvó népnek, alvó nyájnak nem kell pásztorálás, viszont a farkas is az alvó nyáját támadja alvó pásztorok mellett, a gonosz is az aluvás idején hinti a konkolyt, érthető, ha nekünk ezt kell aratni. Igaz, ha felébred a nyáj, mint ahogy ébredezni kezd, nagyon ébernek kell lenni a pásztoroknak, mert legelőt kereső nyáj sokszor eltéved, mint ahogy el is téved, nem egyszer szekták berkeibe. Általában ezeknek a meglátása, az ezek miatti keserűségérzés vonul végig a jelentéseken. De lássuk csak tisztán a való helyzetet, érezzük csak mindjobban tehetlenségünket, mert így fogjuk megérezni kegyelemre szorultságunkat s így van meg a remény, hogy mindinkább az Isten felé fordulnak a szívek, Uram segíts, mert én tehetetlen vagyok. Van néhány áldott kezdeményezésről, lelki növekedésről szóló beszámoló is, különösen az ónodi jelentésből a hálaadás és reménység szava zendül, ahol komoly ébredés jelei mutatkoznak, mintha régebbi, eddig hóval fedett magvetés csirái bontakoznának. Hűséggel és imádságos lélekkel végzett munka eredménye, könnyhullatással végzett magvetés aratása ez.

Részleteiben, számadatokkal mérve a következő képet mutatja egyházmegyénk missziói élete:

1. Gyermekemisszió: Vasárnapi iskola volt 42 gyül.-ben, iskola-köteles ref. gyermekeink 64%-a járt vasárnapi iskolába (kevesebb, mint a múlt évben 75%). Résztvettek ebben a munkában 139-en, nagyobbrészt tanítók, saját iskoláikban. A munka számbelileg hanyatlott, nem lelkész és tanító csoportvezetők megfogytak. Említést kell

itt tennem, a V. K. Miniszter ur f. év július 6-án kelt 108.579/1942. V. 1. ü. o. sz. rendeletéről, mely szerint megtiltja, hogy iskolán kívüli egyének, tehát nem tanítók iskolai vallásos egyesületek munkájában részt vegyenek, legfeljebb kivételesen, átmenetileg, tanári, tanítói, hitoktatói vagy lelkesítői oklevéllel bíró egyének vehetnek részt, az igazgató, illetve a tanfelügyelő engedélyével. Vagyis a vasárnapi iskolai munka még lelkipásztoroknak is csak kivételesen, átmenetileg van megengedve, az iskola igazgatójának engedélyétől függővé téve. Oklevéllel nem bíró, hívő egyháztagjaink ki vannak abból zárva. A vasárnapi iskola halálát jelentheti ez, ha a miniszter ur más belátásra nem jut. A pár évvel ezelőtt falra festett ördög, mikor e helyen vita tárgya volt, hogy nem lelkészjellegű egyén, laikus egyháztag végezhet-e vasárnapi bibliai munkát, ime megjelent. Ugy egyházmegegyezésnek, mint az egész magyar ref. egyháznak határozott állást kell foglalnia az egyetemes papság elvénél fogva ezen reánk nézve súlyosan sérelmes rendelettel szemben.

Az ifjúsági munkák általában ellanyhultak. Mindkét nembeli ifjúságnak addig kell egyesület, vagy addig látogatják az összejövetelt, amíg van bál, műkedvelő előadás, vagy legalább is alkalom a szórakozásra. Bibliamagyarázat után nem nagyon rajonganak. Legtöbb helyen elkedvetlenedtek a vezetők. Az ellanyhulás okát abban látom, hogy bibliamagyarázatokkal és énekelgetéssel akartuk megnyerni őket, mint valami kegyes öregeket ahelyett, hogy az élő Krisztusban megjelent életet tártuk volna fel előttük. Nem igaz az, hogy az ifjú emberek szíve nem fogékony az evangélium iránt, fogékonyabb, mint az öregeké, a lelki ébredés munkálói legnagyobb-részt ifjú emberek voltak, miként Jézusnak nagyobb-részt fiatal emberek voltak a tanítványai. Nagy lendülettel és lelki áldással folyik az ifjúsági munka Ónodon és Gelejen. Ónodon a jelentés szerinti szinte túlzástól lehet tartani, mert az egyesületbe tartozó ifjúság hitbeli meggyőződésből visszahúzódik a társasági élettől, népi összejövetelektől, így nincs alkalmuk a ref. leányokkal házasságkötés céljából való ismerkedésre. A magam részéről ettől nem féltém őket. Ifjúsági egyetbe vagy körbe ref. ifjúságunk 11%-a tartozott, vagyis egytizedét sikerült csak összetartani, ha ugyan összetartást jelent a sok névleges egyesület megléte (14%). Szervezett ifj. egyesület 21 gyülekezetben volt (25) saját óthonban 12 helyen. Új munkalehetőséget tár itt elénk az ifjúsági egyesületi és levante munkáknak tervbe vett kapcsolata, illetve lelkipásztorok bevonása a levante munkába. Nagyon kecsesítő ígéret az, hogy az állam arany tálcán kínálja fel nekünk az ifjúságot, én azonban ennek nem tudok felet-több örülni, sőt egy kicsit félek is tőle. Féltém egyrészt az evangéliumi szabadságot, féltém magának az evangéliumnak elsikkasztását, mert tudom, hogy Cézár sohasem fog Krisztus előtt térdet hajtani, a világi hatalom sohasem fogja megérteni, hogy a mi országunk a mennyekben van, honnét a megtartó Krisztust is várjuk. Ne vonjuk el magunkat a levante munkától, örüljünk az alkalomnak, ha szolgálatunkat elfogadják, de maradjunk hűségesek a kicsinyekben, ne adjuk fel azt a munkát, amelyik Krisztusra, mint biztos fundamen-

tumra épít, ne cseréljük fel a keveset a sokkal, a csekély, de áldott eredményeket, államilag irányított és ellenőrzött tömegmunkával.

A leányokkal kapcsolatban az az általános tapasztalat, hogy a leánylélek fogékonyabb a hit dolgai iránt, könnyebben mozdul, könnyebben hajlik, de állhatatlanabb. A fiúk közötti munka nehezebb, de reményteljesebb, a leánymunkát könnyebb elkezdeni, de könnyebben szétfolyik. Tapasztalhattuk azt is, hogy évekig leányegyesületbe tartozó lányok könnyebben adnak ellenünk reverzalist, mint a fiúk, akikkel valamennyire is foglalkoztunk. 38 leánykörben, 6 leányegyesületben a ref. leányok 20%-a tartatott össze. Ajánljuk, hogy komolyabb, értelmesebb leányokból neveljünk vasárnapi iskola csoportvezetőket, úgy a fiúkat, mint a lányokat igyekezzünk egyházi életünkben foglalkoztatni, szolgálat munkájában, mert a szolgálat által növekednek lelkileg s erősödik egyházi öntudatuk is.

Legáltalánosabb bibliaköri munkánk volt a vallásos estélyek tartása. Itt nagy visszaesés van. Részint a petróleum, részint a fűtőanyag hiánya miatt legtöbb helyen szünetelt, vagy 1–2 estére korlátozódott. Megunták híveink ezt is, meguntuk mi magunk is, kifogyván a témából. Több helyen bibliórává nőtte ki magát a vallásos estély. — Bibliaköri munkák nehezen indulnak, könnyen megfeneklenek. Nagy a részvétlenség. Viszont ahol lélekkel végzik azt s nemcsak bibliamagyarázat elmondásának alkalma az, igen áldott eredményei vannak. Sokak áldott megtapasztalása az, hogy az ébredés bibliárákról indul ki. Itt kerül közel lelkipásztor gyülekezete tagjaihoz, itt nyílnak meg a lelkek, oldódnak fel a szívek, persze csak ha a vezető nem mint mester akar köztük lenni, aki bölcselkedik az ige felett, hanem testvéri szívvel ül le közéjük a Mester lábaihoz. A bibliakörben találhatunk munkatársakat is. Itt igazán nem tömegre kell nézni, sőt tömeggyülekezettel nem lehet bibliarót tartani, minél kevesebben vannak a résztvevők, annál meghittebb, annál könnyebben megnyilatkozik a lélek. Bibliakörhöz elég 2 vagy 3 lélek.

Örvendetes a családlátogatás mind rendszeresebbé váló gyakorlása. Utána kell menni a nyájnak, fel kell keresni híveinket otthonukban, meg kell érezniök, hogy számon tartjuk, szeretjük őket, gondolunk rájuk. Csak ne menjünk papi nagyképűséggel, nyitott bibliával, ne riasszuk őket azzal, hogy utánuk hozzuk a predikációt, épen ami elől menekülnek a templomból. Vihetjük a zsebünkben a bibliát, amit, ha a szükség úgy kívánja, vegyünk elő, de feltétlenül vigyük a szívünkben az evangéliumot, ami mindenkor legyen nyitva előttünk. Nem a biblia teszi népünket Krisztus-szeretőkké, de Krisztus megismerése teszi bibliáolvasókká. Tehát először az élő Krisztus, azután a nyitott biblia. Terjed a lelkipásztorok által végzett házi áhitatok végzése is. Sok helyen egy-egy háznál végzett esti áhitaton többen vesznek részt, mint a vasárnapi templomi istentiszteleten. Külön tanulmány tárgyát képezhetné, mi az oka népünknek a templomtól való elidegenülésének?

Irtatterjesztés a régi mederben folyik. Itt nagyon sok a kívánni való. Bebizonyosodott dolog, hogy ez nem pénzkérdés, csak utánajárást s kevés agilitást kíván. Több gondot kell fordítanunk ref. nép-

lapjaink terjesztésére. Még mindig sok gyülekezetünk van, ahová sem a Ref. Híradó, sem a Ref. Jövő nincs bevezetve. Feltétlenül a lelkész mulasztása ez. Különösen szórványokban nem volna szabad egyetlen családnak sem lenni, ahová legalább havonként el nem jut ref. újság, vagy hitelesítő traktátus. Ha mi nem tudjuk őket rendszeresen látogatni, legalább küldjük magunk helyett a nyomtatott betűt. Ajánljuk mint igen komoly hitelesítő és eszméletető traktátust, a Bethánia irat-missziós röplapjait.

Rendszeres szegénygondozás 5 gyülekezetben volt, alkalmi a legtöbb helyen. Pénzértékben 14.767 P fordított segélyezésekre, ami azonban nem reális számítás, mivel több helyen bele van számítva a zöld kereszt, vagy más állami akció segélyösszege is.

Szektamozgalom 17 helyen van, ideszámítva a szektáknak könyvelt baptista felekezetet is. Bár a szekták agilitása is elernyed, mégsem szabad azt figyelmen kívül hagyni és kevésbe venni, élnek, dolgoznak, halászgatnak, legtöbbször a mi vetéseinket aratják, éppen, mert mi megelégszünk a vetéssel s nem gondoljuk meg, hogy ahol vetés van, ott aratásnak is kell lenni. Ha mi nem aratunk, aratni fognak a szekták.

Az egyesületi élet visszafejlődött majdnem teljesen. Mindössze a C. E. munka fejlődik, a Bethánia egyesületek élnek, munkálkodnak és buzgó lélekkel szolgálnak, az egyházban, Krisztusért és egyháért.

Bár a jelentések erről nem adnak számot, megállapíthatjuk, hogy a templomlátogatók száma fogy, a templomok kezdenek üresen maradni, a vasárnap kezd teljesen elveszni, még a legráterőbb időben is dolgozik szegény lelkét vesztett, robotoló népünk. Megdöbbenő képet fest erről egyik jelentés, — amely sok gyülekezetünkre ráillik, — mikor elmondja, hogy idegenedik el fokozatosan népünk a templomtól, egyháztól. „Megdöbbenéssel emlegetik az orosz hitetlenség és istentelen élet visszariasztó nyomorúságát, de maguk sem bizonyítják hívő ref. keresztyén voltukat. Megbotránkozással beszélnek, hogy az orosz templomokat hozzájuk méltatlan célokra használják, de maguk nem látogatják itthon az Isten házát. A vasárnap közönséges munkanappá süllyedt, sőt ekkor még többet dolgoznak, mint a hét többi munkanapján. Ennek következtében a szeretetlenség és irigység annyira erőt vesz a lelkeken, hogy gyermek a szülőt, szülő a gyermekét, testvér a testvérét irigyli s megveti, ha valamivel jobban folyik dolga, mint neki stb.” Az úrvacsorázók száma növekedett. Átlagosan egyháztagjaink 15%-a él egy-egy alkalommal úrvacsorával. Legtöbben élnek úrvacsorával: 1. Bükkaranyoson 30%, 2. Ládházán 27%, 3. Tibolddarócon 25%. Legkevesebben: Miskolcon 6,9%, Hevesen 7% és Poroszlón 7,9%. Emelkedett a perselyadomány is. Befolyt összesen, mint perselypénz 14.679,58 P. Legtöbb: 1. Egerben 94%, 2. Mezőkövesden 67%, 3. Ládházán 63%, 4. Diósgyőrvasgyárban 50%, 5. Bükkaranyoson 38%, 6. Héjőcsabán 36%. Legkevesebb: Harsányban 2%, Tiszánánán 3%, Tiszakesztyén 3,1%, Sajókeresztúron 3,7%, Tiszaszederkényben 4,2%, Igricén 4,2%. Áltértek hozzánk 60-an, kitértek tőlünk 62-en. Reverzális javunkra 154, kárunkra 108. Ha helyes a felekezetközi statisztikánk,

a püspökökkel szemben még úgy ahogy tartjuk magunkat, bár a gyakorlatban azt látjuk, hogy a katolikuság mind nagyobb térdhódítással rongja számarányunkat ref. közösségeinkben is s ha számuk növekedése így tart s velünk pedig Isten csodát nem tesz, könnyű megállapítani, hogy 50 év múlva sok gyülekezetünk elenyésszik, vagy legalább is jelentéktelen kisebbséggé lesz. Megállapíthatjuk minden elfogultság nélkül, hogy hasonlíthatatlanul nagyobb az agilitásuk s fejlettebb a missziói öntudatuk, mint a miénk. Pedig nekik csak szervezettségük van, nekünk pedig evangéliumunk, ami pedig Istennek hatalma minden hívőnek idvességére s erős hatalmasságok lerontására, csak élnünk kellene vele.

Mélyen tisztelt Missziói bizottság! Összefoglaló jelentésemet majdnem minden alkalommal az a vád éri, hogy sötétben látó, peszsimista s önmagát marcangoló. Lehet hogy az, de nem az én lelkem, nem az én látásom teszi azzá, hanem a letagadhatatlan valóság. Az én lelkem uralkodó érzése sokkal inkább a reménység és öröm, mert látom, hogy a jelen sivársága mellett is milyen mérhetetlen lehetőségeink vannak a misszió végzéséhez. Megkeseredett lelkeken át látom az eljövendő ébredés jeleit, látom, hogy soha nem szomjúhozta népünk lelke jobban a hamisítatlan evangéliumot, mint a mostani időkben. Ha fáj valami, fáj az, hogy nem használjuk ki a kegyelmi időt, nem élünk a Szentlélekkel, nem imádkozunk eleget, nem tesszük rá életünket, hogy maradéktalanul elvégezzük szolgálatunkat. Mindent inkább nagyobb buzgalommal csinálunk, szövetkezetet vezetünk, gazdálkodunk, társadalmi akciókat bonyolítunk le, csak éppen az örökkévaló dolgokkal nem foglalkozunk úgy, ahogy kellene. Míg a jelentés összeállításával foglalkoztam, Jézusnak ezek a szavai töltötték be lelkemet: a tanítvány nem lehet nagyobb, mint a mestere. Engem egyszer nagyon megdöbbentett Urunknak ez a megállapítása, mert azt éreztem meg belőle, hogy nem várhatok többet gyülekezetem tagjaitól, mint amilyen én vagyok. Azt kívánom, hogy olvassák a bibliát, olvasom-e én rendszeresen?, azt kívánom, hogy szenteljék meg a vasárnapot, megszentelem-e én minden körülmények között?, adakozást kívánok tőlük, tudok-e abban az arányban áldozni, adakozni? Panaszkodunk, hogy nem használják fel az alkalmakat, nem törődnek lelkük táplálásával, nem látogatják az összejöveteleket, vajjon kihasználjuk-e mi, vajjon tudunk-e áldozni, ha a magunk hite növekedéséről egymás hite által való épülésről van szó. Sokféle kifogással kimentik magukat a királyi mennyegzőről, mi még mentegetni sem tartjuk szükségesnek magunkat, közömbösen elmaradunk. Évek óta síránkozunk, hogy nincs alkalmunk, lehetőségünk gondolataink kicserélésére, egymás hite által való épülésre, dolgaink megbeszélésére s mikor Isten erre lehetőséget ad, a már több mint félév óta tartott havi rendszeres értekezleteinket, kik azok, akik elmaradnak, mint a panaszkodók és síránkozók. Egy-egy Hangya árubemutatón, MEP értekezleten, vagy törvényhatósági gyűlésen több lelkész jön össze, mint egy-egy bibliórán. Ha szabad statisztikával mérni népünk lelki készségét, szabad legyen magunkat is számba venni. 16 lelképásztor van, aki egyellen egyszer sem jött

el megbeszéléseinkre, tehát még azt sem tették meg, amit még közömbös híveink is megszoktak tenni, legalább egyszer kíváncsiságból elmennek a belmissziósunkra. 13-an egyszer résztvettek s mindössze 8-an voltunk, akik rendszeresen résztvettünk azokon. Pedig ha valamikor, úgy most a sorsdöntő idők küszöbén mérhetetlenül szükség volna, egyrészt, hogy a Krisztus közösségében közösség fejlődne ki közöttünk lelkipásztorok, hivatalos munkások között, másrészt gyakorlati munkánk szempontjából, hogy megismerjük Istennek az evangéliumban kijelentett akaratát, egyházunk vezetése s misszióink szempontjából. Ha Jézus elmondhatta kora írástudóinak, hogy tévelyegtek, mert nem ismeritek sem az írásokat, sem az Istennek hatalmát, elmondhatná rólunk is, bármennyire tudjuk is teológiailag exegetálni az írásokat, nem ismerjük annak lelkét, éppen azért nem vagyunk tisztában sem a bibliai értelemben vett egyház fogalmával, sem missziói munkánk célkitűzésével. Ezért van, hogy általában nagyon ráillik gyülekezeti munkánkra egyik jelentésnek az az öntudatlan bár, de a valóságnak megfelelő jelentése, amikor arra a kérdésre, hogy van-e s miből áll a gyülekezet évenként kialakult munkarendje, így felel: főcél a vak egyháztag és szegény iskolásgyermek segítése. Bizony vak egyháztagokat pásztoralunk, világtalanul.

Pedig milyen nagy bennünk az agilitás, mennyire van pénzünk, időnk, ha egy tisztség betöltéséért kell buzgólkodni, milyen nagy bennünk a harcoló készség, ha a vádák, gyanúsítások mérges nyilait kell ujságcikkekben egymás felé lövöldözni. Ha csak ezt az erőt is Isten országa terjesztésére fordítanánk, bizony több eredménye volna lelki munkánknak. Dehát nem lehet nagyobb a tanítvány, mint a mestere. Amíg mi nem tudjuk egymást szeretni, amíg mibennünk nincs hajlandóság egymásnak szeretetben való elszenvedésére, amíg mi nem keressük lelki közösség s hitbeli egység kialakulását, addig ne várjuk ezt egyháztagjainktól sem. Amíg mi úgy gondolkozunk, hogy nincs nekem szükségem lelkipásztor testvéreimmel együtt az ige pásztortúze mellett a világ hidegsége miatt kihülő szívemet melengetni, addig ne csodálkozunk, ha híveink is így gondolkoznak, ha bibliárákra hívogatjuk. Nem lehet nagyobb a tanítvány, mint az ő mestere.

Ha megmérjük az evangélium mélegén gyülekezetünket, egyháztagjainkat, meg kell mérni magunkat is, hibáink, gyarlóságaink, mulasztásaink beismerésével, lemondva a szégyen takargatásáról, szívünket megüresítve minden emberi önhiútságtól, magunk erejében való bizakodásától, versengés és világi hiábavalóságok keresésétől, engednünk kell, hogy a Szentlélek Isten munkálkodjon rajtunk keresztül, akkor meglátjuk, hogy a mostani próbáltatásos nehéz idők nagy lelki ébredést, anyaszentegyházunknak a porból való megelevenedését fogják eredményezni. S valóság lesz rajtunk a zsoltáríró jövendölése: Akik könnyhullatással vetnek, vígadozással aratnak majd, aki vetőmagját sírva emelve megy tova, vígadozással jó elő, kévéit emelve.

Tiszteletteljes jelentésem elfogadását kérve, mély tisztelettel vagyok a Nagytiszteletű Missziói Bizottságnak alázatos szolgálja

Hejőpapin, 1942 október 12-én

Benke József, missziói előadó.

Határozati javaslatok:

1. Missziói bizottság aggodalommal látja, hogy a V. K. Miniszter úrnak hivatkozott 106579/1942. sz. rendelete veszélyezteteti egyházunk egyik legfontosabb s eredményes misszió munkáját, a vasárnapi iskolai munkánkat, mikor vallásos egyesületek munkájától eltiltja az iskolánkívül álló, illetve nem oklevéllel bíró személyeket. Egyházmegyei, illetve kerületi közgyűlésünk állásfoglalását kéri ebben a kérdésben olyan értelemben, hogy az egyetemes papság evangyéliumi elvének határozott kihangsúlyozásával kéressék fel a Miniszter úr rendelkezésének visszavonására, illetve módosítására.

2. Missziói bizottság tudatában van annak, hogy a vasárnapi munkaszünetnek mind rendszeresebbé váló felfüggesztése sokkal több kárt tesz magyar népünk valláserkölcsi életében, mint amennyi gazdasági hasznot várhatunk attól, a vasárnapi munkaszünet felfüggesztése ellen határozott állásfoglalásra kéri egyházi hatóságainkat, annál is inkább, mert magát keresztyénnek valló államban szégyenletes dolog keresztyén jellegünk külső bizonyosságát a vasárnapot semmibe venni s mert látjuk, hogy aki Isten törvényét megerőtleníti, Isten áldását nem pótolhatja a gazdasági életben.

3. Missziói bizottságunk szükségét látja a határozott komoly fegyelem gyakorlásának elsősorban hivatalos munkásokkal, lelkipásztorokkal szemben, azért egyházi hatóságainkat a lelkipásztori szolgálat és missziói munkák szigorúbb ellenőrzésére kéri fel.

4. Ajánlja lelkipásztoroknak a havi rendszeres összejöveteleken való részvételt. S egyben felkéri az egyházkerületi közgyűlést, illetve Püspök urat, hogy évenként legalább kétszer rendezzessék egyházmegyéenként csendes napok, melyre azok a lelkipásztorok, akik az összejövetelek alól észrevehetőleg rendszeresen kivonják magukat, kötelezőleg rendeltessenek be.

A nagy érdeklődéssel hallgatott, a missziói munka minden ágáról szemléletes, önvizsgálatra készletű jelentéshez elsőnek vitéz dr. Mikuleczky Gyula tanácsbíró szólt. Szembeállította a jelentésben és a javasiatokban felhalmozott életteljes kincseket azokkal a felhalmozott kincsekkel, amelyeket láthatott az egyik kincstartó helyen, amint szemkápráztatóan, de élettelenül hevertek egymás mellett s nem szolgálják a köz javát. Hangsúlyozottan kéri a javaslatok elfogadását. Ne szünjünk meg ostromolni a reverzálist addig, amíg helyet foglalhat a Corpus Jurisban. Ez a kérdés nem csupán a református egyház, hanem a magyarság fájó és nagyon veszélyes sebe. Az egyke okát főként gazdasági megfontolásokban gyökerező erkölcstelen felfogásban látja s ez ellen teljes erővel kell küzdeni a lelkipásztoroknak.

Román Ernő ajánlja, hogy fejezze ki köszönetét a közgyűlés a V. K. Miniszter úrnak azzal a rendeletével kapcsolatban, amely sok lehetőséget nyújt a lelkipásztoroknak a leventemunkában való részvételre, pásztoralásra.

Közgyűlés a missziói bizottság által már letárgyal^t és előterjesztett jelentést a fenti hozzászólások után elfogadja. Köszönetét fejezi ki az előadónak a nagy körül-

tekintéssel és evangyéliumi komolysággal készített jelentésért és javaslatokért. A javaslatokat a Román Ernő által ajánlott javaslat pótlásával elfogadja. A vasárnapi munkaszünet megtartása érdekében, a belmissziói munkákat veszélyeztető miniszteri rendelet visszavonása, módosítása tárgyában hasonló állásfoglalásra és további eljárásra kéri fel az egyházkerületi közgyűlést. Örömmel hallotta és magáévá teszi vitéz dr. Mikuleczky Gyula tanácsbíró felszólalását.

(N. J.)

19. A missziói bizottság tagjait így választja meg a közgyűlés: előadó: Benke József. Tagok: Nádházy Bertalan, Szabó Dániel, Nagy József, Turáni Tóth Ferenc, Técsy Béla, Csorba Zoltán, Barsi Lajos, Jakab Imre, Várhegyi Lajos, Unghvári Gyula. Világiak: b. Kun József, dr. Lipcsey Péter, Horváth Zoltán, dr. Dienes István, Rivó Károly. 1945 őszi közgyűlésig terjedő időre.

(B. J.)

20. Benke József missziói előadó kezdeményezésére lelkészösszejövetelek tartatnak minden hónap első keddjén Miskolcon. Bibliatanulmányozás és a gyülekezeti szolgálat kérdései foglalkoztatják a résztvevőket minden alkalommal.

Közgyűlésünk minden olyan kezdeményezést, ami előbbre viszi az evangyéliumi szolgálat ügyét, örömmel köszönt. Szívesen ajánlja a kebelbeli lelkipásztorok figyelmébe az összejöveteleket és Isten áldását kéri erre a munkára.

21. Cseh József vallásoktató lelkipásztor, megbízott vallásoktatási szakelőadó felolvassa alábbi jelentését a nem református iskolákban végzett vallásoktatásról.

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az elmúlt esztendő október havának elején, jóval az egyházmegyei közgyűlés után az Esperes Úrtól azt a megtisztelő megbízást kaptam, hogy a Budapestre távozott Sándor Ernő egyházmegyei vallásoktatási előadó helyett egyházmegyéink nem ref. iskoláiban folyó ref. vallásos nevelő munkát ellenőrizzem és erről a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek jelentést tegyek. A megtisztelő megbízásnak igyekeztem is elég tenni s itt állok a Közgyűlés színe előtt, hogy egyházmegyéink egy esztendei, nem református iskoláiban tanuló ref. növendékeink, vallásos oktatásáról beszámoljak. Jelentésem a vallásoktatók múlt iskolai évi személyi törzskönyvi lapjainak adatain, valamint személyes látogatásaim tapasztalataiból épül fel. Az esperesi hivatalban 9 vallásoktató lelkész, 4 gyülekezeti lelkipásztor, 1 vallásoktató s. lelkész, 9 gyülekezeti s. lelkész és 1 vallásoktató nő, összesen 24 személy törzskönyvi lapja érkezett be. Meglátogattam Miskolcon, Mezőkövesden, Diósgyőrben, Diósgyőrvasgyárban és Egerben 18 különböző iskolát, illetve 8 vallásoktató lelkészt, 1 gyülekezeti lelkipásztort, 1 vallásoktató s. lelkészt és 3 gyülekezeti s. lelkészt. Az önálló vallásoktató lelkészek mindnyájan mellékelték törzskönyvi lapjaikhoz a püspök úrnak szóló jelentést.

Felelősségteljes, fáradságos, de egyúttal nagyon értékes az a munka, amely az alsóborsodi egyházmegyében minden fokú és jellegű nem református iskolában tanuló ref. vallású növendékeink között folyik. Hiszen a jelentések adatai szerint négyezeröttszázegy (4501) gyermek, diáklfiú és diákleány. iparostanonc tanul 66 iskolában. Heti 380 órában csepegtetik az egyházmegye vallásoktatói fogékony lelkükbe a Krisztus evangéliumát és nevelik őket öntudatos reformátussá, áldozatkész egyházztaggá.

Növendékeink 26 féle iskolában tanulnak — a jelentések szerint — a ref. tanulók száma — 5-féle iskola típusban — elemi, polgári, kereskedelmi, gímnázium és tanítóképző — 77 fiú, 57 leány, összesen 134.

Az elemi iskolai tanulók 15 állami, 2 gyári, 1 magán, 5 r. kat. iskolában tanulnak;

a polgári iskolai tanulók 7 állami, 3 r. kat. és 2 magániskolát; a középiskolás, tanítóképzős növendékek pedig 3 állami, 8 r. kat., 1 városi és 1 evangélikus iskolát látogatnak.

A növendékek száma így oszlik meg:

az elemi iskolákban 1295 fiú és 1306 leány, összesen 2601;

polgári iskolában 475 fiú és 405 leány, összesen 880;

középiskolákban, kereskedelmiben, tanítóképzőben 278 fiú és 63 leány, összesen 341;

női ipariskolában 30 leány;

iparos és kereskedő tanonciskolában 492 fiú és 94 leány, összesen 586;

féli gazdasági iskolában 63 fiú. Vagyis 2603 fiú, 1898 leány, összesen 4501 tanuló.

Vallásstanból vizsgázott 284 magántanuló, a legtöbbjét ref. vallású készítette elő, a követelményeknek kevés kivétellel mind megfelelték.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! A felsorolt száraz adatok hangosan bizonyítják, hogy „az aratni való sok.” S bizonyára akad egyházmegyénkben olyan gyülekezet, amelyikben egy-két ref. gyermek bizonyos okok miatt, nemcsak hogy nem református iskolában tanul, hanem nem is részesül ref. vallásoktatásban. Méltóztatassék csak elgondolni, hogyan lehet az ilyen elnevelt gyermekkel a Krisztus evangéliumát megszerettetni, hogyan lehet belőle ref. embert nevelni. Távol áll tőlem, hogy vádoljak valakit. Most is van olyan gímnáziumi növendékem, aki soha nem tanult elemi iskolában ref. vallástant, dacára annak, hogy ref. lelkész és ref. tanító van a szülőfalujában, mindig róm. kat. elemi iskolába járt. Hány, de hány drága lélek kallódik, vesz így el evangéliumi ref. egyházunk számára! Vajjon elmondhatjuk-e majd a nagy számonkérés idején: Imhol vannak, Uram, akiket reám bízál, egy is azok közül el nem veszett!

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! A vallásoktatói munka fontosságáról és nehézségeiről szükségtelen külön beszélnem. Elég talán annyit megemlítenem, hogy napjainkban, amikor a minden jók adóját, az Istent tagadó, családot, jóerkölcsöt, vallást semmibevevő bolsevizmussal folytatják drága véreink az élet-halál harcot, mikor a különféle iskolák tanuló ifjúsága a társadalom legkülönfélébb réte-

geiből verődik össze: iskolában és iskolán kívül igen különböző társadalmi elveket valló, különféle politikai felfogások, sokszor ezeknek szélsőségei szerint igazodó, különféle történelmi szemléletű, különböző gazdasági rendszerek egyedül üdvöztető voltára esküvő személyekkel jut ellenőrizhetetlen érintkezésbe, különféle sajtótermékekből, előadásokból merít ismereteket azokról a kérdésekről, melyek ma az embereket — a nagy világgézés dacára is — világszerte foglalkoztatják, egyedül a vallásoktató az, aki — sokféle oknál fogva — az ifjúság lelkéhez legközelebb tud férkőzni s következőképpen az ifjak jövőendő világnézeti, erkölcsi, társadalmi, politikai és gazdasági felfogására döntő hatást gyakorolni, a nemzet jövő nemzedékének lelkületét irányítani képes.

Boldog örömmel jelentem személyes látogatásaim alapján is a Nagytiszteletű Közgyűlésnek, hogy egyházmegyénk nem ref. jellegű iskoláiban elismerésre méltó vallásos nevelő munka folyt az 1941/42. iskolai esztendőben. Mind a vallásoktatók, mind a tanulók örömmel és szorgalmasan végezték munkájukat. Különös elismerés illeti vallásoktató lelkészeinket, akik heti 24–30, sőt 38 órát 5–6, sőt 10 különböző helyen lévő iskolában kénytelenek tartani. Olyan munka ez, amely a vallásoktató fizikumát idő előtt megőröli. Az egyik iskolából a másikba való átjárás számára, egészségének folytonos veszélyeztetése mellett, legalább 50%-os munkatöbbletet is jelent. Napj 5–6 órai tanítás után fáradtan otthonába térve már alig képes a legszükségesebb előkészületekre, óravázlat készítésre is, holott ezzel még a minimumát sem tette meg annak, amit a vallásoktatói hivatás tőle megkövetel.

Tanítványaink, főleg középiskolai tanulók, még ha üvegbúra alá rejtik is őket, válogatás nélkül olvasnak minden lapot, folyóiratot, tudományos könyvet, röpcédulát és fejtegetést, főleg a szélsőségebbeket, a tilos uton kezeikbe jutókat. A vallásoktatónak kérszen kell lennie rá, hogy tantárgya keretein kívül, sőt a vallástani órákon kívül is minden kérdéshez hozzászólhasson. Határozott, nemcsak tekintélyre, hanem adatokra és érvekre támaszkodva alapított irányítást kell adnunk, különben a tőle nem kielégítő mértékben kapott irányítást majd nemkívánatos helyről fogja az iljú megkapni.

Ezért a vallásoktatónak olyan intenzív önképzésre van szüksége, amilyenre egyetlen szaktanárnak, még a fizika, vagy kémia tanárának sincs. Erre pedig idő, de mindenekeelőtt pénz kell, mert egy-egy újonnan megjelent tudományos könyv beszerzése, egy-egy lap vagy folyóirat megrendelése ma egyértelmű a családi költségvetés mérlegének katasztrófális felbillentésével.

Törzsilletményünk is nem „fizetés,” hanem „tiszteletdíj” és az is a legminimálisabb. Az anyagiaktól eltekintve is sérelmes és lealázó, amikor a vallásoktatót a IX. fizetési osztály 1. fokozatánál megállani kényszeríti, a négy polgárit és képzőt végzett, tehát még az elemi népiskolai tanítók képesítésénél is alacsonyabban álló óvónők képesítésével helyez bennünket az állam egy színvonalra. Ez a vallásoktatói munkánk és vele az egész vallás-erkölcsi nevelésnek olyan lebecsülése, amely a magyar kultúra örökének nem hiszem — tudatosan szándéka lenne.

A jelentésekből szomorúan állapítottam meg, hogy sok elemi iskolás növendéknek a szegénység miatt nincsen tankönyve, bibliája és énekeskönyve. Szinte mindenütt a konvent által előírt tankönyveket használják. A vallásani kézikönyvekre sok a panasz.

Mielőtt befejezném jelentésemet, röviden megemlítem, hogy az elmúlt iskolai esztendőben az alsóborsodi egyházmegyében a vallásoktatásra a következő forrásokból származó összeg fordított:

Állam	26.773'68 P
Egyház	10.077 — P
Állami vasgyár	3.477 — P
Intézetek	657 — P

Összesen 40.984'68 P, vagyis egy nö-

vendékre évi 9 pengő esik.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Ezekben volt szerencsém az alsóborsodi egyházmegye területén a nem ref. iskolákban a múlt iskolai évben folyó vallásánításról jelentésemet megtenni. Méltóztassék megengedni, hogy egynéhány kéréssel, illetve javaslattal járuljak a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés elé.

1. Méltóztassék Varga Erzsébet áll. polg. isk. tanárnő részére, aki Egerben a ref. növendékek lelkigondozásában nagy segítségére van a vallásoktatónak, elismerését és köszönetét kifejezni.

2. Méltóztassék utasítani az egyházközségeket, gondoskodjanak — ahol ez eddig még nem történt — a nem ref. elemi iskolákban tanuló ref. gyermekek vallásoktatásáról.

3. Méltóztassék utasítani az egyházközségeket, hogy minden év szeptemberében, a folyó évben pedig november hó 15-ig jelentsék az e-peresi hivatalba minden nem ref. iskola nevét, melyben ref. növendék tanul, továbbá az órarendet, a vallásánítás idejét is, hogy e jelentésekből az egyházmegye területén lévő minden nem ref. tanintézet jegyzéke összeállítható legyen és így a vallásoktatás ellenőrzése megtörténhessék. S végül

4. Méltóztassék az egyházmegyei vallásoktatók egy évi hűséges és odaadó munkásságát az írás eme szavaival jutalmazni: „Jól vagyon jó és hű szolgálom, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután, menj be a te Uradnak örömébe“.

Ezek után magamat és jelentésemet a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés jóindulatába ajánlva, mély tisztelettel vagyok

Miskolc, 1942 szeptember 17

alázatos szolgálója:

Cseh József

m. b. e. m. vallásoktatási előadó.

Egyházmegyei közgyűlés köszönettel fogadja a részletes, nagy gondtal készített jelentést és a szakelőadó javaslatait határozatilag jóváhagyja. Illosvay Ferenc indítványára felkéri Egyházkerületi Közgyűlést a vallásoktatási szakelőadó óraszámának az engedélyezhető legkisebb számú megállapítására, a konventi rendelet alapján.

22. Olvastuk Sándor Ernő lemondólevelét, amelyben az egyházmegyei vallásoktatási szakelőadói tiszteréről mond le s megköszöni a közgyűlésnek vele szemben tanúsított bizalmát.

Közgyűlésünk hálásan emlékezik Sándor Ernő rövid ideig tartó, de lelkiismeretes szolgálatáról, a lemondást tudomásul veszi, Isten áldását kéri életére, új helyén végzendő szolgálatára. Az így megüresedett szakelőadói tisztségre *Cseh József* miskolci vallásoktató lelkészt választja meg, aki Sándor Ernő eltávozása óta nagy buzgósággal látta el ezt a szolgálatot és jó reménységgel néz további munkája elé is. (N. J.)

23. Dr. gróf Haller István világi főjegyző bemutatja az alábbi lelkészértekezleti két jegyzőkönyvet:

I. „Jegyzőkönyv, felvétel az alsóborsodi egyházmegye lelkészértekezletének 1942 július 7-én Miskolcon, a „Deszka-templomban“ tartott gyűléséről.

Jelen vannak: Román Ernő elnök, Pósa Péter esperes, Arday László, Benke József, Berecs József, Demeter Béla, Derencsényi István, Enyedy Andor dr., Falucska Benjámin, Filep Gusztáv, Gombos Imre, Gyarmathi Béla, Horváth József, Illosvai Ferenc, Kalmár András, Kérészy István, Kiss Elek, Komjáthy József, Körössy József, Mauricz Gyula, Mikó Sándor, Molnár Béla, Nagy Elek, Nagy József, Nagy Sándor, Nádházy Bertalan, Perjéssy László, Pósa Dezső, Sipos István, Sólyom Gyula, Szakács Pál, Szabó Dániel, Szabó József, Szendrey László, Takács Mihály, Técsi Béla, Virág József lelkipásztorok.

Igehirdetést végzett Arday László Máté 6:12 alapján.

1. Román Ernő elnöki megnyitójában nagyvonalaiiban vázolta a mai idők történelmi eseményeit, megállapítván, hogy az idők mindnyájunktól hűséget kívánnak. Lelkészi karunkban történt változásokkal kapcsolatban kegyeletos szavakkal emlékezett meg b. e. Farkas István püspök s Mauricz Gyula ny. lelkipásztor és Nádházy Bertalanné lelkészné elköltözéséről. Áldáskívánással köszöntötte Dr. Enyedy Andor megválasztott püspököt s mint újonnan választott lelkipásztorokat, Andrassy Ferenc noszvaji és Nagy Loránd egerlövői lelkipásztorokat.

2. Román Ernő nagy figyelemmel hallgatott emlékbeszédet tartott Farkas István püspök-lelkipásztorról, melyben megjelenítette az elköltözött püspöknek szívünkben mindig élő alakját, lelkiségét, munkáját.

Értekezletünk hálás kegyelettel adózott Farkas István emlékének.

3. „Mit tegyünk a magunk erejéből egyházunk és a lelkészek anyagi ügyeinek biztosítására“ címen Tóth Sándor lp. tartott értekezést. Megállapította előadásában, hogy az egyházak s lelkészek anyagi létének biztosítása nemcsak egyéni, de nemzeti érdek, mert a magyar ref. egyház és lelkipásztor mindig fontos tényezője volt a nemzeti életnek. Az idők jelei mindinkább sürgetővé teszik ennek

a kérdésnek megoldását, mert anyagilag megerőtlenedett, szegénységgel küzdő lelkipásztor s egyház nem képes sem lelki sem nemzeti feladatát kellőképpen végezni. Számolnunk kell azzal, hogy az állami anyagi források mindinkább elzáródnak előttünk s eljöhethet az az idő, amikor kizárólag a magunk erejére leszünk utalva. Erre pedig fel kell készülni, nem várhatjuk tétlenül ezeknek az időknek a bekövetkezését.

Hozzászólásokkal kapcsolatban Kérészy István a helytelen adórendszerünkről szól. Az egyházközségek szükséglete állandóan emelkedést mutat. Mind nagyobb és nagyobb terhet jelent az iskolák fenntartása. Elodázhatatlan az iskolai kultúradó bevezetése.

Enyed Andor felszólalásában utalt a konvent legutóbbi intézkedésére, mely szerint az egyházközségek anyagi helyzetét megmérte, ismerni akarván híveink teherbíró képességét. Híveink 89%-a földműves. S míg a kereskedelem átlagos jövedelmezősége 50%, az iparosé 25%, addig a földművelés hozama 4%. Lelkipásztoroknak küzdeni kell a mezőgazdálkodás intenzívebbé tételén. S minden tekintetben szívén viselni a falusi nép erkölcsi és anyagi emelkedését.

Egerházi Lajos ORJÓ igazgató arról szól, hogy a lelki s anyagi nevelésnek párhuzamban kell lenni. Fel kell készülni a háború utáni időkre. Ajánlotta a magvak termelését.

Kolumbán György szintén a kertgazdálkodásról szól, mint a nép és lelkipásztorok fontos jövedelmi forrásáról.

Ezek után Román Ernő elnök megköszönte az előadónak értékes előadását s a hozzászólásokat, az előadás az ORLE-hez felküldetik.

3 Derencsényi István lelkipásztor „Részvételünk és felelősségünk a levante-mozgalommal kapcsolatban” címen értekezett. Akié az ifjúság, azé a jövő. Az állam jól tudja, hogy a jövő az ifjúság lelkületétől függ. Felelős államférfiak belátták azt is, hogy csak szilárd erkölcsi alapon álló nemzetek számíthatnak megmaradásra. Evégből alkották meg az 1939. évi II. tc.-et, mellyel szinte aranytálcán hozzák az egyháznak az ifjúságot, amikor módot adnak, hogy lelkipásztorok a levante-mozgalommal kapcsolatban foglalkozzanak az ifjúsággal. Ezt a lehetőséget és adottságot ki kell használnunk.

Értekezet teljes egészében osztja előadó megállapítását s felkéri a lelkipásztorokat, hogy akár mint vezető, akár mint egyesületi elnök vegyenek részt tevőlegesen a levante-munkában az 1939. évi II. tc. szellemében az evangélium szolgálatával.

4 Virágh József a predikáció pályatételre beérkezett pályaművekről olvasta fel bírálatát. Két pályamunka érkezett. 1. „Ha a riadót halljátok”, 2. „A választottakért” jelisével. Bíráló alapossággal vette tárgyalás alá mindkét művet s buzdításul a „Választottakért” jeliséjét ajánlja a teljes díjra.

Értekezet bíráló előterjesztését elfogadja, a szerző Nagy Sándor geleji lelkipásztornak a díjat kiadni határozza.

A másik „Evangelium és nemzeti szocializmus” c. pályakérdésre is érkezett pályamunka, de a bíráló, Szabó Dániel előterjesztésre, értekezlet

úgy határoz, hogy az csak az őszi értekezleten tárgyalassék.

Új pályatételül kítűzetik: Prédikáció irandó: Honvéd-napra. Indítványoztatik: Derencsényi István lelképásztor által:

1. Rendezlessenek körzeti gyülekezeti napok, amikor is 6—8 szomszédos gyülekezet hívei számára tartanak evangélizációs előadások.

Értekezlet ebben kötelező erejű határozatot nem hozhat, de szívesen ajánlja ezeknek tartását.

2. Az évenként megtartani szokott tapolcai egyházkerületi konferencia ne pünkösd 2., hanem 3. napján legyen.

Értekezlet ilyenirányú megkeresést terjeszt fel a konferenciát rendező püspök úrhoz.

3. Egyházkerületünk hivatalos lapja, a Sárospataki Ref. Lapok szerkesztésével kapcsolatban kívánatos lenne, hogy a lap ne imádságok, megnyitó beszédek és historikus adalékok közlésére használtassék fel, hanem közérdekű kérdések számára adna helyet s beküldött aktuális cikkeket sokszor nem, vagy csak nagyon elkésve közli le.

Értekezlet elnöksége ilyen irányban megkeresi a Sárospataki Ref. Lapok szerkesztőségét.

4. Kívánatos volna, hogy egyházmegye, illetve kerület elnöksége időről-időre adna közérdekű kérdésekről tájékoztatást, egységes eljárás érdekében is.

Értekezlet ezt szükségesnek és kívánatosnak tartja s erre egyházmegyét, illetve ezen keresztül egyházkerület elnökségét felkéri.

Román Ernő elnök bejelenti, hogy a lelkészértekezlet tisztikarának megbízatása lejárt és kéri az új tisztikar megválasztását.

Értekezlet elnökke egyhangúlag Román Ernőt, alelnökké Nádházy Bertalant, jegyzővé Nagy Sándort választja meg.

5. A Magyar Biblia Társulat titkára azt a kérést intézi együletünkhöz, hogy adja támogatását biblia-hetek szervezésére és rendezésére az egyházmegye területén.

Értekezlet a kérést, mint nagyon is szíven fekvőt, teljes készséggel támogatja, a kérdést pedig gyakorlati kivétel céljából az e. m. belmissziói előadóhoz utalja át.

Több tárgy nem lévén, gyűlés énekekkel s imádsággal befejezést nyert.

Kmf.

Benke József sk.,
jlv. vezető.

Román Ernő sk.,
elnök.

II. „Lelkészerterkezleti jegyzőkönyv. Az alsóborsodi egyházmegye lelkészerterkezlete 1942 okt. 12-én tartotta ez évben második összejövetelét Miskolcon.

Jelen voltak: Román Ernő lelkészerterkezleti elnök, Dr. Enyedy Andor püspök, Br. Bottlik István em. gondnok, Illyés Bertalan, Benke József, Nagy József, Berecz József, Dr. Filep Gusztáv, Derencsényi István, Técsy Béla, Szabó József, Horváth József, Szabó Dániel, Szigethy Gyula, Mikó Sándor, Kőrössy József, Arday László, Kis Elek, Szakács Pál, Cseh József, Szendrey László, Virágh József, Turáni Tóth Ferenc, Demeter Béla, Sólyom Gyula, Gyarmathy Béla, Szilva Sándor, Molnár Béla, Paulik Béla, Mauritz Gyula, Nagy Elek, Komjáthy József, Kigyóssy Dezső, Kolumbán György, Ilosvay Ferenc, Molnár Gyula és Nagy Sándor jegyzőkönyvezető.

1. Elnök bejelenli, hogy jelen ülésünk informatív jellegű. Tárgysorozati pontok nélkül felvetődő, közérdekű kérdésekkel foglalkozik. Mielőtt ezekre térnénk, a Mikes Géza kartársunkat felesége elhalálozásával ért nagy veszteségről emlékezik meg, vigasztalást kérve reá.

2. Rátér azután a lelkészözvegyek megsegítésének gondolatára, melyre egyetemes konventünk is felhívta figyelmünket körlevélben azzal a megállapítással, hogy magunk segítsünk lelkészözvegyeinken. A gömöri egyházmegye is átiratot intézett hozzánk e tárgyban csatlakozás végett és ebben azt ajánlja, hogy egyházmegyénk tisztikara — esperest és pénztárost kivéve — tiszteletdíját adja e célra, miként az ő egyházmegyei hivatalosai. A külső somogyi egyházmegye a stólafelemlési összeget adta e nemes célra és ha a főhatóság duplájára felemlené a stólat — és e többletet adományozná e célra, sem a lelkész, sem a gyülekezet nem lenne megterhelve ezzel. Termékeny felszólalások és önkéntes felajánlások után — Dr. Enyedy Andor és Br. Bottlik István 500—500 P-t, Szabó József 100 P-t ajánl fel e célra — értekezlet 5 tagú bizottságot küld ki tervezet elkészítésére, hogy ki mennyit fizessen progresszíve s ugyanez eszközölje a segélykiosztást is.

A bizottság tagjai lettek: Benke József, Szabó József, Komjáthy József, Szabó Dániel, Nádházy Bertalan, Román Ernő és Virágh József. A segélyösszegnek ez évben dec. 1-ig kell befolyjni. A segélyezés belkörü, csak egyházmegyénkire terjed ki egyenlőre. Értekezlet e határozatot az egyházmegye közgyűléséhez beterjeszti szankció végett.

3. Az informatív jellegű tárgyalás során Ilosvay Ferenc kérdésére Dr. Enyedy Andor püspök úr a mátraházi konventi konferencia tárgyalási anyagát ismerteti a zsidókérdésről, a missziói munka akadályairól, a gyermekgondozásról, a konfirmációról, a reverzálisról és a biztató jövővel kecsegtető egyházi sajtóról s a végén testvéri segítségét ajánlja fel lelkésztestvéreinek, akikkel közösen akar munkálkodni, összedobbant szívvel.

Értekezlet az ismertetésért köszönetét fejezi ki püspökének, a felajánlott testvéri és pásztori szív melegéért pedig szeretettel és lelkes elismeréssel adózik püspökének.

4. 2 pályamű érkezett „A magyar ref. egyház álláspontja a nemzeti szocializmussal szemben” című tanulmányi pályatételre. Az egyiket kifogásolja bíráló azért, mert a nemzeti szocializmust a bolsevizmus elleni harcából ítéli meg főleg, a másik meg gazdasági szempontból elsősorban. A „semper reformári debet” jeligéjű pályamű tudományos fő munkája és ha evangéliumi szempontból is átdolgozza és kipótolja, akkor a pályadíj annakidején kiadható.

Értekezlet a bíráló ajánlatát elfogadja.

Uj pályamű tűzetik ki e címen: „Templomaink megüresedésének előidéző okai.”

5. Több kérdés után elnök felteszi a kérdést, hogy ilyen informatív jellegű értekezletet negyedévenként tartsunk-e a jövőben?

Értekezlet kimondja, hogy évenként 2 értekezletet tart. Egyik tárgysorozattal ORLE és más kérdésekkel, a másik informatív jellegű közvetlen megbeszélés lesz. 2 bibliórát pedig a havonként tartandó bibliai órák közül megbeszélésekké szélesít ki.

6. Éneklés és imával a lelkészértekezlet véget ér. (N. S.)

Közgyűlésünk a jegyzőkönyvekben foglaltakat szívesen és jóváhagyólag veszi tudomásul és az egyházmegyei lelkészegyesületre, annak tisztikárára s további eredményes munkájára Isten áldását kéri. (dr. gr. H. I.)

24. Világi főjegyző bemutatja az ORJO 1942 augusztus 13-án kelt kimutatását. Eszerint a tagok létszáma 1397. A kiutalt segély 19.946 P.

Közgyűlésünk a kimutatást tudomásul veszi és felhívja ismételten is a lekipásztorokat, hogy támogassák az ORJO szociális munkáját. (dr. gr. H. I.)

25. Világi főjegyző a diósgyőri egyházközség 1926., 1927. évi iskola- és paróchiaépítésének végelszámolásával kapcsolatban a következő előterjesztést tette:

Egyházmegyénk 1942 május 27-én tartott tanácsülésén a számvevőszék jegyzőkönyvével kapcsolatosan akként határozott, hogy „c) a diósgyőri egyházközség az egyházmegye közgyűlésének 1931. évi május hó 27-én 7. szám alatt hozott d) határozata és az 1941. évi egyházmegyei tanács 5. szám alatt hozott határozatának betartásával, az 1925. év óta épült iskolának és lelkészlakásnak összesített és okmányolt számadásait, 1942. évi július hó 31. napjáig, a presbitérium által elfogadva, terjessze jóváhagyás végett illetékes számvevője útján, az egyházmegye közgyűlése elé megerősítés végett és szakértő közreműködésével vegye át szabályszerűen az építkezéseket s ennek megtörténtéről tegyen jelentést az esperesi hivatalhoz, az átvételi jegyzőkönyv kapcsán”.

Ezen rendelkezés értelmében a diósgyőri egyházközség számvevő bizottsága 1942 július hó 29-én gyűlést tartott, amelyen

részvett: Király Károly, Kiszely Árpád, Kigyóssy Dezső, Földes József bizottsági tagok, továbbá Komjáthy József lelképásztor és Andrassy István felkért szakértő.

A jegyzőkönyv főbb vonatkozásaiban a következőket tartalmazza:

„A bizottság az irattárban lévő és Komjáthy József által rendelkezésre bocsátott okmányok alapján a következőket állapította meg: az iskola 1926-ban épült. A számadást a presbitérium jóváhagyta 1927 április 15-én. Az egyházmegye jóváhagyta 1927 május 18-án.

A paróchia épült 1927-ben. A számadást a presbitérium jóváhagyta 1928 február hó 14-én, az egyházmegye 1928 június 5-én. A bizottság feladata, hogy a számadásokból — mivel az épületekre kiadások későbbi években is történtek — kiemelje a megfelelő nyugtákat és ellennyugtákat és megvizsgálja, mennyibe került a két épület külön-külön. Hogyan bizonyítottatott le a két épületnek pénzügyi része. Van-e az egyháznak kötelezettsége valakivel szemben, vagy valakinek az egyházzal szemben.

Költségvetés szerint kiadva az építés: 320,000.000 papírkoronáért. Kifizettetett 331,515.000 papírkorona.

Ennek fedezetére szolgált: Községtől: 102,649.000 korona. Komjáthy Józseftől kölcsön: 117,000.000 korona. MOKTÁR-tól kölcsön: 60,000.000 korona.

Összes bevétel: 22.371 P 92 fill. Kiadás: 26.696 P 00 fill.

A hiány az egyház bevételéből fedeztetett.

A paróchia számadása:

Költségvetés szerint kiadva az építés: 50.480 P-ért.

Kiadva: 52.777 P 47 fill.

Ennek fedezetére szolgált:

Kultusz M. segély 10.000 P.

Ferenczy S.-től kölcsön: 16.320 P + 2.000 P + 1.000 P.

MOKTÁR-tól kölcsön: 7.000 P + 4.000 P + 4.000 P.

Komjáthy Józseftől kölcsön: 5.000 P.

A vasgyártól anyagban: 10.490 P 93 fill.

Maradvány: 7.033 P 46 fill.

Andrassy István építészmérnöktől 1942. augusztus 3-án megkapott szakvélemény után a bizottság megállapította, hogy az iskola építése 28.913 P-be, a paróchiáé 51.844 P 71 fillérbe került.

Az egyház birtokában van egy szabályszerűen kiállított nyilatkozat: „Alólirott kinyilatkoztatom, hogy a diósgyőri református egyháznak 1926-ban egy kéttantermes iskolát és az 1927. évben egy lelkészlakást építettem. Ennek a két épületnek a számadását a magam részéről befejeztek tekintem és kijelentem, hogy a kapott összeggel teljesen kiegyenlítettnek tekintem magam és semmiféle követelésem nincs. Papp Béla s. k. Budapest, 1942. július hó 15-én.” (pecsét: Papp Béla építési vállalkozó Budapest, XIV. Fráter György tér 11). Elöttünk: Papp Károly s. k. Bokoday Anna s. k.“

„A bizottság ezzel az egész elszámolást befejezteknek tekinti. Diósgyőr, 1942. augusztus 3. Aláírások.“

Az ismertetett jegyzőkönyvbe foglaltakat a diósgyőri presbitérium 1942. évi augusztus hó 7-én tartott gyűlésében, amint azt a jegyzőkönyv hátlapján látható feljegyzés tanusítja, a gazdasági bizottság javaslata alapján elfogadta.

A jegyzőkönyvön, illetve annak hátlapján látható Szabó József számvévszéki előadónak megállapítása és javaslata, mely szerint „a vonatkozó okmányok s ezen jegyzőkönyv alapján elfogadásra és megerősítésre ajánlom.”

Minthogy a rendelkezéseimre bocsátott iratoknál sem a diósgyőri egyházközségi határozatok, sem pedig az elszámolás alapját képező okmányok fel nem találhatók és így azokba betekintést nem nyerhettem, csak vagylagos javaslatot állana módomban az elfogadás, illetve jóváhagyás tekintetében tenni.

Minthogy azonban közgyűlésünk színe előtt Szabó József számvévszéki előadó kijelentette, hogy javaslatát az okmányokba történt alapos betekintése után tette meg, s Komjáthy József lelképásztor a Papp Béla építésznek járó tartozás tekintetében megnyugtatólag kijelentette, hogy a vállalkozó az 1274 P 24 fillér járandóságát, mint jó református elengedte az egyházközségnek: javasolom, méltóztassék a beterjesztett építkezési elszámolást elfogadni, jóváhagyólag tudomásul venni és felhívni egyházmegyénk esperesét, hogy a megerősítési záradékot a számadást tartalmazó jegyzőkönyvre vezesse rá.

Elfogadtatott.

(Dr. gr. H. I.)

26. A tiszánánai egyházközség presbitériuma 1942 április hó 22-én elhatározta, hogy a mostani egyházi és iskolai pénzüdjának 50 %-át rendkívüli adó címén veti ki az 1942. évre, hogy a költségvetése egyensúlyban maradjon. A határozatok törvényesen jöttek létre.

Közgyűlésünk a rendkívüli adókiivetést jóváhagyja.

(Dr. gr. H. I.)

27. A mezőkövesdi fiók-egyházközség 1942 április hó 28-án elhatározta egyhangúlag, hogy az árvíz által súlyosan megrongált lelkészlakást újjraépíti. Továbbá, hogy az egrí úton levő 400 négyszögöles templomhelyet 6.200 P-ért eladja. Az 1942 május hó 10-i egyházközségi közgyűlés ezeket a határozatokat magáévá tette, a presbitériumra bízva a végrehajtást s felhatalmazván arra is, hogy az építkezésben 14.000 P-ig elmehet, de magasabb összegtől sem zárkózik el. A lelkészlakás elkészült, jöllehet az egyházmegyei építési szakértő több módosítást javasolt volna. De már befejezett ténnyel találta szembe magát.

Egyházmegyei közgyűlésünk elismeréssel veszi tudomásul a 300 lelkes fiók-gyülekezet áldozatkésztségét, de nem helyesli azt az eljárást, hogy az építkezés befejezése után adatott mód az egyházmegye szakértőjének a megnyilatkozásra. Tudomásul veszi kivételesen ezt az építkezést. Felhívja azonban a mezőkövesdi fiók-egyházat, hogy az E. T. I. tc. 70. § szerint pótolja névszerinti sza-

vazással az ebben a tárgyban hozott határozatait és ennek pótlása után felhatalmazza az elnökséget, hogy a határozatokat hagyja jóvá.
(Dr. gr. H. I.)

28. A fenti tárggyal kapcsolatban nyomatékosan felhívja közgyűlésünk a presbitériumokat, hogy építkezéseikről a jelentést olyan időben tegyék meg az esperesi hivatalhoz, hogy az egyházmegyei építési szakértőnek kellő ideje legyen a tervek felülbírlására és új építkezésekhez, vagy nagyobb arányú épületjavításokhoz mindaddig hozzá ne kezdjenek, míg arra az elnökség jóváhagyását meg nem kapják.
(Dr. gr. H. I.)

29. Tárgyaltuk Kiss Ernő ORJÓ irodavezető, okl. lelkipásztor kérését. Lelkészi képesítésének hatályban tartását kéri, mivel szolgálata nem áll ellentétben lelkészi jellegével, ígehirdetésre gyakran van alkalmá és él is ezekkel az alkalmakkal.

Közgyűlésünk ismerve Kiss Ernő szolgálatait, készséggel javasolja az Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy lelkészi képesítésének hatályban tartását kimondani szíveskedjék az E. T. II. tc. 7. §-a alapján. Egyben felhívja kérelmezőt a szükséges bizonyítványok pótlására.
(N. J.)

30. Tárgyaltuk az Egyetemes Konvent 398/1942. sz. határozatával kapcsolatban a következő három kérdést: a) van-e az egyházmegyében olyan gyülekezet, ahol a rendes lelkipásztorok számát szaporítani lehetne, b) meg kell állapítani azokat az egyházközségeket, szórvány gyülekezeteket, tanyákat, ahol missziói lelkészi állást kellene szervezni, c) hol kellene esetleg kórházi lelkipásztori állást szervezni?

Közgyűlésünk megállapítja, hogy bár a miskolci gyülekezet országos viszonylatban is a legjobban igyekezett végrehajtani az E. T. I. tc. 20. §-ának rendelkezéseit, mégis szükséges lenne egy új lelkipásztori állást szervezni; az egri, hevesi, átányi és maklári szórványok gondozására két missziói-lelkipásztori állásra van szükség; a miskolci kórházban végzendő lelkipásztori szolgálat ellátására egy állandó jellegű kórházi s. lelkészi állás kívánatos. E kívánalmakra való tekintettel közgyűlésünk elvileg kimondja a szükségesnek mutatott állások megszervezését. Felhívja a miskolci egyházközség elnökségét és megbízza az egyházmegye elnökségét, hogy a szervezés előmunkálatait végezze el s amennyiben lehetséges, az állások betöltésére nézve is intézkedjék.
(N. J.)

31. Tárgyaltuk az Egyházkerületi Közgyűlés 23—1941. sz. határozatát, amellyel az egyházmegyékhez teszi le az 1941. évi konventi jegyzőkönyv 11. számú mellékletét: Szabályrendelet a nem református iskolákban folyó református vallásnevelésről és ezek felügyeletéről, azzal, hogy ebben a tárgyban készített munkálataikat a jövő évi egyházkerületi közgyűlés elé terjesszék fel.

Közgyűlésünk ez alkalommal nem határoz ebben a tárgyban, hanem felkéri és megbízza a kebelbeli vallásokta-

tók és vallástanítással foglalkozó lelkipásztorok közösségét, hogy az október 21-én tartandó értekezleten készítse el a Tervezettel kapcsolatos határozati javaslatait és az egyházmegyei elnökség útján terjessze az Egyházkerületi Közgyűlés elé. (N. J.)

32. Bejelentetett, hogy Benke József belmissziói előadó kezdeményezésére, minden hónap első keddjén, Miskolcon, a gyülekezeti teremben lelkészi bibliaköri óra van.

Közgyűlésünk nagy örömmel veszi tudomásul és felhívja a lelkészeket, hogy ezeken az alkalmakon vegyenek részt. (N. J.)

33. Olvastuk a presbiteri konferenciáról szóló jelentést. Eszerint 1942. évi május hó 26-án, Miskolcon rendezte meg egyházmegyénk vezetősége a presbiteri konferenciát a kebelbeli presbiterok részére az ORPSz közreműködésével. Igét hirdetett Domján János dr., előadást tartott Jégh Gyula dr. és Kováts J. István dr., megnyitót mondott Pósa Péter esperes, üzenetet küldött br. Bottlik István, elismerő oklevelet kapott 57 presbiter. 28 egyházközségből 142 presbiter vett részt.

Közgyűlésünk örömmel vesz tudomást a presbiteri konferenciáról. Hálás szívvel köszöni meg az ORPSz. ki-
külötteinek és a helybeli előadóknak hitépítő közreműködését, Isten áldását kéri a kitüntetett presbiterok életére, további szolgálatára. (N. J.)

34. Tárgyaltuk a gömöri református egyházmegye határozatát a lelkészözvegyek és árvák megsegítése tárgyában. Eszerint az egyházmegye tisztviselői lemondtak tiszteletdíjukról s az így nyert összeget a tisztviselői kar az esperes elnöklésével osztja szét a kebelbeli, házon kívül tanuló lelkészárvaik, majd az özvegyek között. A világiak támogatását is kéri e nemes törekvésben. Hasonló állásfoglalásra hívja fel a hazai összes egyházmegyét.

Közgyűlésünk testvéri együttérzéssel köszönti a határozatot, amely az azonnali segítség szükségével számol. A kebelbeli özvegyek és árvák megsegítésére nagyon kevésnek találja a tisztviselői tiszteletdíjakat. Ezért a lelkész-
értekezletnek e gyűlésen tárgyalt és elfogadott javaslata szerint próbálja megoldani ezt a nagyon nehéz, de sürgető kérdést addig is, amíg egyetemesen oldódik meg a Konvent útján. (N. J.)

35. A sályi ref. egyházközség megszervezte a 3. tanítói állást, mert az iskolakötelesek magas létszáma ezt kötelezővé tette. 10 %-os helyi hozzájárulással, természetbeni lakással és nyugdíjterhek viselésével a Vall. és Közoktatásügyi Miniszter Úr az államsegélyt megadta.

Közgyűlésünk felhívja a sályi egyházközséget, hogy szabályos névszerinti szavazással hozott presbiteri határozatát pótlólag csatolja, valamint a szabály szerint kiállított

3. tanítói állás díjlevelét s ezeknek beérkezése után jóváhagyólag terjeszti fel az egyházkerület elé. (A. J. L.)

36. Kéri a sályi presbitérium, hogy a megszervezett 3. tanítói állásra utólagos jóváhagyás reményében megválasztott Nagy Károly tanító választásához egyházmegyei közgyűlésünk járuljon hozzá.

A szabályszerűen lefolytatott és meg nem fellebbezett választást közgyűlésünk jóváhagyja. (A. J. L.)

37. Tranzik Magda Klára 10 éves leány árvaházi neveltetése ügyében, Jakab Miklós budapesti ref. vallás tanár, aki a gyermek árvaházi elhelyezését anyagi nehézségek miatt nem tudta véghezvinni, a miskolci egyházközséghez egy beadványt intézett, hogy a Miskolcon született gyermek árvaházi neveltetésére havonként 10—15 pengő segélyt adjon, míg a gyermek neveltetése tart.

A leány édesanyja: Tranzik Irma világtalan, aki a Budapesti Vakokat Gyámolító Orsz. Egyesület egyik ápollja. A leány pedig Mazókővesden van a nagyszülőknél sok nélkülözést szenvedve. A vallás-oktató lelkésznek az volna az elgondolása, hogy a gyermek az anyjához közel a Budaörsi Ref. Árvaházban helyeztessék el, hogy annak idején támogathassa az édesanyját és közel legyen hozzá.

Ezt a kérelmet a miskolci egyház pénzügyi bizottsága az egyházmegyéinkhez tette át további intézkedés végett.

Közgyűlésünk Tranzik Magdát a hejőpapi ref. árvaházba utalja be s erről Jakab Miklós budapesti vallásoktató lelkészt értesíti. (A. J. L.)

38. Szabóné Tar Vilma noszvaji tanítónő panasszal fordult az espereshez, hogy az elmúlt iskolai évben egy állandóan hiányzó tanerő helyettesítéséért a presbitérium részére helyettesítési díjat nem szavazott meg, holott ezt megszavazta az ugyancsak vele együtt helyettesített tanítónő társának.

Mivel a panasz szept. 29-én van keltezve, érdemleges határozathozatalra az idő kevés, mert a presbitérium véleménye is meghallgatandó e panasz tárgyában. E. T. szerint helyettesítési díj betegség, vagy szabadságolás, vagy megüresedés eseteiben jár s a háborus viszonyokra nincs intézkedés. Ha azonban az egyik helyettesítést fizetéssel jutalmazza az egyház, az egyenlőség elve alapján a másikkal szemben nem lehet méltánytalan. Közgyűlésünk a helyzet megismerését esperes úrra bízta, valamint az abban való döntést. Egyben kimondja, hogy katonai szolgálatra behívott tanerő belkörü helyettesítéséért a jövőben helyettesítési díj nem jár. (A. J. L.)

39. Barsy Lajos sályi igazgató-tanító egyházhatósági jóváhagyást kér a sályi O. K. H.-nél megválasztott könyvelő és ügyvezető-igazgatói tisztségének elvállalásához.

Mivel e tisztség betöltése a tanítói hivatással nem összeférhetetlen, sőt kívánatos, hogy megfelelő kézben le-

gyen, az egyházhatósági jóváhagyást közgyűlésünk megadja. (A. J. L.)

40. A miskolci presbitérium, iskolaszékének javaslata alapján egyik tanítóját, Erdős Károlyt 31 éves áldozatkész, hasznos munkát végző tanítói működéséért igazgatói címre való előterjesztésre ajánlja.

Erdős Károly kiváló tanítót az igazgatói cím elnyerésére, a megérdemelt jutalom kifejezésével, közgyűlésünk tisztelettel felterjeszti a Főtiszteletű Püspök Úrhoz.

(A. J. L.)

41. Közgyűlésünk a Kereszt-üggyel foglalkozva, aggodalommal látja a középületeknek és állami intézményeknek a kereszt jelével való ellátását.

A keresztet Krisztus váltságahalálának a történelmi és látható szimbólumául ismerjük, de Magyarország keresztyén voltát tökéletesen kifejezi az a magyar címer, amelyben a kereszt jegye háromszor fordul elő.

Ha azonban a többség úgy találja jónak, hogy a magyar címer mellé, még az egyszerű kereszt jelét is elhelyezze, mi vitát nem kezdünk, harcot nem indítunk, hanem a testvéri figyelmeztetés után a határozattól tartózkodunk.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nyilatkozat ily értelmű indítványát magáévá teszi s adandó alkalommal ahhoz tartja magát s kifejezi ama véleményét, hogy a kereszt problémájával kapcsolatban mindenek előtt megoldandó a reverzális törvény eltörlése. (A. J. L.)

42. A heves-nagykunsági egyházmegyei lelkész egyesület körlevélben kereste meg a magyarországi ref. egyházmegyék elnökségeit és lelkész egyesületeit az E. T. IX. tc.-nek a Lelkészi nyugdíjintézetre vonatkozó s a jövőben várható revíziójával kapcsolatban.

A körlevél indítványozza az I. 1. §-ában annak kimondását, hogy az Orsz. Ref. Lelkészi Nyugdíjintézet tulajdonosa és fenntartója a magyarországi Ref. Egyház teljes garanciával, mert a lelkészek törvényes erővel kötelezett tagjai a nyugdíjintézetnek.

Törölni kívánja az I. fejezet 2. §. 2. bekezdését, mely a nyugdíjintézet jövedelmének leszállásával megengedi a nyugdíjak aránylagos leszállítását is.

Az 5. fejezet 28. §-át akként óhajtja módosítani, hogy a belépési járulék felét a javadalmas, másik felét pedig az állást fenntartó egyház fizetné.

Az 5. fejezet 29. és 31. §-okat pedig úgy, hogy az évi tagsági díj a tanári és tanítói nyugdíj szerint terhelné 3/13 részben a lelkészt, 10/13 részben az állásfenntartót.

Törölni kívánja a XI. tc. 14. §-ának a IX. tc. 29. §-a 1. bekezdését módosító rendelkezését, mely a 40 éven túl szolgáló lelkipásztorra is kimondja a nyugdíjteher viselését.

Törölni javasolja a IV. fejezet 21. §. 2. bekezdésének 2. részét,

mely az özvegyi nyugdíj szabályrendeletileg való felemelését, vagy leszállítását mondja ki, a törvénnyel megszabott mértéken felül.

Kívánatosnak tartja, hogy a nyugdíjintézet végrehajtó biz.-nak lelkészjellegű tagjai olyanok legyenek, akik maguk is tagjai a nyugdíjintézetnek, továbbá, hogy a tagdíj kulcsa progresszív legyen, a nyugdíjintézet támogattassék az 1848. XX. tc. alapján folyósított államsegély egy részével, a nyugdíjintézet gazdálkodásáról célszerű volna az egyházi közvéleményt tájékoztatni, végül, hogy a revíziónál az Ev. Lelkészi Nyugdíjintézet szervezeti szabályzata vétessék figyelembe.

Az 5. fejezet 28. §-ának módosításánál — mivel a lelkészi állások jövedelme nem egyforma — méltányos volna, hogy a belépési járulékot csak megadott keretig viseljék közösen a lelképásztor és az állásienttartó, míg a kereten felüli nagyobb javadalmú lelképásztorok maguk viselnék az ezen felüli jövedelemre eső belépési járulékot.

Semmi esetre sem törlendő a IV. fejezet 21. §. 2. bekezdésének 2. része, melyet bizonyára rosszul magyarázott a körlevél, mert ez a bekezdés nem az özvegyi nyugdíj leszállításáról, sőt inkább a törvényszerinti járandóság alkalmoszerinti felemeléséről intézkedik!

A körlevél többi részét az alsóborsodi Ref. Egyházmegye teljes mértékben magáévá teszi s csatlakozik a heves-nagykunsági egyházmegyei lelkészegyesület határozatához s határozatát tisztelettel megküldi az egyházkerületi gyűlés elé.
(A. J. L.)

43. A bihari egyházmegye a lelkészi nyugdíjintézet átszervezése ügyében átíratot küldött egyházmegyénkhez határozatához való csatlakozás végett. Határozatában kéri az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézet sürgős átszervezését és mindenekelőtt az özvegyi és lelkészárvai ellátmányoknak feltétlen felemelését. Helyteleníti a Nyugdíjintézet tökegyűjtését s az ezzel kapcsolatos adminisztrációs kiadások egészségtelen megduzzadását. Amennyiben a tökegyűjtés beszüntetésével és adminisztrációs kiadások csökkentésével nem volna lehetséges, hajlandóak a nyugdíjintézeti járulékoknak a kétszeresére való felemelését is magukra venni.

Egyházmegyénk mélységesen átérzi a lelkészözvegyek és árvák különösképpen most nehéz helyzetét. A rajtuk való segítségben évek óta előljárt, határozatokat hozott, anyagi támogatásával hozzájárult. Csatlakozik a bihari egyházmegye határozatához. Hangsúlyozni kívánja azonban, hogy ez nemcsak egyetemes ref. egyházi érdek, de állami érdek is. Javainkat jószívvel adtuk a haza oltárára, adjuk ma is, de jöjjön itt segítségünkre az állam is terheink egyetemes viselésében. — Kérelmünkre is sokszor csak morzsákat, vagy semmit sem kapunk. Nem a másé-
ból, de a magunkéból kérünk. Reformátusok adószázasaiból filléreket. Vagy ne kapjon egy telekezet sem semmi segílyt s akkor mindent viselünk, vagy kapjuk meg ugyan-

azt a támogatást mindenben, mint más felekezetek. Eme határozatot alátámasztja Lipcsey Péter tanácsbíró ama kijelentése, hogy az ügyvédek nyugdíját is támogatja az állam. (A. J. L.)

44. A mezőnyéki társegyház jóváhagyás végett közgyűlésünk elé terjeszti presbitéri és közgyűlési névszerinti szavazással hozott azon határozatát, hogy egyházi adóját 50%-kal felemeli a segédlelkészi állás betöltéséhez szükséges havonként fizetendő 60 pengős hozzájárulás megadására.

Azzal a feltétellel, hogy az 50%-kal felemelt egyházi adókiivetés összegéről szóló kiivetést, vagy igazolást az egyházköztség pótlólag csatolja, közgyűlésünk az adókulcs felemelését jóváhagyja. (A. J. L.)

45. A tiszaszederkényi egyház II. tanítói állása megüresedvén, az állásra pályázatot hirdetett. Erre az állásra pályázott Dobos Sándor helybeli kántortanító, akit a presbitérium meg is választott. A Dobos Sándor megválasztásával megüresedett kántortanítói állásra viszont a presbitérium megválasztotta Ordassy György kántortanítót. Presbitérium felsőbb egyházhatósági jóváhagyás nélkül módosította a díjlevelet s ezért Ordassy György panaszt emelt a díjlevél módosítása ellen, illetve a két javadalom egyes pontjainak elcserélése ellen.

Közgyűlésünk kimondja, hogy a II. tanítói állás díjlevelében feltüntetett javadalom Dobos Sándort, míg a helyébe megválasztott Ordassy György kántortanítót a Dobos Sándor volt díjlevelében feltüntetett javadalom illeti. Egyben felhívja a tiszaszederkényi egyházközsége, hogy közös megegyezéssel vigye keresztül a díjlevél-módosítást s jóváhagyás végett — ha a módosítás létrejött — terjessze fel az egyházmegyére. E tárgyban a sok zavaros panasz végleges tisztázására kiküldi vizsgálatra Tóth Sándor lelkészi és Bay Bertalan világi tanácsbírókat. (A. J. L.)

46. Özveggy Márki Gézáné szül. Korom Ida poroszlói lakos a Poroszlón 1940 június 12. és szeptember 13. napján kelt ajándékozási szerződéssel a poroszlói ref. egyházközségnek ajándékozott 6 kat. hold 570 négyszögöl kiterjedésű ingatlant tehermentesen — azonban azzal a kikötéssel, hogy az ingatlan életfogytiglani haszonélvezeti jogát magának fenntartja.

Ajándékozó Isten dicsőségét szolgáló nemes ajándékozásával a saját, valamint testvére dr. Korom Lajos főgondnok gyermekei szeretetének kívánt emléket állítani.

Az ajándékozási szerződés a törvényes kellékeknek megfelel, az ezirányban intézkedő presbitériumi határozat is szabályszerű és az ajándék minden visszteher nélkül az egyház érdekét szolgálja.

Közgyűlésünk a nemes ajándékozást tartalmazó ajánlékozási szerződést, illetve az eziránybani presbitériumi

határozatot jóváhagyja és azt az E. T. I. tc. 77. §. c) pontjának rendelkezése szerint további jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli. (Dr. T. F.)

47. Tárgyaltuk Eötvös Ferenc tiszaszederkényi ref. lelkésznek az esperesi hivatalhoz intézett azon bejelentését, valamint nyilatkozatát, amelyek szerint László, Márta és Kinga nevű gyermekeire engedményezi elhalálózása esetére úgy azon 1000 P, azaz Egyezer pengő beépítési járulékát, amely az 1936. évi egyházmegyei közgyűlés 30. számú határozatával megállapítottan őt lelkészváltozás esetére az újonnan választandó lelkész részéről megilleti, valamint az alsóborsodi ref. egyházmegyei rizikó biztosításának őt illető 1000 P összegét és ezen utóbbi irányban azt kéri előjegyeztetni a vonatkozó kötvényen, hogy a kedvezményezettek a már fentnevezett gyermekei.

Közgyűlésünk az 1000 pengős megváltási összegre vonatkozó részében a kérelmet elutasítja, mert a halálra szóló intézkedés a magánjog rendelkezése szerint csupán az előírt végrendeleti formában érvényes.

A rizikó-biztosítási összegből járó 1000 P-re vonatkozóan az iratokat az egyházmegyei elnökséghez rendeli áttenni, miután a kérelem elbírálása nem tartozik a közgyűlés hatáskörébe. (Dr. T. F.)

48. Tárgyaltuk az egrí ref. egyházközség közgyűlésének az egyházi adókulcs emelése és a rendkívüli pótdadó kivétele tárgyában hozott presbitériumi határozathoz való hozzájárulását megadó 1941 december hó 14. napján hozott határozata ellen Simon Gyula és társai által előterjesztett fellebbezést, valamint a presbitériumnak az adókulcs felemelése tárgyában hozott határozatát.

Az egyházközség presbitériuma az 1941 december 6-án hozott határozatával az egyházi adókulcsot 0,75 %-ról 1 %-ra emelte fel és 3 évre mint rendkívüli pótdadót további 0,5 % egyházi adót állapított meg.

A presbitériumnak ezen határozatához az 1941 december hó 14. napjára összehívott és a megjelentek számára tekintettel határozatképesnek megállapított közgyűlés névszerinti szavazás után 81 igen szavazattal — egy nem szavazat ellenében a jóváhagyást megadta.

Fellebbezők a közgyűlés határozatát azon az alapon támadják meg, miszerint a javaslat gazdasági szempontból a legszerencsétlenebb időben került tárgyalásra és így kérdés, hogy a növekvő drágaság alatt az adófizetők elegendő tudnak-e tenni a vállalt kötelezettségnek. Felhosszák, hogy a költségvetés kiadási tételeit intenzívebben kellett volna tárgyalni és ez esetben talán meg is lehetett volna takarítani, ami hozzájárult volna az adófizetők gazdasági erejét felülmúló teherviselés enyhítéséhez.

Fellebbezők fellebbezésüket az ugyanezen közgyűlésen megéjtett presbiter-választás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezésükkel együttesen és egységesen terjesztették elő és általánosságban még azt adták elő, hogy a közgyűlés megtartása előtt az elnöklő

lelkipásztor a közgyűlés tagjait felkereste lakásaikon és hívta, hogy a közgyűléssel kapcsolatos isteni tiszteleten jelenjenek meg, valamint, hogy a közgyűlés megkezdése előtt Simon Gyula fellebbező egyháztag az elnöklő lelkipásztortól felszólalási jogot kért és kapott, de az elnöklő lelkipásztor ezen ígérését nem tartotta meg. Sem a fellebbezésben, sem a közgyűlési jegyzőkönyvben nincs azonban semmiféle adat arra, hogy Simon Gyula a közgyűlés megkezdése után, vagyis a közgyűlés tartama alatt kijelentette volna felszólalási szándékát és tőle az elnök a felszólalási jogot megtagadta volna.

Közgyűlésünk Simon Gyula és társainak fellebbezését elutasítja, mert az egyházközségi közgyűlésről felvett és hiteles másolatban csatolt jegyzőkönyv szerint az szabályszerűen lett összehívva és lefolytatva és a megejtett névszerinti szavazás során a megjelent egyházközségi tagok egyetlen szavazat kivételével valamennyien a vonatkozó presbitériumi határozathoz való hozzájárulás iránt adták le szavazatukat.

Míntehogy fentiek szerint az egyházközségi közgyűlés tagjai szinte egyhangúlag a presbitériumi határozat jóváhagyása mellett szavaztak, jogilag nem is tehető elbírálás tárgyává a fellebbezésnek az az érvelése, hogy a határozatban foglalt adóemelés az egyházközség tagjaira milyen súlyos kötelezettségeket ró annyival is inkább, mert már az 1941. évi egyházlátogató küldöttség jelentése megállapította, hogy az egrí egyházközség tagjai részüket kellőképpen nem veszik ki az egyházi közteher viseléséből és megállapította azt is, hogy más egyházközségeink általában nagyobb terhet viselnek.

Egyben a fellebbezés elutasítása tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedésétől feltételezeten közgyűlésünk az egrí egyházközség presbitériumának 1941. évi december hó 6-án tartott gyűlésében az egyházi adónak 0,75 %-ról 1 %-ra történt felemelését és 3 évi időtartamra további 0,5 %-os rendkívüli pótdadó megállapítását tárgyaló határozatát az E. T. l. tc. 77. §-ának a) pontja alapján már ezúttal jóváhagyja.

(Dr. T. F.)

48. Szeghalmy Bálint egyházmegyei építési szakértő az egyházmegyei Elnökséghez intézett beadványában arra hívja fel a figyelmet, hogy a művészi értékű miskolci Deszka-templom mellett hozzá nem értők közreműködésével és az egyházmegyei szakértő megkérdezése nélkül olyan ízléstelen építmények létesültek, mint a múlt évben épült támfal és egy most elkészült síremlék. Felteszi a kérdést, mire való akkor az egyházmegyei szakértő, ha még helyben, Miskolcon sem érvényesítheti tudását és ízlését és mit várhatunk akkor a vidéki egyházaktól.

Intézkedést kér, hogy a jövőben hasonló művészi értékű egyházi épületek és azok környékén végzendő építkezési munkálatoknál előzetesen mindég kérjék ki az építkezési szakértő véleményét.

Előadó ezen beadványban foglaltakkal kapcsolatban felhívja a figyelmei arra, hogy hasonló jelenség észlelhető az egyházközségek jogi vonatkozású ügyeinek intézésénél is és a tapasztalat szerint úgy az egyes szerződések szerkesztésénél, valamint más jogi vonatkozású okiratoknál súlyos alaki és tartalmi szabálytalanságok tapasztalhatók, miután az egyházközségek mellőzik az egyházi ügyészeknek, mint jogi szakértőknek előzetes véleménynyilvánításának kikérését.

Közgyűlésünk a bejelentést hálás köszönettel veszi tudomásul és felhívja az egyházközségek vezetőségét, hogy a jövőben minden műbecsű és művészi jellegű épületein vagy azok környékén történendő építkezéseknél az egyházmegyei építési szakértő véleményét előzetesen mindég kérjék ki. — Ugyancsak felhívja az egyházközségeket arra is, hogy jogi vonatkozású ügyekben és okiratszerkesztéseknél előzetesen mindég vegyék igénybe az egyházi ügyészek véleményét és tanácsát.

(Dr. T. F.)

49. A miskolci egyházközség elnöksége beterjeszti a Miskolc város határában lévő mezőgazdasági szántóföld ingatlanainak az 1942. évtől 1948. év szeptember 30-ig terjedő időre szólóan történt bérbeadására vonatkozó 8 darab haszonbérleti szerződést, amely szerint az ingatlanokat a presbitérium küldöttsége által megtartott nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek adták haszonbérbe. Az évi haszonbér a földek minősége szerint 1200 négyszögöles holdanként számított 130 kg.-tól 350 kg. búzaárig terjedő készpénzösszeg. A szerződés az eddig is szokásos bérleti feltételeknek megfelel s azt az egyházközség presbitériuma jögerősen jóváhagyta.

Közgyűlésünk a vonatkozó 8 darab haszonbérleti szerződést jóváhagyólag megerősíti.

(Dr. T. F.)

50. Király Károly ároktői kántortanító ez évi június 5-én érkezett beadványában előadja, hogy az ároktői református egyház még május 10-én tartott közgyűlése 50%-os adófelemelést azzal az egyhangú határozattal állapított meg, hogy „az sem az egyházi épületek villamosítására, sem más célra, csupán az épületek jókarbantartására használtassék fel.”

Tekintve, hogy az egyházi épületek villanyvilágítással való ellátásához most van az elodázhatatlanul kínálkozó alkalom a községnek villamosítása során, ezért kéri az egyházközséget e kérdés újbóli megfontolására felhívni.

Közgyűlésünk az ároktői református egyházközségnek nyomtatékosan figyelmébe ajánlja, hogy a község villamosítása során az egyházi behívatalnoki épületek villamosvilágítással való berendezését ne mulassza el, mert ez a villamosvilágítással ellátott községekben az épület tartozékairól való gondoskodásnak számít és a villamosvilágítás bevezetésére legcélszerűbb alkalom a község villamosítása során mutatkozik.

(Dr. D. I.)

51. A hevesi egyházközség presbitériuma 1942 március hó 8-án, a közgyűlése pedig július hó 5-én névszerinti szavazással elhatározta, hogy az Országos Családvédelmi Alapból 3.000 P kamatmentes kölcsönt vesz fel a lelkészi lakás újjáépítése céljára.

Az egyházközség kéri a vonatkozó határozat jóváhagyását.

Közgyűlésünk a törvényesen hozott határozatot jóváhagyja azzal, hogy a kölcsönszerződést a hevesi egyházközség terjessze be az esperesi hivatalhoz, amely az egyházmegyei ügyész megkérdezése után elnökségileg hagyja jóvá és jelzálogos terhelés esetén az E. T. I. tc. 76. § e) pontja szerint megerősítés végett terjesse fel az egyházkerületi közgyűléshez.

(Dr. D. I.)

52. Tárgyaltuk az ároktői és az alsóborsodi árvízvédelmi munkákkal kapcsolatos, kisajátítási eljárással érintett több egyházközség panaszát, mely szerint — bár a kisajátításra kerülő egyházi földek birtokbavétele és árvízvédelmi célokra való felhasználása már 6—7 évvel előbb megtörtént — sem az eddigi elvont haszon, sem a kisajátítási ár kifizetése iránt semmi intézkedés nem történt.

Kéri az érdekelt panaszos egyházközségek, hogy a közgyűlés a Délborsodi Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulatnál, az egyházmegye elnöksége útján erőteljesen szorgalmazza a kisajátítási eljárás sürgős befejezését. Ennek megtörténtéig pedig, a birtokbavétel idejéig visszamenőleg fizessen az ármentesítő társulat a károsult egyházaknak és ezek belhivatalnokainak megfelelő összegű, évenként megszabott kártalanítási összeget.

Azt is kívánják a panaszos egyházközségek, hogy az árvédelemre kisajátítás alá kerülő földjeik helyett a zsidóbirtokok rendezése kapcsán ezekből hasonló nagyságú és minőségű területet kapjanak az árvízvédelmi társulat közbenjárásával és a földművelésügyi miniszter úr segítségével.

Közgyűlésünk az érdekelt egyházközségek panaszát magáévá teszi annál is inkább, mert az egyházi földek elvonásában az I. tc. 33. §-ában írt javadalom csorbulását és a VII. tc. 17. §-ára figyelemmel az egyházközségi törzsvagyon csonkításának veszélyét látja. Felkéri az elnökséget, hogy e kérdésnek sürgős és megnyugtató rendezését a Délborsodi Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulatnál szorgalmazza. Ezenfelül felterjesztést tesz az egyházkerületi közgyűléshez hasonló intézkedés céljából. A gyors és eredményes elintézés akadályának esetén pedig az egyházmegye ügyésze az érdekelt egyházközségek vagyonának és jövedelmének megóvásához szükséges törvényes intézkedésekre tegyen az elnökséghez előterjesztést.

(Dr. D. I.)

53. Tárgyaltuk a vattai egyházközség kérelmét, melyben a presbitériumának 1942. évi március hó 15.-én, közgyűlésének pedig április hó 12.-én a templom javításával felmerült 5813 P. kiadás biztosításáról

hozott határozatainak jóváhagyását kéri. E határozatok szerint az egyházközség templomjavítási rendkívüli költségét az adó két évre történő 50 százalékos felemelésével biztosítja. Ha ez a felemelt adó be nem folyna, a rendkívüli kiadást a templomi székek vagyonszerinti felosztásával és megfizetésével fogja fedezni az egyházközség.

Közgyűlésünk a valtai egyházközségnek a templomjavítással felmerült kiadásának biztosítására törvényszerűen meghozott határozatait az I. tc. 77. § a) pontja alapján jóváhagyja. (Dr. D. I.)

54. Tárgyaltuk a hejőszalontai egyház földhaszonbérleti szerződése jóváhagyásának ügyét. E szerződésben 1942. évi október 1-től kezdődő hat gazdasági évre az egyházközség több hejőszalontai lakosnak haszonbérbe adja földjeit.

Kéri az egyházközség a haszonbérleti szerződés jóváhagyását

Közgyűlésünk e szerződéstől a jóváhagyást megtagadja, mert az, az egyházmegyei ügyész véleménye szerint, tartalmilag és alakilag hiányos.

Felhívja a közgyűlés a hejőszalontai egyházközséget megfelelő új szerződés elkészítésére és az elnökséget felhatalmazza, hogy a megfelelő új szerződést beterjesztés után jóváhagyja. (Dr. D. I.)

55. Egyházlátogatók és kísérőik a következő beosztásban küldettek ki: A leendő esperes a miskolci járásba; Tóth Sándor és Pósa Dezső a mezőkeresztesi járásba; Komjáthy József és Nagy Sándor az egri járásba; Várady Pál és Falucskay Benjámín az emódi járásba; Benke József a poroszlói járásba; Szakács Pál és Arday Janka László a mezőcsáti járásba; Kérészy István és Szilva Sándor a tiszamenti járásba, Dr. Filep Gusztáv és Técsy Béla az ónodi járásba. (A. J. L.)

56. Közgyűlésünk foglalkozott azzal a körülménnyel, hogy igen sok iskolánk tanítója katonai szolgálatot teljesít, a helyüket sok esetben pótolni nem tudják és a népiskolai nevelés ügye károkat szenved.

Közgyűlésünk mélységes hazafias érzéssel tudja azt, hogy a háború viharában minden irányban meg kell hozni az áldozatokat. Mégis felterjesztéssel fordul az Egyházkerületi Közgyűléshez, hogy méltóztassék megfelelő helyen ezt a kérdést olyan irányban vinni jó végbe, hogy a népiskolai nevelés és tanítás megfelelő színvonalon maradjon fenn a háború ideje alatt is. (N. B.)

57. Egyetemes konventünk 54/1942. számú határozatával foglalkozva,

közgyűlésünk jelenti, hogy egyházmegyéinkben lelkesíri továbbképzés nem volt. (N. B.)

58. Egyetemes konventünk 51/1942. évi határozatával foglalkozott közgyűlésünk.

A közgyűlés megállapította, hogy az alsóborsodi egyházmegyében törpegyülekezet nincs. Továbbá kifejezést ad ama véleményének, hogy a törpegyülekezetek rendszerint az áldozatosságnak és az egyházért való hősi küzdelemnek a példaképei s így az esetleges megszüntetésük nagy lelki veszteséggel járna s egyben a magyarság végvárainak meggyöngítését is jelenthetné. (N. B.)

59. Egyházkerületi képviselők: Szakács Pál, Szabó József, Arday Janka László lelkészi rendes, Benke József, Molnár Béla póttagok; világiak: Vitéz Dr. Mikuleczky Gyula, Dr. gr. Haller István, Dr. Fekete Gyula rendes, Dr. Dienes István, Barsi Lajos póttagok (N. J.)

60. A jövő évi közgyűlés helyéül Miskolcot állapítja meg a közgyűlés: (N. J.)

61. A jegyzőkönyv hitelesítésére a Miskolcon és környékén lakó alkalmilag együtttalálható alkotótagek felhatalmazást kaptak. (N. J.)

62. A tárgysorozat kimerülvén, esperes helyettes imádsága és a CXXXIV. zsoltár éneklése után

egyházi elnök a közgyűlést bezárta.

63. Közgyűlésünknek bezárását követő percben, közlekedési akadályok miatt késve érkeztek meg eskütételre Horváth Erzsébet és Farkas József ujonnan választott noszvaji tanítónő és tanító.

Esperes helyettes azért újból megnyitja a közgyűlést s az E. T. szerinti esküt Horváth Erzsébet és Farkas József letették.

Áldáskívánással beerősítettek. — Közgyűlésünk ismét bezáratott. (A. J. L.)

Kmf.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Dr. Dienes István sk.
em. ügyész.

Román Ernő sk.
egyházi elnök.

Nádházy Bertalan sk.
lelkészi főjegyző.

Jegyzet. Hogy az egyes számokat ki adta elő vagy jegyezte, mindenütt a nevek kezdőbetűje tünteti föl: Nádházy Bertalan lelkészi főjegyző = N. B. — Dr. gróf Haller István v. főjegyző = Dr. gr. H. I. — Nagy József lelkészi jegyző = N. J. — Arday Janka László lelkészi jegyző = A. J. L. — Benke József belmissziói előadó = B. J. — Molnár Béla tanügyi bizottsági elnök = M. B. — Dr. Tolnay Ferenc em. ügyész = Dr. T. F. — Dr. Dienes István em. ügyész = Dr. D. I. — Némely szám a nyomtatott jegyzőkönyvben takarékosságból rövidebben jelenik meg. Az esperesi irattárban teljes szövegben megtalálható.

III.

Az alsóborsodi református egyházmegye Miskolcon, a Palóczy-utcai gyülekezeti teremben és a Kossuth-utcai templomban 1943. évi április hó 6-án tartott rendkívüli közgyűlésének

jegyzőkönyve.

1. Közgyűlésünket d. e. 9 órakor kezdtük. Elénekeltek a XXIII. zsoltár 1. versét. Szakács Pál tanácsbíró olvasott a bibliából s imádkozott. Br. Bottlik István egyházmegyei gondnok, elnök megállapította, hogy az elnökség szabályszerűen hirdette meg és hívta egybe a rendkívüli közgyűlést.

2. Nagy József és Arday Janka László jegyző számbavette a megjelenteket.

Mint meghívott vendégek jelen voltak: az abauji egyházmegyeből: Farkas Elek esperes és Dr. Idrányi Béla gondnok. Az alsózempléni egyházmegyeből: Janka Péter esperes. A felsőborsodi egyházmegyeből: Tóth János esperes és Bónis Aladár gondnok. A tornai egyházmegyeből: Kőszeghy Gábor esperes és Horváth Elemér gondnok. A hegyaljai evangélikus egyházmegye részéről: dr. Vető Lajos alesperes és Moravcsik Sándor lelkipásztor. A görög keleti magyar egyházközség részéről: Popovics Szilárd miskolci lelkipásztor. Egerházy Lajos ORJO igazgató, és nagy számmal az esperesbeiktatás iránt érdeklődők.

Az alkotótagok közül jelen voltak: Szakács Pál és br. Bottlik István elnöklete alatt Benke József, Cseh József, dr. Filep Gusztáv, Kérészy István, Szabó József, Tóth Sándor, Várady Pál lelkészi tanácsbírák; bábai Bay Bertalan, Barsy Lajos, dr. Fekete Gyula, dr. Jégh Gyula, dr. Kérészy Barna, Komjáthy József, vitéz dr. Mikuleczky Gyula, Kun András világi tanácsbírák. Nádházy Bertalan lelkészi, dr. gróf. Haller István világi főjegyző, Nagy József és Arday Janka László lelkészi jegyző, Dr. Dienes István és Dr. Tolnay Ferenc ügyész.

Az egyházközségeket a felsoroltakon kívül még a következő lelkipásztorok és világiak képviselték:

Alsószolca: Bánrévi József; Atány: Szilva Sándor, Kaszás János
 Borsodgeszt: Zarándy Bertalan; Böcs: Kalmár András; Bükkaranyos:
 Derencsényi István; Bükkszerencs: Molnár Gyula; Cserépfalu: Kósik
 Lajos; Diósgyőr: Eröss Gyula, Kigyóssy Dezső, Kolumbán György,
 Balogh József, Gyulay István, Szűcs János; Eger: Paulik Béla, Hubay
 Lajos; Egerlővő: Szendrey Károly, Molnár János; Emőd: Demeter
 Béla; Gelej: Nagy Sándor, Forrai György; Felsőábrány: Nagy Elek,
 Tankó István; Harsány: Sólyom Gyula; Hejőbába: Szendrey László,
 Szabó Sándor; Hejőcsaba: Szabó Dániel, Tokaji Nagy Kálmán;
 Hejőszalonta: Takács Mihály, Kiss Bertalan; Heves: Joó Imre; Kis-
 győr: Kiss Elek; Kistokaj: Gombos Imre, Ráckövi Sándor; Maklár:
 Kőrösy József; Martintelep: Ilosvay Ferenc, Szép Benő; Mezőkeresz-
 tes: Fekete László, Olajos Lajos; Mezőcsát: Simon Béla; Miskolc:
 Dr. Enyedy Andor, Illyés Bertalan, Fodor Lajos, Mikes Géza, Szilágyi
 István; Nemesbikk: Novotny Gyula; Noszvaj: Szabó Imre; Ónod:
 Virágh József, Böszörményi József; Nyékládháza: Berec Pál; Sajó-
 keresztur: Berec József, Tóth László; Sály: Sipos István; Szirma:
 Mauritz Gyula; Tiszakeszi: Horváth József; Tiszánána: Molnár János;
 Tiszaoszlár: Gyarmathy József; Tiszapalkonya: Turáni Tóth Ferenc;
 Tiszaszederkény: Eötvös Ferenc, Kis András; Tiszatarján: Molnár
 Béla; Tiszavalk: Szondy Lajos; Vatta: Falucskay Benjámín. Tanár-
 képviselők: Zsupán László, Soós Mihály. Tanítóképviselők: Erdős
 Károly, Molnár Béla, Nagy János, Nagy Dezső, Várhegyi Lajos.

Elmaradásukat igazolták: vitéz Lukács Béla, dr. Korom Lajos,
 Tóth Kálmán, Balázs Győző, világi tanácsbírók, illetve vallástanár.

A megjelentek számára tekintettel a közgyűlés hatá-
 rozatképessége megállapított. Az igazolásokat elfogadta
 a közgyűlés. (N. J.)

3. Br. Bottlik István egyházmegyei gondnok üdvözölve a ven-
 dégeket és az alkotó tagokat, a következő beszéddel nyitotta meg
 a közgyűlést:

„Mi magyar kálvinisták, aminő mértékben Istent szolgáljuk,
 ugyanabban a mértékben szolgáljuk a magyar hazát is. Mert az
 evangéliumban gyökerező magyar lélek nemzetünk legerősebb
 pillére. Ezekben a sorsdöntő időkben a magyar kálvinista lelkiismeret
 fokozott mértékben követeli tőlünk, hogy szeretettel fogjunk kezét
 minden magyarral és az egyházi, hivatali, vagy magánéletünkől
 küszöböljünk ki minden ellentétet, hogy egyek legyünk a hitben és
 a szolgálatban!

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Krisztus követőitől
 nem kérek sokat, ha azt kérem, hogy szeressük egymást, legyünk
 szigorú bírók ott, ahol a krisztusi gondolatlan felépült egyházi tör-
 vények tőlünk ezt megkövetelik, de mindenekelőtt vizsgáljuk meg
 önmagunkat, mert a magyar kálvinista lélek elnéző mások gyenge-
 ségei iránt, de legszigorúbb bíró önmagával szemben.

Isten áldását kérem közgyűlésünkre, egyházmegyéinkre és szere-
 tetem egész melegeivel kérem egyházi és világi szolgatársaimat, hogy

az apostoli intelem szerint: „a gyülekezetben pedig mindenk ékesen és szép renddel follyanak!” (N. J.)

4. Egyházmegyei gondnok bejelenti, hogy március 26-án Derencsényi István, Horváth József, Mikó Sándor, Molnár Béla és Nagy Sándor aláírásával beadvány érkezett, melyben napirend előtti tárgyalásra kérnek engedélyt.

Ez a kérelem az esperesi választással kapcsolatban a szavazatbontó bizottság megállapításainak helyességére vonatkozik.

Arra való tekintettel, hogy a szavazatbontó bizottság jelentése a következő pontnál tárgyalatik, elnöki intézkedésem az, hogy e beadvány tartalmára a következő tárgysorozati pontnál fogok érdemben kitérni.

Felkérem Nagy József jegyző urat a szavazatbontó bizottság jelentésének előterjesztésére. (N. J.)

5. Nagy József jegyző ismertette a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét az alábbiakban: A bizottság 1942. évi december hó 3-án tartott ülésén bontotta föl a 47 egyházközség idejében beadott szavazatát az esperesi, egy lelkészi tanácsbírói, miskolci tanárképviselői és tanítóképviselői tisztségekre. 46 egyházközség szavazatát szabályosnak, a hejőbábait szabálytalannak állapította meg a vonatkozó törvény alapján s ezért érvénytelennek is jelentette ki. Az érvényes szavazatok a következőképen oszlottak meg: Esperesi tisztségre, Román Ernő 67, Komjáthy József 32, Benke József és Árday Janka László 2—2-t. Lelkészi tanácsbírói tisztségre Cseh József 59, Sólyom Gyula 36, Virágh József és Gyarmathy Béla 2—2-t. Tanárképviselői tisztségre: Zsupán László 74, Soós Mihály 60, Csorba Zoltán 41, Kiss Kálmán dr. 23, Jégh Gyula dr. 4, Balázs Győző, Szabó József 2—2-t. Tanítóképviselőségre Barna Aladár 75, Erdős Károly 60, Lovász Pál 99, Mízser Lajos 75, Molnár Béla 99, Nagy Dezső 97, Nagy János 73, Szabó András 101, Trencsényi Pál 101, Várhegyi Lajos 103, Jakab Imre és Tokaji N. Kálmán 34—34, Barsi Lajos 30, Batta József 28, Ács Sándor 6, Csik Mihály 5, Zarándy Bertalan, Nagy Zoltán, Kuik Károly, Varga János, Kiss Albert 2—2-t kapott.

Bükkaranyos és Tiszakeszi nem szavazott lelkészi tanácsbírói tisztségre.

Törvényes határidőn belül megfellebbezték a miskolci, diósgyőri és gelejéi presbitérium szavazatát, így ezek és a hejőbábai érvénytelen szavazat leszámításával a következőképen alakult az ideiglenes eredmény: érvényes 87 szavazat. Ezeknek általános többsége alapján a következők választották meg: esperes Román Ernő 53; lelkészi tanácsbíró Cseh József 45; tanárképviselő Zsupán László 58, Soós Mihály 46; tanítóképviselő Várhegyi Lajos 87, Szabó András 85, Trencsényi Pál 85, Molnár Béla 83, Lovász Pál 83, Nagy Dezső 81, Mízser Lajos 61, Barna Aladár 61, Nagy János 59, Erdős Károly 46 szavazattal.

Derencsényi István bizottsági tag megjegyzi, hogy kb. 25 szavazólapon nem az egyház, hanem a lelkészi hivatal pecsétje van.

Szendrey László hejőbábái lelkipásztor pedig beadványában azzal a kéréssel fordul az egyházmegyei közgyűléshez, hogy a bizottság által érvénytelennek jelentett hejőbábái presbitérium szavazatát érvényesítse és a Komjáthy József diósgyőri lelkészre adott szavazatokhoz számítsa. Az E. T. I. t. c. 71. §-ra hivatkozik, amely megengedi a kényszerű esetben az elnökök egyikének a jegyzőkönyvvezetést. A kényszerű eset pedig úgy állott elő, hogy a katonai szolgálatot teljesítő presbitéri jegyző helyett csak ő vezethette a jegyzőkönyvet. Felfogásának helyességét igazolni kívánja egyházi jogászok helyeslésével.

Mindenekelőtt meg kell állapítani a kérés helytelenségét — mondja az előadó, — mert a szavazólap érvényességét nem lehet csak egy tisztségre és egy személyre vonatkozóan elismertetni, különben a szavazási mulasztás esete áll elő. Itt ugyanis nem csupán az esperesi tisztség betöltéséről van szó. Előadó nem vitázik, hogy joga van-e az elnökök egyikének jegyzőkönyvet vezetni vagy nem, egyszerűen javasolja az E. T. I. tc. 89. §-a alapján, hogy a szavazólap szabálytalan, tehát nem vehető számításba.

Közgyűlésünk helyesli és jóváhagyja a szavazatbontó bizottság megállapításait, amelyek szerint a beadott 47 szavazatból érvényesnek mond 46-ot, a hejőbábait pedig szabálytalansága miatt érvényteleníti. A megfellebbezett miskolci, diósgyőri, geleji és az érvénytelenített hejőbábái szavazat leszámítása után is sikerültnek mondja a választást, mely szerint az általános többséget az esperesi tisztségre 53 szavazattal Román Ernő alsózsolcai lelkipásztor, a lelkészi tanácsbírói tisztségre 45 szavazattal Cseh József miskolci vallásoktató lelkipásztor, tanárképviselőségre 58 szavazattal Zsupán László gimnáziumi igazgató, 46 szavazattal Soós Mihály, tanítóképviselőségre 87-tel Várhegyi Lajos, 85-tel Szabó András és Trencsényi Pál, 83-mal Lovász Pál és Molnár Béla, 81-gyel Nagy Dezső, 61-gyel Barna Aladár és Mizser Lajos, 59-cel Nagy János, 46-tal Erdős Károly nyerte el.

Bükkaranyos és Tiszakeszi mulasztó lelkipásztorait 10—10 pengő bírságban marasztalja el a lelkészözvegyek és árvák megsegítése céljára. (N. I.)

6. Világi elnök így szól: Az előterjesztés befejeztével rátérek Derencsényi István és négy társának beadványára.

Felkérem Nagy József jegyzőt a beadvány felolvasására.

Felolvasás után gondnokunk így folytatja: Megállapítom, hogy ez a beadvány néhány egyházközség presbitériumának szavazatát a szabályosság szempontjából kifogásolja, továbbá észrevételezi, hogy a szavazatbontó bizottság érvényesnek tekintette a lelkészi pecsétellátott, különben szabályszerűen aláírt szavazólapokat.

A beadványban említett néhány egyházközség presbitéri határozatának szabályossága kérdését nem tárgyalhatja a közgyűlés, mert: az egyházi törvények I-ső tc. 89. §-a szerint, „Ha a presbi-

térium a szavazat adására vonatkozó határozatát szabálytalanul hozta... a határozat ellen 15 nap alatt lehet fellebbezni.“

E kifogásolt presbiteri határozatok ellen fellebbezéssel senki sem élt és a szavazatbontó küldöttség az így jogerőssé vált határozatokat bírálta el.

Az időben megfellebbezett presbiteri határozatokat pedig tárgyalni fogjuk.

Továbbá megállapítom a beadvány második részére vonatkozólag, hogy egyházmegyénkben és egyházkerületünkben is sok évtizedes joggyakorlat, hogy a lelkészi pecséttel ellátott, különben szabályszerűen aláírt szavazólapokat mindenkor érvényesnek fogadta el úgy az egyházkerület, mint az egyházmegye.

Egyébként is megállapítom, hogy az egyházközségi pecséttel ellátott szavazólapok nagy többsége a megválasztottak mellett döntött.

Azt is megállapítom, hogy Derencsényi István és Nagy Sándor lelkipásztorok — utóbbi később aláírását visszavonta — ezekben az ügyekben fellebbezéssel éltek az egyházkerületi bírósághoz, melynek elnöksége az egyházmegye bíróságához utalta az ügyet. Ez a bírósági elnökség a panaszt elutasította. Ekkor Derencsényi István lelkipásztor az egyházkerulettől bíróság delegálását kérte, mely kérés ismét hivatalos elnökségi végzéssel elutasított.

Derencsényi István lelkész úr és társai beadványukban azt állítják, hogy a szavazatbontó bizottság előtt kifogásoltatott, hogy az egyházközség pecsétje helyett lelkészi pecsét volt alkalmazva. Ez igaz, de mégis benne igazság. Mint az egyházmegye gondnoka, én elnököltem a szavazatbontó bizottság ülésén és csaknem minden szavazólapot személyesen nyújtottam át Derencsényi lelkésznek, mint a szavazatbontó bizottság tagjának és megkérdeztem, van-e valami kifogása ellene. Derencsényi István ezen szavazólapok ellen kifogást nem emelt, csak akkor, amikor már az eredmény kétségtelenné vált. Ezt a körülményt kénytelen vagyok az egyházmegyei közgyűlés tudomására hozni.

Elnök ezen megállapítására Derencsényi azt mondja, hogy ez csak tévedésen alapulhat, mert ő nem is nézte meg a szavazólapokat.

Elnök kijelenti, hogy senkinek a jóhízeműségében nem óhajt kételkedni és reméli, hogy Derencsényi lelkész úr állítása helytelen visszaemlékezés folyamánya, különben is megállapítja, meg van győződve arról, hogy még a lelkész úr barátai sem tartják kettőjük közül az egyházmegye gondnokát elfogultnak.

Közgyűlésünk az egyházmegyei gondnok megállapításait nagy helyesléssel magáévá teszi. (N. J.)

7. Egyházmegyei gondnok elnök felkéri Dr. Dienes István em. ügyészt, hogy a miskolci presbiterium szavazata ellen beadott fellebbezést adja elő.

D. Tóth István és két társa miskolci presbiterek a törvényszerű időben fellebbezést adtak be a miskolci presbiteriumnak 1942 október 24-én tartott gyűlése esperest választó határozata ellen, mert a presbiteri gyűlés meghívója nem volt 24 órával előbb kikézbetítve

és azért is, mert az elnökség nem vette figyelembe a többek által hangoztatott Komjáthy József nevét és nem rendelte el a szavazást, hanem egyhangú határozatot hirdeteit ki.

A miskolci lelkészelnök jelentéséből megállapítható, hogy az egyházközség pénztára az 1942 október 24-én szombaton délután 4 órára kitűzött gyűlés meghívóját a megelőző nap reggelén, október 23-án póstára adta és azt is jelenti a lelkészelnök, hogy a meghívót már a pénteki nap folyamán a presbíterek sorából többen kézhez kapták.

A vonatkozó presbíteri gyűlés jegyzőkönyvéből megállapítható, hogy a gyűlés határozatképes volt, mert azon a presbíterek nagy számban megjelentek.

Azt is tanúsítja a jegyzőkönyv, hogy az egyházmegyei tisztségekre történő szavazás kérdésénél az elnöki előterjesztést a presbíterium egyhangúlag elfogadta és szavazás elrendelését senki sem kérte.

Közgyűlésünk a miskolci presbíterium 1942. évi október 24-én tartott gyűlése választási határozata ellen D. Tóth István és két társa miskolci presbíterek által beadott fellebbezési kérelmet elutasítja.

Az E. T. I. tc. 67. §-ának rendelkezése szerint a presbíteri gyűlésre a presbítereket legalább 24 órával előbb kell meghívni, ez pedig az 1943 október 24-én délután 4 órára kitűzött presbíteri gyűlésre szóló meghívóknak előző nap reggel való póstáraadásával megtörtént.

A lelkészelnök jelentéséből megállapítható, hogy a presbíterek egy része póstai kézbesítéssel még az nap kézhez kapta a meghívót és minthogy a presbíteri gyűlésen a jegyzőkönyv igazolása szerint a presbíterek nagy számban jelentek meg, jogosan vélelmezhető, hogy a póstai kézbesítés kellő időben és szabályszerűen megtörtént. Megerősíti ezt az a tény, hogy az egyik fellebbező, Dr. Maholányi László szintén jelen volt a presbíteri gyűlésen.

A vonatkozó jegyzőkönyv igazolása szerint a szavazás elrendelését senki sem kérte, ezért a presbíteri gyűlés elnöke helyesen mellőzte azt és állapította meg erre vonatkozó előterjesztésének egyhangú elhatározását.

Ezek szerint a fellebbezési panasz mindkét indoka alaptalan és ezért elutasítani kellett. (Dr. D. I.)

8. Tárgyaltuk a geleji ref. egyházközség presbíteriumának az esperesválasztásra vonatkozó szavazat tárgyában 1942 november 12-én tartott ülésében hozott határozata ellen Kacsóh Bertalan és 7 társa geleji presbíterek által, valamint külön Kacsóh Bertalan presbíter által saját nevében is előterjesztett fellebbezéseket.

Fellebbezők fellebbezésükben előadták, hogy a vonatkozó presbíteri gyűlés 1942 november 12-ének délután 6 órájára volt meghirdetve és összehívva, s a presbíteri gyűlésre Kacsóh Bertalan községi főjegyző és Nagy Zoltán ref. tanító presbíterek 5 óra 48 perckor érkeztek meg és megérkezésük után megdöbbenéssel értesültek arról,

hogy a tárgysorozat már letárgyaltatott s az egyházmegyei tisztségekre is megtörtént a szavazás azzal az eredménnyel, hogy az esperesi tisztségre egyhangúlag a lelkészelnök sógorára, Komjáthy József lelkészre szavaztak. Kacsóh Bertalan ez ellen az eljárás ellen tiltakozott és felhívta a presbitereket, hogy hagyják el a termet, mire a jelenlévő 12 presbiter közül 8 presbiter elhagyta a termet és csupán 4 presbiter, továbbá a gondnok és a lelkészelnök maradtak vissza.

Előadták még, hogy valaki által ismeretlen módon és okból a toronyóra is 20 perccel előbbre vitetett és a lelkész nem engedte a toronyórát megígazíttatni. Kifejezést adnak azon meggyőződésüknek, hogy Nagy Sándor lelkész, mint a presbitérium elnöke, azért rendezte így a gyűlés lefolyását, hogy sógora részére biztosítsa az egyházközség szavazatát, miután tudta, hogy az egyházközség presbitereinek többsége Román Ernő esperessé választását óhajtja.

Kacsóh Bertalan külön előterjesztett fellebbezésében pedig az E. T. I. tc. 10. §-ában meghatározott okból azért kéri a határozat megsemmisítését, mert az azon elnöklő Nagy Sándor lelkész sógora a presbitériumi határozat szerint szavazatban részesült Komjáthy József ref. lelkésznek és így a törvényes rendelkezés értelmében a gyűlésen való részvételből ki volt zárva.

Nagy Sándor lelképásztor nyilatkozatában azt adja elő, hogy Kacsóh Bertalan és Nagy Zoltán nem 6 óra előtt, hanem a rádióhoz igazított pontos órajelzés szerint 6 óra után 8 perccel érkeztek meg a gyűlésbe. Ezt Sinka Mihály presbiter óráján pontosan megállapították és ezen presbiter éppen a lelkész felkérésére igazította óráját a rádió szerinti pontos időjelzéshez egyenesen azért, mert ismerték Kacsóh Bertalannak a mindenben bírálható készségét és óvatosan akartak eljárni.

Előadja, hogy nemcsak hogy nem kezdték idő előtt a gyűlést, hanem 6 óra elérkeztevel még vártak is a távollevőkre, és csak mikor látták, hogy már többen nem jönnek, kezdték meg a gyűlést, amely rövid imából, egy bibliai vers felolvasásból, megáldó mondatból, a missziói munka bejelentéséből a lelkész éloszóbeli jelentése kapcsán és a kongrua-revizio közléséből állott. Ezután lelkész előterjesztette ajánlatát az egyházmegyei tisztségekre, s azt egyhangú éljenzéssel elfogadták. Mindez 4-5 percnél többet nem igényel és így az ülés szabályszerűen lett lefolytatva.

Tagadja, hogy a toronyóra helytelen járásában bármiféle közreműködése lett volna és a fellebbezésnek ez iránybani előadásaira a legszigorúbb vizsgálat elrendelését kéri. A szavazásban megelőzőleg résztvett 4 presbiter azért hagyta el Kacsóh Bertalan felhívására a termet, mert nevezettek Kacsóh Bertalannak, mint községi jegyzőnek erősen befolyása alatt állanak.

A hitelesített másolatban beszerzett presbiteri gyűlési jegyzőkönyv szerint lelképásztor bibliaolvasás, ima után a presbitérium megjelent tagjainak üdvözlésével a gyűlést megnyitotta és megállapította, hogy az szabályszerűen lett egybehíva és határozatképes számban vannak jelen, s a jegyzőkönyv vezetésére és hitelesítésére az illetékeseket kijelölte. Ezután letárgyaltatott a belmissziói munkáról

szóló jelentés, továbbá az elnök bejelentette a lelkészi állás javadalmának újra értékelését. Ezt követő pont volt az egyházmegyei tisztségekre való szavazás, melynél lelkipásztor indítványozta, hogy kikre adja szavazatát a presbitérium, amely indítványát közfelkiáltással, éljenzéssel egyhangúlag elfogadta a presbitérium. Következett még a tanítóknak az országos tisztviselei betegsegélyező egyletbe való felvételéről szóló rendelet, amelyhez hozzászólás is történt, és az ülésnek ezen időpontjában érkeztek meg Kacsóh Bertalan és Nagy Zoltán presbiterek.

Kacsóh Bertalan megtudván a tárgysorozatnak előrehaladott letárgyalását, óráján megállapította, hogy 6 óra elmúlt 8 perccel és szenvedélyes hangú vita után háromszor egymásután felhívta a jelenlévőket, hogy „aki pedig velem érez, az vonuljon ki velem”. Többen elmentek felhívására, így Áfra Károly, Vincze József, Vályi Nagy Károly, Nagy Zoltán presbiterek.

Ézután az egyházmegyei közgyűlés hozzászólás nélkül közfelkiáltással magáévá tette az előadónak következő határozati javaslatát:

Közgyűlésünk a fellebbezéseknek helyt ad és a geleji ref. egyházközség presbitériumának az 1942. évi november hó 12. napján tartott ülésében az esperesválasztásra való szavazatmegállapítása tárgyában hozott határozatát megsemmisíti és az ezalapon az egyházmegyéhez beadott szavazatot érvénytelennek nyilvánítja.

Nem vitás, hogy a vonatkozó presbitéri ülésen a fellebbezett határozat hozatala alatt is Nagy Sándor ref. lelkész elnökölt s a vonatkozó tárgyban a határozati javaslatot is ő terjesztette elő, már pedig a nevezett az általa megválasztásra javasolt és a hozott határozat szerint az egyházközség szavazatában részesített Komjáthy József ref. lelkésznek sógora és így nyilvánvalóan családilag érdekelt, tehát az E. T. I. tc. 69. §, illetve 10. §-ában foglalt törvényességet hozott meg az illető határozat.

Ezen érdekeltséget megállapító elfogultságra vonható következtetés a presbitéri ülés lefolytatása tekintetében magából Nagy Sándor lelkész befelelésének, valamint a gyűlés jegyzőkönyvének adataiból megállapítható azon körülményből is, hogy a gyűlés szinte elképzelhetetlenül rövid idő alatt lett lefolytatva. Mert elfogadva a lelkészi befelelésnek azon előadását, miszerint 6 óra után csak több ízbeni sürgetésre nyitotta meg a presbitéri ülést, viszont mikor Kacsóh Bertalan megérkezése után az időt megállapította, a Sinka Mihály óráján is, amely szerint kezdtek a gyűlést, csupán 6 óra 8 perc volt, — már pedig nyilvánvalóan Kacsóh Bertalanék megérkezésekor a szokásos üdvözlésekkel s az ülés szőnyegen levő tárgyának megkérdezésével is el telt pár perc addig, amíg az idő megállapítására került a sor, így magának a presbitéri ülésnek a tartamára legfeljebb 3—4 perc eshetett, de ebből is a jegyzőkönyv szerint egy résznek az előrehaladottan meg-

tárgyalt utolsó pontra kellett esni és magára a megnyitásra, az elnöki jelentésekre, valamint az esperesválasztásra komolynak tekinthető idő nem eshetett.

De hogy a presbitériumnak a jegyzőkönyv szerint alakilag egyhangúlag meghozott határozata nem fejezi ki a presbitérium tagjainak befolyásmentes valódi akaratát, arra utal az a körülmény is, hogy a Kacsóh Bertalan felhívására a határozathozatalban résztvevő 4 presbiter is elhagyta a gyűlést és a határozat elleni fellebbezést ők is aláírták.

Tehát nemcsak az a törvényes rendelkezésbe ütköző eset forog fenn, hogy a presbitéri gyűlésen olyan személy elnökölt, akit a tárgyalásban való részvételtől a törvény kizár, hanem alapos következtetés vonható arra is, hogy a törvény által a gyűlésen való részvételtől kizárt egyén jelenléte a határozathozatalra, illetve annak irányára befolyással volt.

(Dr. T. F.)

9. Tárgyaltuk a diósgyőri ref. egyházközség presbitériumának 1942 november 14 napján tartott ülésében az esperesválasztásra vonatkozóan leadandó egyházközségi szavazat tárgyában hozott határozat ellen Gulyás László diósgyőri presbiter által előterjesztett fellebbezést.

Fellebbező azt adja elő fellebbezésében, hogy midőn a hivatkozott presbitéri gyűlésen az esperesválasztásra vonatkozó szavazásra került a sor, az elnöklést ellátó Dr. Fekete Gyula h. főgondnok bejelentette, miszerint hozzá írásbeli és szóbeli kérést terjesztettek elő a titkos szavazás elrendelésére, aminek folytán azt elrendelte és kijelölte a szavazatszedőket.

Ekkor fellebbező szót kért, de azt az elnök nem adván meg neki, amiért közbeszólásként mondotta, hogy szóbelileg nem kérték a titkos szavazást. Erre elnök kijelentette, hogy tőle megelőzően szóbelileg is kérték s ezzel egyidejűleg Dr. Dienes István presbiter szóbelileg is előterjesztette ezen kérelmet.

Ezután Dr. Dienes István presbiter szavazólapokat osztott szét, minden jelenlévő presbiternek 2 darabot, egyiket a Román Ernő, másikat a Komjáthy József nevével ellátva és az egyik cédulát lehetőleg és kellett a szavazatszedő küldöttségnek átadni a névsorolvasás sorrendjében. Ezen sorrendben Dr. Fekete Gyula elnöklő főgondnok h. presbiterre kerülvén a sor, nevezett kijelentette, hogy ő nem szavaz és nem adott át szavazólapot.

A szavazatok megszámláltatván 16 szavazat esett Román Ernőre és 14 szavazat esett Komjáthy Józsefnek, 1 szavazólap Román Ernő nevével ellátott volt, azonban a név rajta át volt húzva, így azt érvénytelennek jelentették ki.

A fellebbezés további részében fellebbező kérdéseket tesz fel abban az irányban, hogy miért nem szavazott a Komjáthy József nevére kiállított szavazólapal az, aki a Román Ernő nevével ellátott szavazólapot adta le a Román Ernő nevének áthúzásával...? Felteszi továbbá a kérdéseket: Megfíltották neki...? Be kellett adni

valakinek ellenőrzésül a Komjáthy névvel ellátott szavazólapot...? Ki hozta ezt a kettős szavazólap rendszeri, miért nem volt az eddig alkalmazásban egyéb szavazáskor...? Miért akarta a kihirdetés után Dr. Dienes István a szavazólapokat megsemmisíteni...?

Ezen kérdésekre fellebbező a magában a kérdésekben rejtőző bizonytalan feltevéseken kívül semmiféle választ nem ad, hanem így folytatja: „Tételezzük fel, hogy aki áthúzta a Román nevét, az az ellenőrzés lehetőségének kizárása esetén Komjáthyra szavazhat, akkor az eredmény 16:15-höz és ha Dr. Fekete Gyula — talán éppen az eléje helyezett kettős cédula szavazati rendszer meglepő hatása alól nem tudván szabadulni — mint a vári egyházzrész által beválasztott presbíter Komjáthyra leszavaz, 16:16-hoz lett volna az eredmény. Ezután sorshúzással lehetett volna bárki javára dönteni. A szavazás végeredménye tehát igen egyenlő esélyeket mutat“.

A szavazás eredményének megsemmisítését kéri egyrészt azért, mert a kettős cédula rendszer ellenőrzési lehetősége mellett a szavazás törvényszerűen titkosnak nem minősíthető, másrészt azért, mivel Dr. Fekete Gyula mint jelenvolt presbíter nem szavazott és mivel ugyanakkor elnökölt, a szavazás lefolytatásában szabálytalanul járt el.

A presbíteri gyűlésnek hiteles másolatban beszerzett jegyzőkönyvéből megállapíthatóan a gyűlés szabályszerűen lett összehívva, s azon egyideig Komjáthy József lelkészelnök elnökölt, majd érdekeltségénél fogva az elnöklést Dr. Fekete Gyula h. főgondnoknak adta át, s maga sógorával Palcsó Sándorral a gyűlésről eltávozott.

Dr. Fekete Gyula átvévén az elnöklést következő tárgyként az esperesválasztásra való szavazás iránti határozathozatalt jelölte meg s előadta, hogy tudomása szerint a többi presbíteriumok általánosságban kikre szavaznak, de közölte azt is, hogy joga van a presbíteriumnak bármelyik alsóborsodi lelkipásztorra is szavazni. Ezután felolvasta a Dr. Dienes István és Szilágyi Levente presbítereknek titkos szavazás elrendelése iránt előterjesztett írásbeli beadványát s ez alapon elrendelte a titkos szavazást és annak foganatosítására küldöttséget jelölt ki, s a szavazás megejtéséig a gyűlést felfüggesztette. Minden presbíternek két darab egyszínű, egy írógéppel írt szavazólapot adtak, egyiket Román Ernő, másikon Komjáthy József névvel.

A jegyzőkönyv szerint Gulyás László presbíter a gyűlés ezen szakában kért szót, kérését azonban az elnök nem teljesítette, mert a szavazás már el volt rendelve.

A szavazás befejezése után elnök újra megnyitván a gyűlést, a szavazatszedő bizottság jelentette, hogy a leadott 31 szavazatból 16 Román Ernőre, 14 Komjáthy Józsefekre esett, 1 szavazat érvénytelennek nyilvánított, mert üres volt, Dr. Fekete Gyula főjegyző pedig nem szavazott.

A szavazás eredményének a megállapítása után felszólalt Gulyás László presbíter abban az irányban, miszerint panaszolta, hogy csalódott, mikor azt gondolta, hogy a presbíterium egységesen fog Komjáthy József mellett állást foglalni és az elnökséget okolta, hogy nem készítette elő jobban ezt a választást, mert ez az esemény

a két egyházzrész presbiterei között ellentéteket támaszt. Előadta még, hogy a szavazatok beadása előtt ezeket szeretne volna elmondani, azonban a hozzászólást a főgondnok h. nem engedte meg.

A jegyzőkönyvben semmi nyoma nincs azonban annak, hogy fellebbező magának a szavazásnak a körülményei tekintetében bármiféle kifogást emelt volna, avagy a fellebbezésben előadott kérdésekben foglalt burkolt gyanúsításának valami formában kifejezést adott volna.

Előadó az ügy ezen ismertetése után a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Közgyűlésünk a fellebbezést elutasítja, mert úgy a fellebbezés ténybeli előadásai, valamint a presbitéri jegyzőkönyv adataiból megállapíthatóan az esperesválasztásra vonatkozó szavazat tárgyában hozott határozatot törvényes formában hozta meg a presbitérium és határozata megfelel a presbitérium akaratának.

Hogy elnöklő főgondnok h. fellebbezőnek a fellebbezésben panaszolt alkalommal a szólás jogát meg nem adta, megfelel a törvény rendelkezésének, mert a gyűlés felfüggesztése alatt terjesztette elő ez irányban kérelmét. Ugyancsak nem ütközik a törvényes rendelkezésekbe a szavazásnak olyképen való lefolytatása sem, hogy minden presbiter 2 szavazólapot kapott, egyiket a szóbanforgó jelöltek egyikének, másikat másikának nevével ellátottan, de egyébként teljesen teljesen azonos kiállításban, mert ezáltal a szavazás titkossága megsértve nem lett.

Nem szolgálhat alapul az egyébként szabályszerűen meghozott határozat megsemmisítésére az a körülmény sem, hogy Dr. Fekete Gyula elnöklő főgondnok h. presbiter szavazati jogát az E. T. I. tc. 70. §-a ellenére nem gyakorolta, mert ez a körülmény a presbitérium szabad akaratnyilvánítására és a hozott határozat irányára semmiféle befolyással nem volt.

Az előadmányhoz és előadói javaslathoz Komjáthy József diósgyőri lelkipásztor kért szót és tartalmilag a következőket mondotta:

Kéri a közgyűlést, hogy a diósgyőri presbitérium esperesválasztásra vonatkozó szavazatát semmisítse meg, mert az előadó nem teljes körű tekintettel tárta elő a presbitéri gyűlésen történeteket. A szavazás az esperesi tisztségre „bolsevista módszerrel” történt és ez káros, romboló az egyház, a nemzet életére nézve. Cédulákat osztogattak, az egyiket Román Ernő, a másikon a másik szóbanforgó lelkipásztor neve volt felírva és ez bizonyára azért történt így, hogy a be nem adott cédulával igazolni lehessen, ki mire szavazott. Ez nem titkos szavazás. Felmutat cédulákat, amiket néki adtak át. A titkos szavazásra vonatkozó kérést, mint a presbitérium akkori lelkész elnökéhez, hozzá kellett volna eljuttatni. Ezt ő nem kapta meg. Ismételt hangoztatja, hogy ez az eljárás „bolsevista módszer” volt.

Báró Bottlik István egyházmegyei gondnok, elnök, figyelmezteti a felszólalót, hogy ilyen kifejezéseket használnia nem szabad.

Dr. Fekete Gyula em. tanácsbíró, diósgyőri egyházközségi h. főgondnok felszólalásában előadja, hogy a szóbanforgó választást, mint elnök ő vezette és kérte a közgyűlés elnökségét és az egyházmegyei közgyűlést, hogy védelmezze őt meg az ilyen alaptalanul sértő támadás ellen.

Világi elnök ismételten elítélőleg nyilatkozik Komjáthy József sértő kitételeiről.

Előadó az iratokból felolvasta a presbitériumi ülés jegyzőkönyvének az esperesválasztásra vonatkozó szavazást tárgyzó részletét.

Elnöklő egyházmegyei gondnok ezután felteszi a kérdést: Elfogadja-e a közgyűlés az előadói javaslatot, mire

közgyűlésünk az előadó határozati javaslatát nagy helyesléssel elfogadja. (Dr. T. F.)

10. Nagy József jegyző előterjesztése alapján,

közgyűlésünk megállapítja az érvényes szavazatok végeredményéből, hogy az esperesi tisztségre 67 szavazattal Román Ernő; tanácsbírói tisztségre 59 szavazattal Cseh József; tanárképviselőségre 74-gyel Zsupán László, 60-nal Soós Mihály; tanítóképviselőségre 103-mal Várhegyi Lajos, 101-gyel Szabó András és Trencsényi Pál, 99-cel Lovász Pál és Molnár Béla, 97-tel Nagy Dezső, 75 tel Barna Aladár és Mízsér Lajos, 73-mal Nagy János, 60-nal Erdős Károly választatott.

Közgyűlésünk az E. T. I. tc. 89. § 3. bekezdése és az I. tc. 112. § c) pontja alapján a választásokat megerősíti, kimondván, hogy az esperesi és tanácsbírói tisztségre történt választás a legközelebbi általános tisztújításig, a tanár- és tanítói képviselői megbízatásra szóló választás pedig 6 évre érvényes. (N. J.)

11. Cseh József, újonnan választott lelkészi tanácsbíró esküt tett.

Szakács Pál egyh. m. tb. elnök (egyházmegyei gondnok) szeretettel köszönti közgyűlésünk nevében is az új tanácsbíró, életére, szolgálatára Isten áldását kívánja. Cseh József megköszönte a megbízatást. (N. J.)

12. A közgyűlés tagjai átvonultak a Kossuth-utcai templomba, ahol a 18. dicséret és a CXXXV. zsoltár 1. 2. 5. versének eléneklésével folytatódott az új esperest beiktató közgyűlés, amelyen az alkotó tagokon kívül az abaúji, felsőborosodi, tornai egyházmegye esperese, gondnoka, az alsózempléni egyházmegye esperese, a katonai egyház képviselőjében Halász Károly honvédelelkész, a hegyaljai ev. egyházmegye küldöttsége, a görög keleti egyház lelkésze, az alsózsolcai és a miskolci egyházközség több tagja is jelen volt.

Éneklés után Szabó József tanácsbíró a szószéken felolvasta az I. Timotheus IV:10-16. verseit és a következőképp imádkoztunk vele:

Felséges Istenünk! Te mindenütt dicsőséggel uralkodol és mert jóságod mindenütt látható — amott, vagy itten, a munkának terén, vagy szent házádban — téged mindig fellelhetünk, hozzád bízva imádkozhatunk!

Tavaszi napodnak életadó meleg sugarát ontod a földművelőre, kire a kenyér magjának hintését, gondozását bízod. S ha napfény helyett permetező esőt, hideg szelet, vagy késői hózivatarat küldesz, akkor is csak benned bízik, hozzád imádkozik, mert tudja, hogy napfény vagy zivatar egyformán a tied s jóságod hozza fel borúra a derűt!

S kit — általad kijelölt helye — városok, gyárak körengetegéhez, bányák mélyéhez köt hivatali asztalához hajolva, zúgó gépek ütemét szabályozva, vagy nehéz csákányát emelve, dicsőségedet találja meg — ki adod az alkotáshoz a képességet, a készséget; jóságodat, mely megadja a véghezvitelhez, a naponkénti kenyér megszerzéséhez az egészséget, erőt!

De mégis — Édes Atyánk! Ez a ház, a Te szent templomod az a hely, hol már a belépéskor — szinte tudtukon kívül — összeomlik bennünk az elbizakodott ember. Végtelen nagyságod tudata, mely itt körülvesz, megláttatja velünk semmisségünket, atyai jóságod érzése, elibénk fordítja hibáinkat, bűnös érdemtelenységünket. Tudjuk, főképpen itt érezzük — „saját képedre azért alkottál, hogy neked éljen az, kiből leked égi szikrája ég.“ S mégis, sokszor — túl sokszor, a bűnre hallgatunk, „elvész előttünk az út, mely szent fiad, az Úr Jézus nyomán, egyenesen hozzád vezetne el!“

Jóságos Istenünk! A bűntudat félelmes érzését Te oszlasd el bennünk. Bízass meg azzal, hogy megbocsátó kegyelmed kész számunkra, ha mi igazán a tied akarunk lenni!

Azok akarunk lenni! Fiaid, jó gyermekeid, szent fiad megváltottjai, anyaszentegyházad hűséges szolgálói, örök evangéliumod meggyőződéses — bár gyarló erejű — de szent leked által sokakra képes hirdetői, szószólói. Utódaik a nagy apostolnak, ki örök igazság gyanánt jelentette ki: „Mindeneket cselekedhetem a Krisztus által!“

Óh segíts meg minket, ebben az itt, előtted tett fogadásunkban, szent házád ihlette elhatározásunkban! Sokszor tapasztaltuk már, hogyha fogadásunk, elhatározásunk nem ellobbanó szalmaláng volt, mi is sokat cselekedhettünk a Krisztus által, atyai kegyelmed segítése által. Legyen úgy mostan is, ezután is . . . mindig!

Áldj meg bennünket szent lekeddel, hogy egyetértésben, szeretetben munkáljunk anyaszentegyházunk javát. Tartsd eszünkben azt a fogadalmat, melyet tettünk akkor, mikor — kiknek egy, két éve, kiknek több évtizede már — vállunkra helyezték a te szolgálatodnak hivatali jelvényét!

Annak a gyermekednek, nekünk testvérünknek, szolgatársunknak, kit mi, itteni közösségünkben — egyházmegyénkben — méltónak tartunk arra, hogy a te szolgálatodban vezetőnk, a saját gondjai

mellett s azokon felül, sokak gondjának is hordozója legyen, légy megsegítő, megáldó Édes Atyja!

Legyen ő általad is méltó a vezérkedésre is, a löbb teherviselésre is. Legyen ő — kegyelmed által: „Példa a hívőknek a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a lélekekben, a hitben, a tisztaságban.“

„Vette a kegyelemnek benne való ajándékát, mely adatott néki a presbiterium kezeinek reátevésével!“ Őh segítsd meg, oh áldd meg őt, hogy úgy cselekedhessen, mint a Mester, ki szíjjeljárt, tanított és jót cselekedett!

Minket pedig tégy alkalmas segítőláraivá, jó szándékának előbbvivőivé, hogy lehessünk vele egyek a szolgálatban is, a teherhordozásban is, a diadalomban is!

Uram! Kint a szántóföldeken zsendül a vetés, a vándormadár visszatért, életnek lehellete csap át a nemrég még dermedten fekvő természetet! Adjad Istenünk, hogy a mi szívünk is ébredjen a földi küzdelmek dermesztő aléltságából, suhanjon át fölötte elevenítő szent lelked, zsendüljön szent fiad drága magvetésének gazdag aratással biztató zöldje. Ha pedig úgy végezted, hogy egyikünk vagy másikunk — mint a vándor madár, melynek itt van igazi hazája — amaz igaz hazával cseréljük fel ezt az ideiglenest, hívásodnak készséggel engedve költözzünk át innét: „Mivelhogy reménységünket vetettük az élő Istenben, aki minden embernek megtartója, kiváltképen a hívőknek.“ Ámen.

Imádkozás után Br. Bottlik István köszöntötte a megjelenteket és bejelentette, hogy az alsóborsodi egyházmegye presbiteriumainak nagy többsége Román Ernő alsózsolcai lelkipásztort választotta esperessé. Román Ernő megválasztott esperes kijelentelte az egyházmegyei gondnok kérdésére, hogy a választást szolgálatra kész lélekkel fogadja el és hajlandó esküvel elkötelezni magát.

Az Úrasztala mellett Nádházy Bertalan I. főjegyző olvasása mellett az esperes letette az esküt és em. gondnokunk a következő mély beszéddel iktatta tisztségébe:

„Amidőn Isten házában újból szolgálatot teszek, lelkem visszazáll a múltba és az öröm és fájdalom napjait idézi fel abból. Ezekből az emlékekből ma csak egynek adok kifejezést és ez: fájdalom megemlékezés Pósa Péter barátom és elnöktársamról, ki az esperesi székben egyházmegyénket több mint 10 évig szeretettel és odaadással szolgált. Pósa Péter Urához hazatért a múlt év november 21-én és az avasi temetőben nyugszik a feltámadásig. Az Ő emlékéért bizonyára mindannyian kegyelettel fogjuk megőrizni, mert egy emberéleten át hűséggel betöltött lelkészi és esperesi szolgálat fedésbe nem mehet soha!

— Az események nagy feladat elé állították egyházmegyénket, mert az esperesi állás betöltése mindenkor életbevágóan fontos kérdés, de ma mindannyian fokozott felelősséget érzünk, mert híveink lelkiigondozása egyházi, de egyszersmind országfenntartó szolgálat is.

Isten akaratából az alsóborsodi egyházmegye megüresedett esperesi székét Román Ernő barátomban oly férfival töltötte be, kit

az egyházmegye kormányzásában a szolgálatnak az a szelleme vezérli, melynek alapját maga az Úr Jézus vetette meg. De a szolgálat valamennyiünket egyaránt kötelez! Kötelez arra is, hogy szolgáljuk egymást, mert ha lelkünkben szeretet él és egymást szolgáljuk, szolgáljuk Istent, de ha egymást szolgálni nem tudjuk, úgy nem szolgálhatjuk Istent sem. Pál apostol mondja: „Szeretettel szolgáljatok egymásnak, mert ha egymást marjátok és faljátok, vigyázzatok, hogy egymást fel ne emésszétek!”

— Alkotmányunk szellemében egyházmegyénk döntése parancs valamennyiünknek. Parancs arra, hogy itt senki se érezze magát győzőnek vagy legyőzöttnek, hanem testvérnek a szolgálatban.

— Ma, amikor katonáink a magyar hazáért hősiés önfeláldozással harcolnak, amikor egy történelmi földindulás a keresztyénséget és hazánk nemzeti létét veszélyezteti, amikor Magyarországot nemcsak bátor katonáinknak, de csakis a nemzet egyetemének: katonáinak és polgárainak, kicsinyeknek és nagyoknak áldozatos elszánt-sága mentheti meg, akkor a kálvínizmusnak és az egész keresztyénségnek nagy történelmi elhivatása van. Ez az elhivatás túlnő az egyéni életen és csak eszközeiben és a küzdők földi mulandóságában anyagi, de célkitűzéseiben eszmei és ezért halhatatlan!

— Mintha csak a mai időkre vonatkoztatná szavait Pál apostol, amikor azt mondja: „Egymás terhet hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.” Ha ez a tanítás áthatja a magyar életet, ha a mai időkhöz méltó lelki beállítottság jut érvényre társadalmi és gazdasági életünkben, akkor sok könnyet törölhetünk le, elsősorban azokét, akik özvegyül vagy árván maradtak, vagy betegen és sebesülten kerülnek vissza tűzhelyeikre. Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Ez több mint karitatív tevékenység, ez keresztyéni és nemzeti kötelesség, mert ha mások fájdalmát magunkénak érezzük és aszerint cselekszünk is, akkor áthidaljuk azokat a szakadékokat, melyek sokakat még ma is elválasztanak egymástól. Ez az apostoli intelem egy tökéletes szolidaritást jelent, a beteljesítését a Krisztus parancsolatának.

— A mi egyházunk alkotmánya a kálvínista lélek mélységeiből fakad, mely évszázadokon át nagy erőforrása volt a kálvínizmusnak és erőforrása marad mindaddig, míg azokat az elhatározásokat, amelyek az önkormányzat akaratából következtek be, épúgy tudják tisztelni, mint magát az egyházi alkotmányt. Ez az alkotmány a szabadság jegyében született meg, sok jogot biztosít az egyházi és világi szolgálatnak egyaránt, de nagy kötelezettségeket is ró mindannyiunkra és fegyelemre kötelez. Kötelez arra, hogy a fegyelmet gyakoroljuk és azt túrni is tudjuk, mert aki a fegyelmet, — ha az vele szemben érvényesül — megaláztatnak tartaná, az nem lenne alkalmas saját hatáskörében a fegyelem gyakorlására!

— Az egyházmegye közgyűlése eszerrel történt megválasztásodat megerősítette. Amidőn ezt hivatalosan bejelentem, átnyujtom Neked a hatalomnak jelvényét: az egyházmegye pecsétjét és fohászokodom a Mindenhatóhoz, adjon Neked a jövőben is lelki és testi erőt, hogy bölcsességgel kormányozhassd egyház-

megyénk erkölcsi és anyagi javait. A Te multad biztosíték arra, hogy életed példaadásával mutadod meg azt az utat, melyen a történelem sorsdöntő korszakában a magyar kálvinistának haladnia kell, mert az elszenvedett megpróbáltatásoknál is súlyosabbak vetik előre árnyékukat, de a magyar léleknek Istenbe és a magyar haza örökkévalóságába veletl hitét a szenvedések legsúlyosabb teherpróbája sem ingathatja meg, mert ezeréves történelmünkben a szenvedés a nemzeti lélek erőinek a felébresztését eredményezte.

— Kérjük Istent, enyhítse a szenvedéseket, melyek elé egy önvédelmi harc állítja hazánkat és engedje, hogy mint a történelmi multban, úgy ma is a vérből és szenvedésből fakadjon egy erkölcsi megújulás és a legyőzhetetlen erkölcsi erő tegye halhatatlanná a magyar nemzetet!

Dr. Enyedy Andor püspök köszöntő beszédjében, Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok nevében is, aki nem lehetett jelen, arra emlékeztetett, hogy a tiszáninneri kerületben még erős jeleit találjuk az esperesi tisztség és szolgálat történelmi jelentőségének. Ez a kerület alakult a legkésőbb superintendenciává az espereségek erőteljes önállósága miatt is. A történelmi mult kötelez, a jelen sok szolgálatot vár az esperesi tisztt betöltőjétől. Az egyetemes konvent nevében is üdvözölte és az egyházkerület támogatásáról biztosította püspökünk az új esperest.

Nádházy Bertalan lelkeszi főjegyző az alábbi üdvözlő beszédet mondotta:

Nagytisztelétű Esperes Úr! Kedves Barátom! A hangsúlyt a bizalmas megszólításra helyezem, mert nem tömjént hoztam, hanem baráti szívet a baráti szívhez. Nemcsak a magamét, hanem egyházmegyénk tisztikara csaknem minden tagjának a szívét. A több mint 80 000 lelket számláló egyházmegyénk nyolc és félszáz presbitere közül 600 lélek szavazatával azt nyilvánította ki, hogy a traktus 64.000 kálvinistája Reád akarja bízni az esperesi szolgálatok végzését. Ha a szavazatok száma felett magasabb erkölcsi, szellemi és lelki értékek vannak is: mégis a nagytöbbségű bizalommegnyilvánulás erőt jelenthet a Te számodra szolgálatod végzése közben. Gondolj tehát arra, hogy egyházmegyénk lélekszámának négyötöde szeretettel és bizalommal kíséri munkálkodásodat. És a kisebbségi csoportban is van sok olyan jó lélek, aki megnyugvással vette az egyházközlöny szerinti döntést.

A mai formájában 144 esztendeje áll fenn az alsóborsodi egyházmegye. Te vagy a 19-ik esperese, 18 sír mellett kellett elzarándokolnod, hogy ide érkezz. Nem közbenjárók a Te esperes-elődeid, de Isten rendelése szerint mind a 18 szénior végzett olyan szolgálatot, amelynek eredményei a Te munkádban fognak gyümölcsözni és javát szolgálják az Isten országának. Gondolj tehát hálával mind a 18 porrá omlott esperes elődödre. Tudom, hogy nem fogsz perbe szállani egyikkel se, mert aki halottakkal viaskodik, annak osztályrésze csak a legyőzetés lehet. A halottak igen erősek.

Mindenek felett pedig küldetésnek tekintsd az esperesi tisztséget, amelyet Isten bízott Reád örökvégzése szerint.

Mikor a harangodi faluból elindultál Patakra, mikor az Alma Mater könyvtárában szorgoskodtál, mikor szülőfalum réges-régi templomában szóltad az Igét: már várt Reád az a feladat, amit ezután kell végezned!

Egyházmegyénknék összes gyülekezetei, lelkészei, hivatalosai, tanárai, tanítói úgy tekintünk Reád, mint olyan előljárónkra, aki nem azért lett esperes, mert törtetett és kereste ezt a hivatalt, hanem azért történt így a megbízatásod, mert Isten akarta így.

Reám bízott, hogy az Országos Református Lelkészegyesület jókívánságait is átadjam. Sokan ismernek Téged a református parochiák többezernyi szolgálói közül, vedd erőforrásul köszöntésüket.

Szívből üdvözöllek egyházmegyei közösségünk nevében és áldást kérek életedre, a Tiedre, egyházmegyénkre és szent szolgálatra.

Farkas Elek abaúji esperes köszöntötte ezután Román Ernőt a kerület egyházmegyéinek nevében, testvéri támogatásukat, szeretetüket ajánlotta fel.

Dr. Vető Lajos ev. alesperes a hegyaljai ev. egyházmegye üdvözlését tolmácsolta, hangoztatva a két protestáns felekezet összetartozandóságát.

Barsi Lajos egyházmegyei tanítótestületi elnök az egyházmegye tanítószága nevében köszöntötte szeretettel esperesünket s kérte megértő támogatását.

Esperesünk egyenként válaszolt az üdvözlésekre és hálás szavakkal köszönte meg az előlegezett bizalmat, a segítő készséget s ígéretet tett, hogy Isten kegyelmével, segedelmével fog igyekezni szolgálatában hűséggel forgolódni.

A 32. dicséret gyülekezeti eléneklése után esperesünk Mikeás 6:8 alapján az alábbi prédikációt és imádságot mondta el:

(Vezetők és vezetettek közötti egészséges viszony kialakításának a feltételei és módjai.)

Alapige: Mikeás VI:8.

„Megjelentette néked ól ember, mi legyen a jó és mit kíván az Úr tőled! Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeressed az irgalmasságot és hogy alázatosan jársz a te Isteneddel!”

Amikor az Örökkévaló Isten akarátának, emberek lelkén keresztül megnyilvánult elrendeléséből a körülbelül 80.000 lelket számláló alsóborsodi egyházmegye lelkészi vezetőjéül hívtam el s e hivatás híj végezésére erős esküvéssel is elköteleztem magamat: szinte magától értetődő dolog, hogyha bár az egyházmegye keretén belül fefolyt 31 éves közéleti forgolódásom nyomán nem teljesen ismeretlen is a felfogásom, a gondolkozásom, a lelkületem, e megtisztelő bizalommal felémhajlott egyházmegye közönsége előtt: mindennek dacára az itt felém sugárzó tekintetekből egy kérdés villan felém: van-e és mi a mondanivalód hozzánk és rajtunk keresztül az üzeneted az otthon levő testvérekhez? A feleletem e felém sugárzó kérdésre az, hogy bármily tisztos és általam felettébb megbecsülnek is tartom

ezt az egyháztársadalmi szervezetet, amelynek élére állítottam s azt a tisztséget, amelynek viselésére elhívtam: annyira nagyra mégsem tartom, hogy annak a viselője nagyjelentőségű programot, célkitűzéseket hangoztasson, anélkül, hogy túlzottan nagyot akaró szólamaieért, csendes mosoly ne legyen a kísérője. Különösen ma, egy világrengés, világhatalmak és nézetek mérkőzése során, amikor soha se tudjuk, hogy mit hoz a holnap, mi vár reánk a legközelebbi jövőben: szánakozást kiváltó vakmerőség volna nagy kijelentésekkel könnyelműen dobálózni. Különben is ígéretekben szegény és tartózkodó természet vagyok, mert amit ígérek, azt kötelező erejűnek tartom. Én megelégedetnek és boldognak fogom tartani magamat, ha azokat a súlyos fogadalmakat, amelyekre hivatali foglalom eskümben köteleztem magam, maradék nélkül beválthatom. Ha tisztségem bevezetésével nyugodt lélekkel elsőhajthatnám: „légy ítélőm Uram, mert hűséggel jártam“ s „íme Atyám, akiket reám bízál, azok közül egy is el nem veszett!“

Nagyobb méretű és lélekzetű programadás helyett hát, a felolvasott bibliai hely szem előtt tartásával, alkalmoszerű tanítást fogok előtettek tartani, a vezetők és vezetettek közötti egészséges viszony kialakításának a feltételeiről és módzatairól.

A vezetők és vezetettek egészséges viszonya minden valódi társadalmi életnek, tehát az egyháztársadalminak is az alapja. Mert a társadalom nem embersokaságnak pusztá egymás mellett élése, hanem ez az a hatalom, mely a maga szervezett rendjével az emberi életelést lehetővé teszi, elősegíti és biztosítja. Ez a lehetőség azonban a vezetők és vezetettek egészséges viszonyán alapul, amikor azóhat a vezetés nem kíván, vagy akar uralkodássá, a hatalom felelőtlen élvezésévé válni, hanem a vezetők nivatásnak, szolgálatnak érzik tisztségüket, melynek halálos komolysággal való hű betöltéséért, felelősséggel tartoznak a nagy közösségnek, vállalt szerepükkel egyedül a köz jólétét kell szem előtt tartaniok. Az ettől való eltévelyedéstől különben a református egyházi szervezetben megóvja a vezetésre elhivatottakat az a beállítottság, hogy nálunk az esperesi, de még a püspöki állás is nem egy rendfokozat, hanem az illető csak primus inter pares, első az egyenlők között. Ebből folyólag a vezetetteknek is, nem uraikat, elnyomóikat, zsarnokaikat kell látni a vezetőkben, hanem olyan társaikat, akik nagy és nehéz értelmi és erkölcsi felkészültséget kívánó és felelősségteljes munkakört töltenek be abban a környezetben, amely nélkül annak az életmenete lehetetlen, vagy legalább is bizonytalan volna. Ez a viszony tehát igazában csak a közös cél érdekében létrejövő megértés, szeretet és kölcsönös jóakarattal révén valósítható meg.

Ennek a légkörnek a megteremtése elsősorban kétségtelenül a vezetők feladata. Nekik kell arra törekedni, hogy a vezetettek bizalmát megteremtsék, elégedettségét kivívják. Először azért, mert látszólag ők vannak előnyösebb helyzetben. Másodszor, mert a vezetésre való elhivatottság magasabb belátóképességet, értelmi érettséget feltételez, s mindez kítől legyen inkább várható, mint a vezetőtől, akinek lényeges tartozéka kell hogy legyen a felelősségérzet s a

szellem felelősségének a tudata. A rang velejárója a kötelesség és felelősségtudat. Aki ezt elfelejti: az méltatlan reá. Rajtuk múlik hát, ha részeseivé válnak-é annak a bizalomnak, amit az egészséges társadalomban a vezetettek a vezetők iránt éreznek.

Mindezek tudatában és lerögzítése után, én azt tartom ez ünneplés pillanatban legelemibb kötelességemnek, hogy bizonyosságot tegyek arról, hogy őszinte vágyam és törekvésem leend az vezetők és vezetettek közti egészséges viszony kialakítása és állandó munkálása és pedig azokkal a módzatokkal és fegyverekkel, amelyekre a felolvasott szent lecke rávilágít. Tehát esperesi működésemben vezérelvem az lesz, hogy:

I. Cselekedjem az igazságot;

II. Szeressem az irgalmasságot;

III. Alázatosan Istennel járjak.

Mert megjelentette néked óh ember, hogy mi légyen a jó és mit kíván az Úr tetőled! Jólesik rávilágítanom, hogy annak az esküformának is, amelyet én ez alkalommal tettem, az alappillérei ebbe a bibliai helybe mélyülnek.

I.

Cselekedjétek az igazságot. Ez az esküformában így van körvonalozva: „mint kormányzó és bíró részrehajlatlanul, igazságosan és lelkiismeretesen járok el“. Naivnak tetsző szómagyarázat szerint az esperes szó az ősidőkben az „ez peres“ kifejezésből alakult ki. Tehát e tisztség viselője, hivatali tisztjéből kifolyólag perosztó, törvénytevő, igazságot szolgáltató fórum volt. Aki előtt hajdan is, mint ma, hol kétségbeesetten vergődve, hol a haragtól nekitűzesedve, de mindannyiszor hányódó lélekkel állanak meg az igazságukat fanatikus hévvel követelő felek: „Mester, mondd meg nekünk, mi az igazság?!“ Csakhogy a legtöbb esetben az a baj, hogy az emberek nem általában az igazságot, hanem csak a maguk igazságát vitatják és követelik, s ezért az igazságosztó szerep igen nehéz szerep. Pedig tudjuk és sokszor hangoztatjuk, hogy a mi Istenünk az Igazság Istene, tehát ha az Ő képére és hasonlatosságára teremtettek s így az Ő gyermekei akarunk lenni és maradni, akkor igazságszeretőknek és cselekvőknek kell lennünk. És mikor az egész világ sír, nyög az igazságtalanság felülkerekedésétől, a hamisság trónraülése és sokszor az igazság álarcába való burkolózása miatt: bizony nem csodálkozhatunk az emberi lélek ősmélyéről gyakran feltörő ama kemény megállapításon, hogy a földön nincsen igazság, az egyedül csak az égben található. S bizony, bizony sokszor szívenüt bennünket a magyar nép ajkán termelt szomorkás bizonyágtétel: meghalt Mátyás király, oda az igazság! Azonban végtelenül szomorú, lesújtó megállapítás volna, ha ez százsázalékos megállapítás volna. De Istennek hála, ennyire lehanyaglott színvonalon még nem állunk. Vannak még ma is aranyembereink, akiknek a jelszavuk, hogy mindig inkább tűrni az igazságtalanságot, mint elkövetni. S az igazságtétel közepette, ha olykor ingadozunk, válaszúton állunk, tépelődünk, hogy merre menjünk, mert olyan nehéz szabadulni az emberi érvek és felfogások befolyásolásától: gondoljunk mindig az igazság isten-

nőjének a klasszikus korból eredő szobrára, aki bekötött szemmel tartja kezében az igazság mérőserpenyőjét, hogy semmi őt befolyásolni kívánó emberi szempontot ne láthasson meg s így részrehajlás nélkül állhasson az igazság szolgálatában. S emellett mindenkor terjesszük az ügyet az egyedül igaz bíró, Isten elé, aki a szív mozdulását, mint a vizeknek folyását szabadon hajlja ide s tova s imádságos ajakkal kérdezzük meg, vajjon mit szólna ehhez az egyedüli igaz bíró? S ha úgy érezzük, hogy igazságunkkal szégyenkezés nélkül megállhatunk, az Ő a szívek belsejébe is belátó tekintete előtt: akkor cselekedjük az igazságot, tétovázás nélkül, egész szívvel.

II.

Szeressétek az irgalmasságot! Szól tovább a bibliai intés. Az esküformában ez a kötelesség így van lefektetve: „A szegények, elhagyottak és betegek gondozására, híven felügyelek.“ Ez a két hely egyezően, az irgalmasság nemes erényét domborítja ki. Én ellenben szeretném ezt a fogalmat kibővíteni, kiszélesíteni, mert egy egyházi vezetőnek nemcsak az elhagyottak, szegények és betegek gondját kell csupán felvenni, nemcsak ilyen szűk körre szorítkozni a szeretet gyakorlása terén, hanem így fogalmazom e tennivalót: szeressetek jót tenni, akarjátok az embereket szeretni! A legfőbb törvény ezen a világon az ének végrendelete: „Fiacskáim! Szeressétek egymást! Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást!“ Én, Testvéreim, ezzel a hatalommal akarok kormányozni és vezetni titeket, mert engem az Idvezítő példaadása is, az élet-tapasztalat is arra tanított, hogy a teljes és megdönthetetlen uralom, egyedül azé felettünk, aki bennünket szeret. Mert nincs olyan szakadék, amelyet szeretettel át ne lehetne hidalni. Próbálj meg valakit sokáig állandóan és állhatatosan a szíved minden dobbanásával szeretni, áldozatokat hozni érte, szemed hűséges fényével kísérni az életét: meglátod, nem fog tudni védekezni ellened, hiszen te nem kérsz tőle semmit, sőt az életedet is ajándékba adod érte. Bizony mondom, mennél többet adott valaki éretted, annál több jogot szerzett a feletted való uralkodásra. Megtalálni az utat az emberi szívekhez, tudom, igen nehéz, de akit a szeretet vezet: az könnyen rátalál erre az útra, mert minden léleknek van kulcsa, csak meg kell találni. És a szeretet olyan varázskulcs, hogy minden léleknek a zárjába beleillik. S a jósággal szemben védtelenebbek az emberek, mint a rosszasággal szemben; ezért lebirhatatlan erővel uralkodik felettünk a szülőink szeretete, mert hiába akarnál előre elrejtőzni ismeretlen vidékek őserdeibe is, az édesanyád csókjának ízét és melegét, ott is érezni fogod és nem tudsz elrejtőzni az elől, aki terád tékozolta az egész életét. Messze elkerülhetsz szegényes gyermekkorodtól, puha selymes ágyban szállhat szemedre az álom, mégis visszarepülsz olykor-olykor az emlékezés szárnyán arra az egyszerű fekhelyre, ahol az édesanyád áldott keze vetett a számodra felejthetetlen pihenőhelyet. Ez az igazi hatalom, mely utolsó lélegzetvételedig uralkodik rajtad, amely leigáz és megszégyenít.

Ázt mondhatja ezekre valaki, hogy az ilyen vállalkozás sikere valóságos csoda lenne, mert sajnos a mai világban mindenre több időnk jut, munkára, szórakozásra, elkeseredésre, gyűlöletre, mint arra, hogy jók legyünk egymáshoz. Nos hát engem nem ingat meg ez az érv sem. Mert azzal, aki hisz a csodákban, még ma is történnek csodák. És én hiszek a szeretet és jószág lebírhatatlan, mindenén győzedelmeskedő csodatévő erejében és hatalmában.

Azonban mindezen elgondolásom és akarásom mellett azt is tudom és hirdetem, hogy a gyöngédség nem egyértelmű a gyengeséggel, a jószág nem azonos fogalom a gyávasággal, vagy pipogvasággal, hogy nem az az igazí jószívű ember, aki mindenért azonnal sírva fakad. Az én jószágom nem érzélgős, édeskés érzés, hanem az atyai jószág megtestesülése kíván lenni s ha ennek folyományaként ennek az atyai jószágnak a szigorúság fenýítő ostorát is kezébe kell esetleg venni: azon se útközzetek meg, mert az atya részéről ez is csak a vezetése alá rendelt gyermek jó útra térítését célozza. Mert vannak esetek, amikor kíméletlenül is szigorúnak kell lennünk az íránt, akit szeretünk, éppen azért, mert igazán féltjük azt.

III.

A bibliai Ige harmadik íntése: *alázatosan járjatok Istennel!* Az esküformában ez így határolódik körül: „minden ígyekezettel azon leszek, hogy magamat egész életemmel Jézus Krisztus alázatos szolgájának és református keresztyén anyaszentegyházam hú tagjának bizonyítsam“. Ebben a három szóban: alázatosan járjatok Istennel, a hívő keresztyén ember fogalma van besűrítve. Az ilyen embernek járnia kell, mert a járás nem tétlenséget, mozdulatlan szemlélődést, haszon nélküli álmodozást vagy ábrándozást, hanem mozgást, cselekvést, akciót, tehát életnyilvánulást jelent, nem pedig tespedő haldoxlást. De az Igében a járásom célja is meg van határozva: Istennel járok. Ami azt jelentí, hogy bármerre vezessen is az életem útja: mindenkor az Isten közelségében ígyekszem maradni, tőle soha el ne tévelyegjek, el ne kalandozzam, magam jól csak az Ő közelségében érezsem, mint a zsoltáríró sóhajtotta: „Nekem az Istenhez közelpem felette igen jó!“ Mert az egész világ által áhítózott, sóhajtóztott jobb jövő csak akkor jöhet és jön el, ha és amikor az emberek az Isten közelsében fogják magukat otthonérezni. S ha Isten közelsében és Ővele járunk, akkor alázatosak is leszünk, mert az Isten láthatatlan, de közelsében járva megérezzük a jelenlétét s már maga az a tudat, hogy e megfoghatatlan főhatalom közelsében lehetünk, hódoló alázatra kötelez bennünket. Hát még ha arra is ráeszmélünk, hogy minden elképzelt nagyságunk és büszkeségünk dacára milyen gyarló, esendő teremtmények vagyunk, ez a tehetetlen gyarlóság árnyékként kísér bennünket s lassan rájövünk, hogy egyetlen igazí büszkeség lehet e világon: az alázatos ember büszkesége! S ha megtanultuk ezt az alázatosan Istennel járást: ez az áldott állapot már hívő és imádkozó lelkekke változtatott észrevétlenül is bennünket, de nem tétllenül, gépiesen szemlélődő hívőkké, vagy csak szavakkal imád-

kozókká. hanem olyanokká. kiknek imádság, istentisztelet és szolgálat, Istennel való járás az egész életük.

Keresztyén Testvéreim! Egyszerű természetességgel, a hívő keresztyén alázatosságával tártam fel előttetek mondanivalóimat. Nem erőltettem magamra nagyotmondó allűröket, mert tudom, hogy hiábavaló más természetet erőltetni magunkra, mint amilyen a jó Isten útra bocsátott bennünket. Imádkozva dolgozni, kötelességünket igazságszerető lelkiismerettel és emberszeretettel párosult jósággal végezni: ennél többet és bölcsebbet, minden egyszerűsége dacára is, a világ minden bölcse se találhat ki. Dolgozni, imádkozni, mosolyogni és szeretni az embereket: ez lesz az én vezérkedésem jelszava.

Hogy lesz-e sikere és eredménye, azt én nem tudhatom, de jó akaratomat és jó szándékomat, kérlek, becsüljétek meg akkor is, ha csak félsikerrel jár. S amikor mindezekre én nyílt és erős fogadalommal elköteleztem magamat, ezt szeretném nemcsak magamra vonatkoztatni, hanem egyházmegyém lelkipásztoraikat, tanárait, tanítóit, gondnokait és presbiteréit, általában mindazokat, akik kisebb-nagyobb közületek vezetésére hívtak el, arra kérni: szívleljék meg eme hívó intésemet, hogy csak akkor lehet boldog az ember, ha e prófétai alapaton becsülettel állja meg őralmóságán a helyét. Tehát újólga ismétlem a prófétai intő szót: „Megjelentette neked óh ember, hogy mi légyen a jó és mit kíván tőled az Úr: Cselekedjétek az igazságot, szeressétek az irgalmasságot és alázatosan járjatok az Istennel!” Ámen!

Imádság.

„Szárnyat ölt fel lelkünk gondolata” s úgy repül feléd e szép tavaszi napon, életnek Kútfője, reménység Forrása, hatalmas Istenünk! Felettünk a kéklő égbolt, alattunk a napsugárral és virággal behintett föld, s az egész nagy természet egy felséges himnusz zeng feléd Urunk, a reménységről, mely meg nem szegyenít.

Ez ünnepi szín és hangulat ereszkedik Uram, a mi fogékonyságra teremtett lelki világunkra is a természet újjászületésének idején, mint-ha hallanók a Te serkentő üzenetedet: Ó ember, fel a szentmunkára! Verejtékedet szomjúhozza a föld, ne tétovázz hát és ne félj, sőt küzdj és bízva bízzál: a reménység meg nem szegyenít! Virágot nyitó tavaszi napon, munkamezőre jöttünk össze mi is jó Atyánk, közelből, távolból, sík rónaság öléről, bércecs hegyek völgyeiről, nem kenyérkereső szerszámmal vállainkon, hanem a lelki mezőkön, a Te szent országod barázdáin, áldásos térein, lelki eledelért akarva fáradozni. Magunkkal s másokkal egyaránt jót teszünk e munkábaállással, mert a Te örökkévaló világodban nemcsak testi, de lelki eledelért fáradozó munkásokra is szükség van, sőt ezekre elsősorban, hiszen szent Fiad ajkáról szállt felénk az égi üzenet: „munkálkodjatok ne csak az eledelért, amely elvész, hanem az eledelért, mely megmarad az örök életre!” Nemes és szent munkánk kezdetén add számunkra biztatásul maí összegyülekezésünk alkalmával is a Te szent Igédet: „munkálkodjatok: a reménység meg nem szegyenít!”

Hálát adunk neked Uram, hogy erős kősziklára építetted a Te reformált keresztyén anyaszentegyházadat s lelked erejével világokat rengető viharok között is rendíthetetlen oszlopokon tartod azt és nem engeded kialudni az igaz hit világitó, a tiszta erkölcs melegítő tüzeit a Te magyar néped között. A mi egyetlen és egyedüli közbenjárónk által könyörögve kérünk Uram, hogy tartsd meg továbbra is közöttünk a gyülekezetet, jőjj közénk enie kis táborunkba s lakozzál mibennünk, mint élő templomaídban, megteljesítve bennünket Szent Lelkeddal, hogy megtalálhassuk minden utainkban a Te utaidat, minden akarásunkban a Te szent akaratodat, amely legyen meg Uram, ha kell, még a mi megáldoztatásunk árán is.

Uram, ki nagy vagy és hatalmas, de egyben könyörülő is: hódolunk Tenéked nemcsak mint a Te szent országod tagjai, hanem mint te földi hazának hű gyermeki is. Zsoltáros szavakkal imádkozunk Hozzád, az első magyar emberért, vitéz Kormányzónkért. Áldunk, hogy megteljesítetted őt alkotmányos érülettel, alattvalói iránt tanúsított atyai jósággal, nehéz időket uralni tudó kormányzói bölcsességgel. S kinek már-már háromnegyed század súlya nyomja a vállát, s ki e nagy idő alatt mint ember is többet ért meg és viselt el, mint közöttünk bárki, s kinek a szíve most is friss sebtől vérezve nagyon fáj: óh Uram! mutasd meg a Te hű szolgádnak még egyszer e nemzet felmagasztaltatását, hadd láthassa meg a Te idvezítésed örömét, amikor még egyszer nagynak és boldognak láthatja a magyart.

Áldd meg ezt az Ő kormányzása alá helyzetetett árva magyar népet. Ime trónod előtt porbahulva kérünk, s trónusodhoz tesszük a mi magyar szívünk áldozását mi szegény hazánkéri. Megköszönjük Neked Uram a csillagainkat, mik messze ragyognak. Az igaz jóságunk, kiér megtíportak, az árvaságunk, melyről mit se tudnak. Sok sok sóhajtásunk, melyért megcsúfoltak. Megköszönjük azt is, hogy ilyen megalázott, megtépett és pusztuló fajnak teremtettél, mert tudjuk, hogy Te az elhagyottak, testvértelenek és fájdalmas szívűek édes Atyja vagy. Kicsinyded országunk szélén, meggyökeresedett lábakkal csak állunk, csak várunk, hogy megvéded, megáldod, a mi áldotti magyarságunk. Csak arra kérünk, ne kísérs, ne próbálj már tovább bennünket mi urunk Istenünk, hogy a nehéz próba a mi gyenge erőnket felül ne haladja. Tekints már le reánk árva magyarokra, szegény magyarokra!

Mindent befedező oltalmadba ajánljuk Uram a mi napról-napra küzdő vérző, életét is elszántan áldozó honvédő seregünket. S esedezve kérünk: Isten a szemedet óh ne vedd le róluk, sose vedd le róluk! Sebesültjeinket gyógyítsd meg, babilóni fogságba esett véreinket szabadítsd meg, hősi halottainkat nyugasztald meg!

Áldd meg mi Istenünk e ma lelkesí vezetőt választott egyházi közösséget is azzal az áldással, mellyel csak Te tudod megáldani, hogy vezető és népe egymást megértve, egymás jobbát szorítva, meneteljenek úgy a munka, mint a harcok közepette, az általad kijelölt s Tehozzád vezető keskeny úton, mely űt az örök életre viszen. Vezér és népe e komoly szövetség pillanatában esedezik Hozzád,

hogy áldd meg kezdetét s végét ennek, hogy midőn napjai lemennek mondhassuk: dicsőséggel Istennek!

Végül kérlek én Uram, Istenem, térj be hozzám is Te szolgálodhoz, szegény megtérő juhodhoz, s tégy engem igédnek hű tolmácsává, borús idők vígaszává s ha tömjénem javát az oltár izzó tűzére hint-hetem: elég, elég lesz! Mint hű szolgát bocsáss el akkor Istenem!

Ámen!

A templomi gyülekezet áhítatos lélekkel hallgatta a bizonyoságtételt, majd buzgó imádság után énekeltük a 37. dicséretet és a CXXII. zsoltár 2. versét. (N. J.)

Beiktatás és istentisztelet után, a gyülekezeti teremben folytattuk a közgyűlést Román Ernő esperes és báró Bottlik István egyházmegyei gondnok elnöklete mellett.

13. A nagyon előrehaladott időre való tekintettel az esperes alábbi beköszöntőjéből, egyes részeket nem olvasott fel.

Az esperesi beköszönő a következő:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Amikor az első szavaim szállanak e testvéri közösség felé erről a tisztos helyről, amellyel engem megajándékoztatok és kítüntettetek, az őszinte köszönet és hála szavai legyenek az elsők, amelyek a lelkemből feltörnek. Nagyra értékelem ezt az irántam megnyilvánuló bizalmat, mert azt a szeretet és megbecsülés jelének tekintem, ami tagadhatatlanul, mint minden embernek, nekem is jól esik. Őszintén megvallom és ittlevő több rendbeli tanuval bizonyíthatom, hogy se nem vágytam, se nem törekedtem ez állásra. Csak amikor velem rokonszenvező számottevő egyének megható melegséggel adták tudtomra, hogy a köz érdekében szükséges a jelöltség vállalása részemről, akkor jelentettem ki, hogy nem keresem ugyan az esperességet, de ha az megkeres engem, úgy meg fog találni. Nekem az Isten azt a sorsot szánta, hogy a szükség embere legyek. Többször volt alkalmam életemben tapasztalni, hogy amikor bizonyos esetekben és helyeken nem volt aki helytálljon, akár akartam, akár nem, vállalom kellett a rám mért szerepkört. Nem panasz ez az én ajkamról, nem mondom én a költő szavaival: „pénzt, egészséget és síbert másoknak Uram többet adtál. Nem kezdek érte mégse pert és nem mondom, hogy adósom maradtál!“ Sőt a leghálátlanabb féreg volnék a világon, ha hálás szívvel nem ismerném el, hogy sokkalta felettebb elhalmozott engem az Ur az Ő jótéteményeivel, mint én arra rászolgáltam. Kettős oka volt annak, hogy én az esperességre nem vágytam. Az egyik az volt, hogy igyekeztem és szeretek komoly önbírálatot is gyakorolni s ez az önbírálat azt súgta nekem, hogy az elért 60 esztendő olyan életkor, amikor már az ember nyugodalmat óhajt s az addigi terheken könnyíteni, nem pedig azokat szaporítani. Ám ebben a habozásomban megerősített az az elgondolás, hogy Isten kegyelméből testi és szellemi erőimnek még teljes birtokában érzem magam és az a tapasztalat, hogy sem a fiatalság, sem az öregség, nem csupán az évek számától függ. Aztán visszanéztem a mult felé, hol azt láttam, hogy boldogult emlékü még általam is ismert elődeim közül Nagy Ignác és Bodolay István 62 éves korukban vállalták és

közmegelegedésre töltötték be e tisztet s aztán végeredményében megerősíttem magam azzal a hittel, hogy ha Isten embereken keresztül elhív e tisztre: akkor arról is bizonyos lehetek, hogy elégséges lesz nekem az Ó kegyelme. Mindezek együttes hatása eredményezte azt, hogy nem volt erőm a jóakarató bizalmat figyelmen kívül és hálátlanul visszautasítani s hátravetve az enélkül számomra ígérkező kényelmesebb életet, késznek nyilatkoztam a tehervállalásra abban a hitben, hogy ha a terhem nem is lesz könnyebb, de a vállamat megerősíti az, aki ráhelyezte a terhet.

A másik ok, mely gátlólag hatott reám, az volt, hogy ehhez a helyhez egy élve meghalt testvéren keresztül vezetett az út, akire megdöbbenően ráillett a nagy költőkirály regényének a címe: „Akik kétszer hálnak meg“, vagy ez a másik cím: „Egyedül vagyunk!“, akit olyan tragikus sors ért, amely alatt elvérzett a szíve. Ennek hatása alatt olyan nyomott légkör nehezedett a lelkekre, hogy a költő szavai szerinti: „úgy hullt reám a mult idők emléke, mint sírhalomra a tépett virág!“

Aztán — no hisz úgy volt — bele kellett törődni, hogy nincs mit tenni, meg kell lenni! És megkezdődött egy olyan választási hadjárat, amelyet jó lenne, ha kitörölhetnénk az emlékezetünkéből is, az annáleseinkből is. Az én részemről abszolúte nem, mert nem igen fog akadni olyan ember, akitől én akár szóval, akár írásban szavazatot vagy pártolást kértem volna. Sőt, aki kérésem nélkül is, önzetlenül felajánlotta támogató befolyását, azt is köszönettel arra kértem, hogy ne tegyen az érdekeiben semmit, mert akkor megválasztásom esetén erre történnék majd hivatkozás. Meg aztán én csak az önként adott szeretet és bizalom jegyében óhajtottam az állást elnyerni. Párthíveimre se lehetett ilyenfelét mondani, mert akkor rájuk olvasták volna, mint azt az irányító szándékú körlevelet, amelyet az én tudtomon kívül adott ki a lelkészi főjegyző, de amelyet a törvénykönyv is engedélyez.

Ezzel szemben a túloldalról mások történtek. Voltak nézetnyilvánítások személyemmel kapcsolatban is. Például, hát hogy idős vagyok. Ami tagadhataiban is, amint említettem, magamat is gondolkodóba ejtett, de mindennek dacára még mindig nyugodtan ajánlom fel magam versenyre az ellenség bármely óriásával szemben, természetesen nem testi erő kifejtésére. Ennél azonban terhesebb vád volt a számlámon, hogy a Farkas és Pósa baráti kör beltagja voltam, s annak a rezsímnek még az emlékét is ki kell oltani. Pedig, akik ezt jelszóvá tették, nem kevesebbre vállalkoztak, mint a jóság kiirtására a mi egyháztársadalmunkból s bizony mondom e tisztés gyülekezet előtt, hogy csak fehérholló számba megy az alsóborsodi lelkipásztorok közül, aki a jóság kenyerét nem kóstolta meg ez elhunyt két testvér kezéből. Én ezt a kapcsolatot soha meg nem tagadom, sőt büszke fájdalommal emlékezem reá. Nem tartoznék ugyan szorososan a mai nap keretébe, de nem igen lesz többé ilyen aktuális alkalom reá, hogy mint idézetet elmondjam jelenlegi püspökünknek előttem két alkalommal tett következő nyilatkozatát: „Én Farkas Istvánnak életében is, elhunytja után is a legnagyobb tisztelője voltam és vagyok,

mert mindenkor meggyőződtem arról, hogy ő engem mennyire megbecsült." Szükségesnek tartottam ezt ez alkalommal felemlíteni, sőt kihangsúlyozni azért, mert az előbb említett rezsimkiírtási szándékkal, a suttogó fáma jelenlegi püspökünk nevét is kapcsolatba hozta. S én a nyilvánosság előtt tett eme cáfolatommal, szeretném ezt az elhunyt és élő püspökre egyaránt sértő célzást egyszersmindenkorra az emlékezetből is kitérölni.

A baráti kör másik kárhuztatott tagjáról nem akarok sem védőbeszédet, sem dicsőítő himnuszt mondani. Csak annyit említek meg, hogy ember volt, tévedett s igen nagy árral megfizetett érte. S én akkor sem állottam félre mellőle, mert akit én egyszer szeretek, azt mindhalálíg szeretem s kísérem híven, nem mint az árny az utazót, csak jó időben. Ám mintha úgy látszanék, hogy vannak emberek, akiket előbb el kell veszítenünk, hogy értékükre ráeszméljünk. Egyik lelkésztestvér, akit az irigység sem gyanúsíthat meg azzal, hogy a megboldogultnak jóakarója volt, ma már így ír róla: „Pósa Péter, áldott emlékü esperesem, meglátva önzetlen érdektelenségemet, békéért való erőfeszítésemet, azt igen megbecsülte!” Az is az említettek rovására íratott, hogy mindig a gyülekezeteknek fogták pártját a papok ellenében. Hát ez nem igaz. Mert Farkas Istvánnak ugyan szavajárása volt, hogy nincsen rossz gyülekezet, csak rossz pap, ám amikor segíteni kellett, az ő nemes tettei hathatósabban beszéltek a legcifrább szavaknál is. S ha volt is rá eset, hogy a gyülekezeteknek fogta pártját: hát Uram Isten az a püspök, vagy esperes, csak a papok védője tartozik lenni, a gyülekezeté nem? Tulajdonképpen egyiké sem külön, hanem az igazságé.

Az is kifogásul íratott a számlámra, hogy én állítólag racionalista teológus vagyok, ami az ő lelki teológiai irányzatukkal nem fér össze. Hát én bevallom őszintén, hogy még nem tettem tüzetes vizsgálat tárgyává, hogy milyen teológiai irányzathoz tartozhatom. Lehet, hogy ezzel szegénységű bizonyítványt állítok ki magamról, de én egyedül azt tartottam fődolognak, hogy az én Istenemnek és az Ó Szent Fiának alázatos és hívő szolgája s parancsainak állhatatos követője igyekezzem lenni és ez életélésemem is meglátszódjék. Vakmerőség lenne azt állítanom, hogy ez sikerült is, csak törekedtem jólélekkel erre. Nem szégyeltem a Szabolcska költői vallomását magamra is alkalmazni: „Az én hitem nincsen könyvekbe zárva, az én hitem a szeretet világa!” S én nem hinném, hogy rossz úton járnék azokkal a szentekkel szemben, akik breviáriumként kezelik ugyan a bibliát, ám annak az Igéit csak szólják, de nem élik, legalább is a gyülekezeteik felfordult képe ezt mutatják. Mert nem az, aki folyton folyvást mondja: „Uram, Uram!” — megyen be a mennyek országába, hanem aki cselekszi a mennyei Atya akaratát.

Míndezek és még ezekhez hasonló kritikák engem nem érintettek érzékenyen, mert aki a közélet terén forog, annak állnia kell a gáncsoló kritikát is, mert hát „kinek a pap, kinek a papné.” Azért, mert néhányan más véleményben, más véleményen valának az esperesi álláshoz szükséges kellékek értékelése tekintetében, ezért én senkire nem nehezteltem, összesen két lelkésztestvér szavazatának hiánya fájt.

Az tehát, hogy ki szavazott énrám, ki nem, számomra teljesen indifferens, hiszen nem lehet és nem is jó mindenkinek tetszeni. Ellenfelemlre még kevésbé haragudtam, mert hiszen bibliai elv, hogy aki püspökséget kíván, jót kíván. S ez kisebb mértelben az esperességre is áll. Hogy mennyire nemesen igyekeztem vele szemben viselkedni, ennek úgy hiszem kellő bizonyosságát szolgáltatattam akkor, amikor az ellene beadott s a Főtiszteletű Püspöki Hivatal által hozzám áttett panaszíratot saját elnöki hatáskörömben pihentettem október 18-tól december 3-ig, mert nem tartottam volna „fair“ mérkőzésnek, hogy ellenfelem esélyeit annak szönyegrehozásával esetleg befolyásoljam. Hogy ennek viszonzásaként az ellenfél egyes tagjai részéről olyan szélmalomharc folytattatott és tart ma is, amely a legelemlbb komolyságot is nélkülözi, amely egyenesen a fenegyerekeskedés jellegét viseli magán, s amelyre ráillik a bibliai szó: „Mindenek szabadok nekem, de nem mindenek hasznosak.“ Mert amennyire a szabadságjogok használatában nem kívánunk gátolni soha senkit, ám a szabadságnak gátat vetni viszont a legelemlbb önvédelmi kötelességünk, már pedig amikor egy egyházi társaságban a megnyilvánult többségi akarat érvényesülését valaki vagy valakik késleltetni vagy meggátolni törekcsenek: azok már a felelőtlen szabadság paripáján nyargalnak s a megvadult paripán nyargaló kárt tehet önmagában, másban is. Sem ezért, sem az előbbiekért egyénileg nincs és nem is lesz se panaszom, se neheztelésem. Még csak vitázni sem akarok felette, mert meggyőzni valakit sokkal nehezebb, mint legyőzni s aki nem érzi, hogy helytelenül cselekedett, az azt megérteni soha nem fogja. Voltak már az egyházkerületnél is heves püspökválasztási harcok, az alsóborsodi egyházmegyében is két alkalommal olyan esperesválasztások, amikor csak egy szavazatkülönbség döntött a két jelölt között. Ám a választás bevégződésével a pártok lábhoz tett fegyverrel a legkorrektebb együttműködésben végezték az anyaszentegyház javára a további építő munkát.

Az említették alapján nekem tisztában kell lennem azzal, hogy jelentős számú ellenzékllel kell szembenéznem. Nem félek tőle, mert a tiszta szándékú s a közérdeket szolgáló ellenzéket én nagyra értékelem és kellő mértékben megbecsülöm. Mert az, az ember esetleges jóakaratu hibáit, tévedéseit kellő kritikával helyreigazítja, s munkájában elővigyázatosságra ösztönzi. A rosszakaratu ellenzéket ellenben, mint pókot, amely hálóját szövögetli, amíg lehet kikerüli az ember, amikor azonban nem lehet, átlépi, vagy esetleg eltapossa. Nos a jóakaratu ellenzéket meg akarom hódítani azzal, hogy igazsággal és jóssággal kormányozok és részrehajlás nélkül és szeretettel ítélek.

Ráirányítani kívánom minden érdekelt figyelmét arra a felemlelő jelenségre, hogy napjainkban szinte a kövek is kiáltanak és sóhajoznak a templom és az egyház után. Ezeket az Isten után esengő és őt ostromló lelkeket ragadjuk meg most, a lelki fogékonyság időszakában és állapotában, s ne engedjük többé elhidegedni, vagy elidegedenedni az Isten országa buzgó szerelmétől, sőt igyekezzünk áron is megvenni és megtartani az alkalmat. Különösen az esteli istentiszteletek iránt nagy a vonzódás, amikor a munkában amúgy is el-

fáradt, a sok remegésben és aggodalomban túlfeszült lelkek erősen fogékonyakká váltak a hitbéli dolgok iránt és után. Erről a cselekedetekben megnyilvánult áldozatkészségek ts beszélnek. Például Alsóberendezéssel látta el a templomot. Kistokajban 6000 pengős orgonát állított egy jókedvű adakozó. A miskolci hívek áldozatkészsége fűtőberendezéssel látta el a Kossuth-utcai templomot. Hejőpapi és Átány rendkívüli adóteher vállalásával igyekszik mentesülni az adósságok terheitől. E helyen is szeretettel, de kellő nyomatékkal igyekszem felhívni a többi adóssággal terhelt egyházakat, hogy ragadják meg az e tekintetben kegyelmi időszaknak mondható alkalmat az adósságokból való kimenekülésre. Teszem ezt annyival inkább, mert mint az előjelek mutatják, a lelkési és özvegyi nyugellátmány felemelésével kapcsolatban kérlelhetetlen szigorúsággal fogják a hátrálékokat végrehajtani úgy az egyházközségektől, mint a lelkipásztoroktól. Már meg is jelent az ezirányú konventi körlevél, mely május 31-re kér jelentést a hátrálékosokkal szemben foganatosított intézkedésekről. Ne mondja majd senki, hogy a kellemetlen következményekre nem lett figyelmeztetve.

Az anyagi ügyekkel való foglalkozás keretébe tartozik a tehetőségmentő alaphoz való perselyes hozzájárulásról szóló ama szomorú jelentésem, hogy az elmúlt éven csak két egyházközség küldött perselypénzt e nemes célra. Az 1941. évben minden egyházközség adakozott, melyik lelkesen, melyik erőszakoltan e nemes célra. Im a következő éven már az az eredmény, hogy maga az eszme indítványozója sem adta meg, a lelkészek közül egyedül ő nem, a szent siklust. Én, mihelyt az espereshelytességet át kellett vennem, a legelső körlevelemben felhívtam a sok elmaradott egyházközséget a mulasztások pótlására, de teljesen eredménytelenül. Most azért tisztelettel megkérdem a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közggyűlést, hogy továbbra is fenntartandónak ítéli-e az 1940. évben hozott ezirányú nemes célzatú határozatát, vagy pedig arra való tekintettel, hogy az állam széles keretek közt maga is végzi már ezt a tehetőségmentő akciót, ezért egyházmegyénk nem tartja tovább szükségesnek az akciónak részünkről való folytatását. Ha ez utóbbi áll meg, akkor szüntessük be végleg, ha pedig fenntartjuk, akkor a befizetés akként biztosíttassék, hogy amint a lelkészek és tanítók hozzájárulása, úgy az egyházaké is, a vizitátorok által szedessék be olyan forma összegben, amilyen az e célú adományuk 1941-ben volt.

Mint ugyancsak anyagi természetű dologról, jelentést teszek arról is, hogy a mult őszi gyűlésünkön határozatba ment, lelkész-özvegy segítő akció szép eredménnyel zárult. Azonban van szépség-hibája is. Nevezetesen 9 lelkész egyáltalán semmit, 6 pedig csak részletfizetést eszközölt s így ezáltal, kintlevőség van 1.200 P. Utasítást és felhatalmazást kérek arra, hogy 15 napí további halasztás eredménytelen letelése után, e hátrálékokat közigazgatási úton hajthassam be. Tudniillik decemberben a bizottság elgondolása az volt, hogy a kintlevőségből tavasszal ismét tudunk nyújtani egy kis segítséget, de im amire alapoztuk számításunkat, az ma is kintlevőség. S az végre

is lehetetlen, hogy a legnemesebb közösségi célzatú határozatok alól egysesek tetszésük szerint kivonhassák magukat.

Mint szomorú jellegzetességet kötelességszerűleg szóvá kell tennem, hogy az elmúlt évben az egyházmegyén 17 bírósági ügy folyt s már ez éven is 4 van. Az elmúlt évből egy hozzánk delegált bírósági ügy volt, de a megmaradt 16 is nagy és kiáltó szegénységi bizonyítványrólunk és ellenünk, mint akik arról teszünk bizonyosságot, hogy az embertestvériség drága gyöngyszemét szándékosan vagy vagy könnyelműen elcsereberéljük a gyűlölet és viszálykodás kavicsával, mintha abból a viharzó lélekből, amely ma az embervilág nagyrészét megülte, túlsok jutott volna mireánk. Erősen hangoztatjuk, hogyha valaha, úgy ma van szükség a lelkek egységére, az egymás megértésére s akkor im ép azok, akiknek élő tilalomfaként kellene állani a szeretetlenség és békétlenség hullámverése közepette, sajnos, mint a tapasztalat mutatja, szinte versenyzőök e tekintetben. Már pedig ahonnan a békeség galambjait fegyverdurrógással riasztják el, nehezen és sokára mernek és fognak azok visszatérni. Pedig talán éppen elsősorban a mi számunkra szól a hegyi beszéd magasztos tanítása: „Boldogok a békeszeretők, mert őket Isten fiainak fogják nevezni.”

Jelentést kell tennem elnöki jogkörben végzett ama intézkedéseimről, hogy az egyházmegyei jegyzőkönyvben nyoma legyen, hogy a miskolci és a geleji egyház részére kisebb, de sürgős átmeneti kölcsönök, a tizzaszederkényi egyház részére pedig közalapi kölcsönre adtunk, elnökségileg a kellően indokolt és törvényszerűen előkészített esetekre való tekintettel, engedélyt. Továbbá a múlt évi egyházmegyei tanács jóváhagyására támaszkodva engedélyt adtunk az ónodí egyházközösségnek 12 magyar hold földnek az eladására, hogy a már megfojtással fenyegető adósságaitól szabadulni tudjon, a mezőkövesdi egyháznak pedig arra, hogy semmi jövedelmet nem hozó puszta házhelyének árát paróchia építésbe fektesse.

Mint a belmissziói munka terén kiemelkedő eseményről meg kell emlékezni a múlt hó folyamán Bereczky Albert közöttünk való egésznapos apostoli munkálkodásáról a miskolci gyülekezeti teremben, melynek termékenyítő és áldott hatása alól kár volt egyetlen lekipásztornak is távolmaradnia. Az ilyen hiterősítő összejöveteleket akár kisebb, akár kiterjedtebb méretekben mind gyakoribbá tenni, havi bibliaórákon, körzeti összejöveteleken, sőt az egész egyházmegyére kiterjedő méretben a közlekedési és ellátási viszonyok mérlegelésével, a mi buzgó belmissziói előadónk bizonyára készséggel fogja kimunkálni, amihez előmozdító tevékenységemet én is nagy készséggel ígérem és ajánlom, amennyire csak viszonyaink engedni fogják. Mert igaz, hogy Pál plántál, Apollós öntöz, de csak az Isten adhat előmenetelt, de viszont az előmenetel feltétele a plántálás és öntözés.

Nem mehetek el említés nélkül amellett a magyar jövőt szinte veszélyeztető jelenség mellett, hogy a katonai behívások miatt az iskolai tanítás népiskoláink egy részében hiányos, sőt néhol teljesen megállott. Ennek tudatában talán nem volna felesleges az illetékes

körök jóakarató figyelmébe ajánlani, hogy a lehetőség szerint lennének tekintettel arra, hogy egyházanként a legszükségesebb tanerő, vagy tanerők mentesíltetnének, illetőleg hagyatnának meg az iskolák vezetésére és a tanítói munka irányítására.

A jobb jövő munkálásának reménylésével, imádságos lélekkel, kéz a kézben, induljunk hát a jó munkára szeretett egyházmegye és az elhívott vezér, ki csupán a szolgálatban kíván előljárni közöltetek. Kitergettem előttetek az én egyszerű lelkületemet, hogy listában lehessünk egymással, tudjuk, hogy mit várhassunk egymástól. Ha így elfogadjátok az én egyszerűségemet, természetességemet, mindenkre egyaránt kiterjedő jóságos szeretetemet, személyeken és pártokon felülemelkedni tudó igazságosságomat: úgy készséggel leszek a ti szolgáló vezéretek. Ha ellenben úgy találnátok, hogy kemény beszédek ezek, kicsoda hallgathatná ezeket, akkor szemrehányásotokból nekem kellene levonnom a konzekvenciát, mert én már mássá lenni, mint voltam és vagyok, s amilyenek magamat bemutattam, már nem tudok. Erre nézve, mint tanura, hivatkozom Főtiszteletű Püspök Urunkra, aki midőn megkérdezte, hogy a kettőnk közötti viszony milyennek képzelhető és várható, én őszintén kijelentettem, hogy én a multamat, annak embereit és emlékeit soha meg nem tagadom, de mint egyik közeli munkatársa én őt sem hagyom cserben sohasem. Amire ő ezt válaszolta: „e nyilatkozatodat örömmel veszem, mert ha a multadat megtagadnád, akkor az én számomra sem volna meg a biztosíték, hogy engem sem fogsz megtagadni“.

Ilyen gondolatok és érzések közt ajánlom magamat és hűséges szolgálatomat a Nagytiszteletű Egyházmegye minden rendű és rangú tagjainak jóindulatába, alázatos és tisztelő szolgálja

Román Ernő
esperes.“

Esperesünk beköszönőjéhez Dr. Enyedv Andor püspök úr hozzászólván, az alábbi tartalmú beszédet mondotta:

Mint püspök sem akar idegen lenni az egyházmegye életében. Az esperes által említett személyi dolgokról kíván először szólni. Ezek mindig a legkényesebb természetű ügyek. Boldog emlékü Farkas István püspökre emlékezve, hivatalos kijelentéseképen elmondja, hogy Farkas István mindenkor a szeretet embere volt és ahol megjelent, családias légkört teremtett maga körül. Pósa Péter iránt igaz megbecsüléssel volt és igen mély részvételt gondol reá. A személyi térről áttérve az elvi mezőkre, megállapítható, hogy szerte a világban más ennek a kornak a légköre, mint az ezt megelőző kornak légköre volt. Az elmúlt időkben mélyebb volt az emberi közösség, ami sokszor az elv rovására ment. A mai feladatunk: tartsuk meg az emberi köteleket, de az elvek világában kell élnünk. A baráti együttéléket is elvi alapra kell helyezni s az Úr Jézus lábainál kell nekünk közösségben élnünk. Eltűnőben van az úgynevezett liberális rendszer világszerte, amely a bűnök előtt is szemethúnyt. Az egyéneket keményen fegyelem alá fogja a közösségi érdek és ez a fegyelmezés véget vetett az egyéni érdekek korszakának. A közösségek nem

néznek el senkinek semmit és az egyéni érdekeket szolgálót háttérbe szorítják. Tudatában van mindezeknek az esperes is, aki meleg típusú barát s arra kéri, ilyen elvi szempontok szerint, evangyéliumi fegyelmeléssel kormányozzon. Az esperes előadta, hogy hű marad az eltávozott barátokhoz, ez biztosíték arra, hogy hű lesz az élőkhoz és Isten által a jövődő fejlődés egyik eszköze lesz. (N. B.)

Közgyűlésünk szívesen hallgatta meg az őszinte és lelket kitaró esperesi beköszöntőt. Kívánná, hogy az Isten Szent Lelke cselekedjen pünkösdí csodát és még a rossz emléke is elszállna mint a köd, a választási eljárás ama részének, amely nem méltó hozzánk, akik az Isten szolgálatában forgolódunk.

Megértő lélekkel fogadja az esperes szavait s felajánlja minden evangéliomi szolgálatához a maga készségét.

Az egyes, határozatot igénylő bejelentésekkel kapcsolatban a következőképen intézkedik:

a) Lelkészeink szólják és éljék az Igét, mert a háború vihara alatt nyögő világban mindenek várják az Isten fiainak megjelenését.

b) Az adakozó miskolci gyülekezet tagjainak, valamint az alsószolcai és kistokaji jókedvű áldozatot hozóknak, nemkülönben a hejőpapi és átányi rendkívüli terheket vállaló gyülekezeteknek köszönetet mond.

c) Ajánlja az egyházközségek figyelmébe, hogy adóságaiktól igyekezzenek megszabadulni és a hátralékban levő lelkészi nyugdíjintézeti tartozások sürgős befizetésére komolyan felhívja a hátralékosokat s egyben elrendeli, hogy akik május 31-ig fizetési kötelezettségüknek eleget nem tesznek, Konventünk intézkedése szerint, azok ellen a közigazgatási végrehajtás induljon meg.

d) Elrendeli közgyűlésünk, hogy a tehetség-mentő alaphoz való hozzájárulási kötelezettségnek minden gyülekezet eleget tegyen május hó 31-ig. Elrendeli, hogy a lelkész-özvegyek segítésére kivetett összegeket 15 nap alatt a hátralékosok fizessék be, ellenkező esetben a végrehajtás induljon meg.

e) Jóváhagyólag tudomásul veszi a miskolci, geleji és tiszaszederkényi egyházközségek kölcsönének elnökségi engedélyezését. Ugyszintén az ónodí 12 magyar hold föld eladásához való hozzájárulást és a mezőkövesdi házhely-eladás elnökségi megerősítését. (N. B.)

14. Esperesünk tanácsbírói helyére,

közgyűlésünk elrendeli a szavazást. Határidő: 1943. évi június 15. (N. B.)

15. Az esperesválasztás folytán megüresedett pénztárosi tisztségre

közgyűlésünk, megköszönve esperesünknek 20 éven át teljesített pénztárosi szolgálatát: megválasztja Benke József hejőpapi lelkipásztort. (N. B.)

16. A püspök úr és az esperes úr tagsági helye megüresedvén a lelkészi nyugdíjintézetí bizottságban,

közgyűlésünk megválasztja: Benke József és Szabó Dániel lelkipásztorokat. (N. B.)

17. Esperesünk helyére a segélyosztó bizottságba

közgyűlésünk megválasztja Szabó Dániel lelkipásztort. (N. B.)

18. A szavazatbontó bizottságba esperesünk helyére

közgyűlésünk megválasztja Szendrey László lelkipásztort. (N. B.)

19. Esperesünk helyére az egyházmegyei tanácsba

közgyűlésünk megválasztja: Arday Janka Lászlót. (N. B.)

20. Bejelentetett, hogy Győry Elemér dunántúli püspök urat és dr. Idrányi Béla abaúji gondnok urat megválasztásuk alkalmával a lelkészi főjegyző egyházmegyénk nevében üdvözölte s utóbbinak beiktatásán Román Ernő és Nádházy Bertalan képviselte az egyházmegyét.

Tudomásul szolgál és Isten kegyelmét kérjük szolgálatukra. (N. B.)

21. Lelkészi főjegyző bejelentette, hogy az esperes helyett a közelkező megerősítéseket végezte: a poroszlói egyházi föld haszonbérleti szerződése; az átányi tanítói föld haszonbérleti szerződése; a hevesi földhaszonbérleti szerződés; a geleji iskolatatarozási szerződés; a bükkzsérci új tanítói lakások telekigénylésére vonatkozó határozat.

Jóváhagyólag tudomásul szolgál. (N. B.)

22. Az ORLE hatalmas átfogó szervezetének még nem tagja minden lelkész és a tagdíjak sem folynak be rendszeresen, kárára egyetemes lelkészségünk ügyeinek.

Egyházmegyei közgyűlésünk minden lelkészre nézve kötelezővé teszi az ORLE-ba való belépést. A segédlelkészekre ez a rendelkezés nem vonatkozik, önkéntes tagjai lehetnek. Elrendeli, hogy a tagdíjakat az egyházlátogató küldöttségek szedjék be. (N. B.)

23. Tárgyaltuk az ORPSz. ügyét és tagsági díjait.

Kívánatos, hogy minden presbiter tagja legyen ennek az egyesülésnek és az évi egypengős tagsági díjat

1943-tól kezdve az egyházközségek pénztárai szedjék be s juttassák el az ORPSz pénztárába. (N.B.)

24. Tárgyaltuk a Magyar Református Vasárnapi Iskolai Szövetség körlevelét.

Közgyűlésünk kívánatosnak tartja, hogy minden egyházközség lépjen be a Szövetségbe s munkájának támogatására ajánljanak meg évi önkéntes tagsági díjat. (N. B.)

25. A templomban elhangzott egyházmegyei gondnoki beiktató beszéd megemlékezett Pósa Péter, 1942 augusztus hó 8-án lemondott esperesünk, ugyanazon év november hó 21-én bekövetkezett elhunytáról.

Közgyűlésünk mélységes testvéri együttérzéssel áll meg az avasi temetőben, a templom közelében feldomborult sírhant mellett, amelynek fejfájára Pósa Péter neve van felírva. Az avasi templom boltozatai alatt, a temetőkör felsírt gyászének még itt hangzik a szívünkben és a sírhant körül zokogó zsoltárénekek itt zengenek a közgyűlés tagjainak lelkében. Román Ernő sirató és vigasztaló imádsága az Isten trónusa elé vitte a nagy szomorú gyülekezet könnyeit és vigasztalásért való esedezéseit. Magunk előtt látjuk a munkás, keménykötésű igaz embert, akinek megszakadt a szíve, mert az Isten rendelése hazahívta. Egyházmegyéink igen sok lelkipásztora és hivatalosa, minden rendű, rangú tagja volt jelen, szállongó hősésben, a temetésen.

Bensőséges részvétellel vesz részt közgyűlésünk a megszorodott család fájdalomban s jegyzi fel Pósa Péter volt esperesünk emlékét jegyzőkönyvének lapjára, vigasztalást kérve a megtört szívekre a vigasztalások Atyjától. (N. B.)

26. Közgyűlésünk, testvéri együttérzéssel értesült Szondy Lajos tiszavalki lelkipásztort ért ama nagy fájdalomról, hogy felesége sz. Hézszer Ida tanítónő, 1942. évi december hó 5-én, sok szenvedés után elhunyt.

Krisztus érdemére tekintünk, Istentől vigasztalást kérünk a fájdalom keresztje alatt nyögő lelkésztestvérünk szívére. (N. B.)

27. Bejelentetett, hogy Román Ernő esperesünk beiktatásával kapcsolatban eddig a következőktől érkeztek üdvözlő irások: vitéz Lukács Béla miniszter, Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok; Borbély Maczky Emil és Lichtenstein László főispánok, Bárczay Gyula földbirtokos, Ujlaky Sándor esperes, Hubay Kálmán és Janka Károly tb. esperesek, Marton János professzor, Tárczy Árpád gimnáziumi igazgató, Kiss Albert és Főző László lelkipásztorok.

Szívesen vettük tudomásul, köszönettel. (N. B.)

28. Dr. Komjáthy Aladár, miskolci lelkipásztorrá választott ózdi lelkipásztor, Fodor Lajos, egyházkerületi missziói lelkipásztorrá kinevezett és állásába ünnepélyesen beiktatott volt perkupai lelkipásztor, Szilágyi István, miskolci vallásoktató lelkipásztorrá választott és beiktatott vallástanár egyházmegyénkbe való bekebelezését és a közgyűlés színe előtti beerősítését kéri.

Közgyűlésünk szeretettel köszönti az új szolgálati helyre hívott lelkipásztorokat, a régi helyén továbbszolgáló vallásoktató lelkipásztorral együtt. Nagy reménységgel és teljes bizalommal néz munkájok elé, életükre, minden nemes törekvésükre Isten áldását kéri. Beerősíti őket. (N. J.)

29. Balogh Dániel, Mikolay Elemér, Perei Géza s. lelkészek egyházmegyénkbe való bekebelezésüket kéri. Mind a hárman az alsó-zempléni egyházmegyében teljesítettek szolgálatot és megkapták az esperesi elbocsátót.

Közgyűlésünk bizalommal köszönti és egyházmegyénkbe kebelezi s. lelkész atyánkfiait. (N. J.)

30. Egyházmegyénkben a következő új tanítói választások voltak: Poroszlóra: Váradí László és Cs. Szabó Pál. Tiszadorogmára: Bodnár Elemér és Bodnár Eieménné szül. Balás Piri. Tiszavalkra: Szalay Irén. Igricibe: Mészáros Erzsébet. Tiszaszederkénybe: Dobos Sándor (átválasztás), Ordasi György és Szösz Jolán. Hejőpapiba: Kovács Ferenc.

Az 1942. évi rendes közgyűlésen meg nem jelenvén, még nem erősítettük be és esküt sem tettek, Sályból: Nagy Károly, Tiszadorogmáról: Dr. Szabó Józsefné szül. Kalas Lenke.

Az egerlövői egyházközség betérjeszti Dezső Margit h tanítónő véglegesítését, aki 1941-ben már beerősítést nyert és esküt tett.

Nem jelentek meg az egyházmegye előtt: Cs. Szabó Pál katonai szolgálata miatt, Bodnár Elemér és Bodnár Eieménné, Szalay Irén, Mészáros Erzsébet, valamint az egy évvel ezelőttről elmaradt Nagy Károly és Dr. Szabó Józsefné.

Közgyűlésünk a megjelenteket beerősítette és Szösz Jolán tiszaszederkényi tanítónőtől az E. T. szerinti esküt kivette. Dezső Margit egerlövői tanítónő véglegesítését megerősítette, majd főgondnokunk Isten áldását kérve jó munkájukra, köszöntötte közvetlen szavakkal az új munkatársakat. (A. J. L.)

31. Egyházmegyénkből eltávoztak a következő tanítók: Tiszadorogmáról Zsiros László és Zsiros Lászlóné szül. Lovas Katalin, Hejőpapiból Nagy Zoltán és Pitó Róza, Bükkszéscről Hodossy Róza, lemondás útján.

Tudomásul szolgál azzal, hogy egyházaink több figyelmet várnának el tanítóiktól olyan esetben, mint Hejőpapin is, hol titokban pályázott el a tanítónő s az egyház-

nak nem volt alkalma kellő időre helyettesről gondoskodnia. Egyébként a két éven belüli eltávozókra az E. T. V. tc. 27. §-a az irányadó. (A. J. L.)

32. A hevesi egyházközség az eddig jóváhagyott 3000 pengős ONCSA kölcsönhöz újabb 2000 pengő felvételére kér jóváhagyó határozatot. Heves megye alispánja kiutalta a 2000 pengőt, a presbitérium elhatározta a kölcsön igénybevételét, az egyházközségi közgyűlés hozzájárult a presbitéri határozathoz. Az alispáni határozatot, valamint a presbitérium és a közgyűlés határozatáról szóló jegyzőkönyvet beterjeszti a lelkipásztor, de hiányzik a kölcsön visszafizetését biztosító intézkedés.

Közgyűlésünk felhívja a hevesi egyházközséget, hogy a kölcsön visszafizetésére vonatkozó biztosítékait terjessze az egyházmegye vezetősége elé s felhatalmazza az elnökséget, hogy a biztosíték igazolása után erősítse meg a kölcsön felvételére vonatkozó határozatokat. (N. J.)

33. Az emódi lelkipásztor beterjeszti a presbitéri és egyházközségi határozatról szóló jegyzőkönyvet, amely szerint az iskola és a tanítói lakás építésénél felmerült költségek azonnali fedezésére 1000 pengős keretbiztosíték mellett 600 pengőt vesz fel az egyházközség vezetősége az Emódi Hitelszövetkezettől. A határozatot szabályszerűen megtartott gyűlésen hozták és az egyházmegye jóváhagyását kérik.

Közgyűlésünk, tekintettel a háborús helyzetből is adódott körülményekre, jóváhagyja a presbitéri és közgyűlési határozatot. (N. J.)

34. A tizzaszederkényi presbitérium 1942. évi június 25-én gyűlésében az esperesi és ügyészi értesítés ismertetése után a lelkipásztor javaslatára egyhangúlag elhatározta, hogy a rendes évi kiadások és a 15.000 P-s kölcsön törlesztésének, valamint kamatainak a fedezetére szolgáló egyházi adónak a kulcsa 40%-os vagyonadó és 5 P fejadó legyen. Egyúttal, minthogy az adó befolyása bizonytalan volna, határozatilag kimondja az e kulcs szerint kivetendő egyházi adó együttes adókezelésbe adását. A presbitéri jegyzőkönyv nem tartalmazta az I. tc. 67. §-ában előírt igazolást, sem az I. tc. 70. §-ban megkövetelt névszerű szavazást. Esperes közlése szerint e hiányok utólag pótolhattak. Az 1942. évi augusztus 23-án, másodszori összehívás után tartott egyházközségi közgyűlés az egyházi adókulcsot, mely szerint az egyházi adó 40%-os vagyonadó és 5 P fejadó, 12 szavazattal 2 ellenében elfogadta, valamint az együttes adókezelésbe adását is, mindaddig az ideig, míg az egyház a kölcsönt vissza nem fizeti.

Egyházmegyei közgyűlés, mivel ez az adókulcs nem csupán a rendes, de rendkívüli kiadások fedezetére is szolgáló, utasítja a tizzaszederkényi presbitériumot, miszerint állapítsa meg, hogy mennyi a rendes egyházi adó kulcsa

és mennyi a rendkívüli egyházi adókulcs. Az ily módon megállapított adókulcsot, amely számszerűleg feltünteti, egyrésztől mennyi a rendes évi kiadások fedezetére szolgáló rendes egyházi adókulcs, másrésztől mennyi az adósság törlesztésére, kamatai fedezetére fordítandó rendkívüli egyházi adónak a kulcsa, az egyházmegyei elnökség hagyja jóvá és erősítse meg, valamint adja hozzájárulását ahhoz, miszerint az így megállapított adókulcsok alapján kirótt egyházi adó a közadók együttes kezelésébe vétessék.

(Dr. F. G.)

35. Az ónodi ref. népiskolába járó zsidó tanulók szülei közül Molnár Rezsőné és Fischer Gyula, panasszal fordult az esperesi hivatalhoz, gyermekeiket ért sérelem tárgyában. Gyermekeiket szeptemberben az iskola felvette az 1942/43 isk. évre tanulónak. 1942 november 3-án a szülők kéri, hogy a lelképásztor által önkényesen 43 P-re felemelt iskolai teherhozzájárulást a presbitérium 23 P-re szállítsa le, mint azelőtt is volt. Presbitérium jóváhagyja a lelkész által megállapított 43 P-re felemelt hozzájárulást s kimondja, hogy az 1943. iskolai évtől kezdve, iskolájába zsidó tanköteles fel nem vehető.

Elrendeli a zsidó növendékek szombaton és minden zsidó ünnepen iskolába való járását s ezeken a napokon is az írásban, rajzolásban és kézimunkában való közreműködésüket. A gondnok és 9 presbiter december 10-i nyilatkozatukban aláírásukkal kinyilatkoztatták, hogy a jegyzőkönyv nem felel meg a valóságnak, hanem az abban foglaltak a lelkész előterjesztése után, mint zsinat által kiadott rendelet lett elfogadva. Egy 1942 december 19-ről kiállított presbiteri jegyzőkönyvi kivonat arról szól, hogy a mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasatván, a lelképásztor felvilágosító szavai után egyhangúlag hitelesítették. A lelképásztor kísérő levele szerint a kérdés nyugvópontra jutott az által, hogy a két zsidó gyermeket szülei kivették az iskolából. Ezzel szemben a szülők kéri gyermekeik levizsgáztatását, mivel a 43 P tandíjat is befizették.

Mivel a presbitérium november 3-án hozott csak rendelkezést szeptember elejére vonatkozólag s ha Ónodon állami vagy községi iskola nincsen, az 1868. XXXVIII. tc. 45. §-a az irányadó s a Szolg. Pragmatika 80. § h. pontjának 3. bekezdése szabályozza a másvallású növendékek iskolai magatartását. Egyházmegyénk felhívja az ónodi ref. iskolaszéket, hogy nevezett tanulókat, mint magántanulókat a Szolg. Pragm. 130. §-a szerint vizsgáztassa le. (A. J. L.)

36. Az átányi egyházközség, adósságainak rendezésére, 10—P személyi és két év alatt megfizetendő s az állami alapadók után számítandó százszázalékos rendkívüli adót vetett ki. A két év tartamára az iskolai adót 20 százaléktól 10 százalékra mérsékli s 1942 december 31-ig az ország határán kívül katonai szolgálatot teljesítőket a 10—P személyi adó megfizetésére nem kötelezi.

Egyházmegyénk örömmel veszi tudomásul az átányi ref. egyház adósságainak rendezését s a presbiterium

egyhangú határozata, valamint az egyházközségi közgyűlés 83 igen és 38 nem szavazattal hozott rendkívüli adókivetési határozatát jóváhagyja. (A. J. L.)

37. A poroszlói egyházközség presbitériuma 1942 október 18-án, közgyűlése pedig november 22-én egyhangú névszerinti szavazással elhatározta, hogy költségvetésének egyensúlyban tartása végett egyházi adóját 40 százalékról 50 százalékra emeli fel.

Egyházmegyei közgyűlésünk az E. T. I. tc. 77. § a) pontja alapján ezt a határozatot megerősíti. (A. J. L.)

38. Gyanó József hevesi ref. kántortanító betérjeszti a hevesi ref. kántortanítói javadalmi földekre vonatkozóan Rátkai Antal és Rátkai Antalné szül. Kokaveczi Klára hevesi lakosokkal mint haszonbérlelőkkel, az 1942. évi október hó 1-től kezdődőleg 6 egymásután következő évekre, vagyis 1948 október hó 1-ig bezárólag kötött feles haszonbérleti szerződést jóváhagyás végett.

A haszonbérleti szerződés tárgyát a hevesi 1561. sz. tkvi betétben 4378. és 3479. hrzi szám alatt felvett szántó és rét földek, valamint a 6509. hrzi szám alatt felvett szántó föld, vagyis összesen 18 kat. hold 1040 négyszögöl területű ingatlan képezi.

A haszonbérleti szerződésben a feles bérlelők által teljesítendő ellenszolgáltatások részletesen szabályozva vannak és így ez irányban az ellen semmiféle kifogás nem emelhető.

A haszonbérleti szerződés 11. pontja azonban azt is kimondja, hogy ez nemcsak a bérbeadó javadalmásra, hanem jogutódaira is kötelező.

Közgyűlésünk a becsatolt szerződéstől a jóváhagyást megtagadja, mert nem látja indokoltnak és célszerűnek, hogy a javadalmas személyében esetleg bekövetkező változás esetén a jogutód aránylag hosszú időre korlátozva legyen a javadalom feletti szabad rendelkezési jogában. (Dr. T. F.)

39. Pósa Dezső ládházai ref. lelképásztor betérjeszti a Beregi István nyékládházai lakos, mint bérbevevővel 1942 április 13-án a lelképásztori javadalmi földekre vonatkozóan 1942 október 1-től 1948 szeptember 30-ig terjedő időre kötött haszonbérleti szerződést.

A szerződés szerint a ládházai 70. sz. tjkvben valamint a nyéki 188. sz. tjkvben felvett 28 magyar hold, illetve 4 magyar hold területű ingatlan képezi a bérlet tárgyát, magyar holdankint 200 kg. búza évi bér mellett.

A szerződés feltételei a törvényes rendelkezéseknek megfelelnek, amiért is azt jóváhagyásra ajánlom, azonban annak hangsúlyozása mellett, hogy a jelen bérleti szerződés azonban a bérbeadó javadalmas jogutódjára nem kötelező, amint ilyen irányú rendelkezés a szerződésben nincs is.

Közgyűlésünk a bérleti szerződést jóváhagyja annak hangsúlyozása mellett azonban, hogy ezen bérleti szerződés

a haszonbérbeadó javadalmas jogutódjára nézve kötelező nem lehet. (Dr. T. F.)

40. A pesti egyházmegye esperese a lelkeszi értekezlet határozati javaslatait terjeszti egyházmegyénk elé katonáink iratmisszió által történő lelki gondozása tárgyában. Ezek szerint minden egyházközség presbitériuma gondoskodik arról, hogy fronton lévő katonái zsoldárt és teljes bibliát kapjanak. A Református Jövő kiadóhivatala vállalná havonként egy traktátus kiadását katonáink részére, amennyiben a gyülekezetek nagy többsége kötelezőleg bejelenti, hogy az általa igényelt mennyiséget rendszeresen átveszi és a katonák részére továbbítja: a lelkipásztorok jelentsék be, hogy milyen traktátust tartanának alkalmasnak.

Közgyűlésünk jó reménységgel van afelől, hogy egyházmegyénk gyülekezetei lelkipásztoraik vezetésével a tőlük telhető módon élnek a fronton levő katonák iratmisszió által történő lelkigondozás alkalmával. A kebelbeli lelkipásztorokat felhívja, hogy a Református Jövő kiadóhivatalának nemes elhatározását megvalósítani és fenntartani segítsenek minden lehető módon. (N. J.)

41. A pestkörnyéki református egyházmegye hasonló állásfoglalás céljából küldte egyházmegyénkhez az 1942 szept. 16-i közgyűlésének korpuszos keresztnek állami és községi iskolákban, tantesztületi szobáiban való kifüggesztésével kapcsolatban hozott határozatait. Ezek szerint: sajnálattal állapítja meg, hogy többrendbeli felterjesztés, kérés és tiltakozás s az idevonatkozó állami törvényes rendelkezések ellenére sok állami, községi és társulati iskolában van kifüggesztve a korpuszos kereszt, amiért nyíltan panaszt emel felsőbb egyházi hatóságai útján a nagyméltóságú V. K. Miniszter úrnál s arra kéri, hogy a vonatkozó törvényes rendelkezés értelmében azonnal távolíttassa el a rendeletbe ütköző jelvényeket, vonja felelősségre azokat a miniszteri tisztviselőket, akik megerősítik a rendeletet, indítson fegyelmi vizsgálatot az iskolák előljárói ellen, ha nem hajtják végre a hivatkozott kormányrendeletet.

Közgyűlésünk sajnálattal állapítja meg, hogy sokan vannak olyanok, akik nem hajlandók engedelmeskedni a felekezeti békességet őrizni kívánó állami rendelkezéseknek most sem, amikor a legkisebb fegyelmezetlenség is a létünket fenyegető ellenség erejét növeli s a mi ellenállásunkat gyengíti. Felekezeti jelvényeknek állami, községi, vagy társulati épületekben, vagy épületeken való elhelyezése fegyelmezetlenség s az ország lakossága jelentős hányadának semmibevevése és vakmerő visszaélés e hányvad vállalási türelmével, békességre törekvéseivel. Teljes egészében magáévá teszi a pestkörnyéki egyházmegye határozatait abban a reményben, hogy a V. K. Miniszter úr érvényt fog szerezni a felterjesztés nyomán a felekezeti jelvények eltávolítása tárgyában kiadott rendelkezéseknek. (N. J.)

42. Esperesünk felolvasta Tóth Sándor mezőcsáti lelkipásztor iratát, melyben megköszönve az egyházmegyei közgyűlésnek a megbízatást, egyházmegyei tanácsbírói tisztségéről, sokirányú igénybevétele és körülményei folytán, lemond.

Közgyűlésünk a lemondást elfogadja s ebben a minőségben végzett jó szolgálatait megköszöni. A választást elrendeli. A szavazatok beadásának határideje folyó évi június hó 15. (N. B.)

43. Mielőtt befejeztük volna a közgyűlést, Nádházy Bertalan lelkészi főjegyző bejelenti, hogy sok fennforgó körülményre tekintettel lemond hosszú idő óta viselt lelkészi főjegyzői tiszteréről. Nem érzi magát arra most elég erősnek, hogy ezt a feladatot úgy tudja ellátni, hogy gyülekezetében is teljes erővel tudjon szolgálni. Mély tisztelettel kéri felmentését.

Esperesünk és gondnokunk elismeréssel szólott arról a buzgó szolgátról, amellyel Nádházy Bertalan a főjegyzői tisztelet végezte. Közgyűléseink jegyzőkönyvei tanuskodnak erről s arról, hogy Nádházy Bertalan melegen érző szívvel írta meg javaslatait, jelentéseit. Pósa Péter betegsége és lemondása óta pedig 9 hónapon át hiánytalanul teljesítette az esperesi hivatal közigazgatási teendőit, amiért teljes köszönet illeti. Bizalommal és szeretettel kéri, vonja vissza lemondását.

Közgyűlésünk — Eötvös Ferenc elismerést tolmácsoló szavaival is egyetértésben — egyhangúlag tette magáévá a nyilatkozatokat és jegyzőkönyvi köszönetet mond Nádházy Bertalannak.

Nádházy Bertalan ismételten kérte felmentését, míg végül is a szíves kérésnek engedve vállalta valameddig a főjegyzői szolgálatot. (N. J.)

44. A most lefolyt egyházmegyei választásokkal kapcsolatos körülményekre való tekintettel, hogy az ilyen irányú észrevételeknek vagy vitatkozásoknak eleje vétessék

közgyűlésünk elrendeli, hogy amelyik egyházközségnek nincsen egyházközségi pecsétje: haladéktalanul készíttessen és a törvény által előírt alkalmak esetén, különösképpen pedig a felsőbb hatóság által elrendelt presbitériumi szavazásoknál, ne a lelkipásztori, hanem az egyházközségi pecsétet használják. (N. B.)

45. A jegyzőkönyv hitelesítésére felhatalmazást kapott a közgyűléstől Szakács Pál, Nagy József, Dr. Tolnay Ferenc és Dr. Dienes István. (N. J.)

46. Esperesünk buzgó imádsága után elénekeltük a CV. zsoltár első versét és fél 3 órakor esperesünk bezárta a közgyűlést.

Kmf.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Az esperes beiktatása előtti számokat is:

Az esperes beiktatása utáni számokat:

Szakács Pál sk.

Román Ernő sk.

esperes.

Nádházy Bertalan sk.

lelkészi főjegyző.

Dr. Dienes István sk.

Nagy József sk.

Dr. Tolnay Ferenc sk.

Jegyzet. Hogy az egyes számokat kik jegyezték, vagy adták elő, mindenütt a nevük kezdőbetűje tünteti föl: Nádházy Bertalan lelkészi főjegyző = N. B. — Nagy József lelkészi jegyző = N. J. — Arday Janka László lelkészi jegyző = A. J. L. — Dr. Tolnay Ferenc em. ügyész = Dr. T. F. — Dr. Dienes István em. ügyész = Dr. D. I. — Dr. Filep Gusztáv tanácsbíró = Dr. F. G.

IV.

Bírósági ügyek.

A közigazgatási bíróság 1942. évi május hó 27-én tartott ülésében:

1. I. B. Nyíri Gáspár és Dr. Gedeon Istvánné (miskolci lakos külbirtokos) diósgyőri adóügyi panaszának **ítélettel** helytadott;
2. IV. B. Novák Gyula és társai ládbesenyői lakosok (vasgyári munkások) diósgyőri adóügyi panaszát elutasította és a diósgyőri presbitérium határozatát **ítélettel** helybenhagyta;
3. V. B. Lukács István hejőkeresztúri lakos (vasgyári munkás) diósgyőri adóügyi panaszát elutasította és a diósgyőri presbitérium határozatát **ítélettel** helybenhagyta;
4. VI. B. Németh Lajos és társai ónodi lakosok (vasgyári munkások) diósgyőri adóügyi panaszát elutasította és a diósgyőri presbitérium határozatát **ítélettel** helybenhagyta;
5. VII. B. R. Szabó Lajos és társai szirmai lakosok (vasgyári munkások) diósgyőri adóügyi panaszát elutasította és a diósgyőri presbitérium határozatát **ítélettel** helybenhagyta.

Az időszaki tanács 1942 november hó 11-én a következő határozatokat hozta:

1. II. B.—1942. sz. Dr. Nagy Lajos zsarnói lelkipásztor ellen a tornai református egyházmegye Lelkészegyesülete által kért bírósági eljárásban, mint fegyelmi bíróság panaszlottat **ítélettel** elmarasztalta.
2. IV. B.—1942. sz. Mauritz Gyula volt bükkaranyosi lelkipásztornak a bükkaranyosi egyházközség ellen támasztott hátrálékos fizetése ügyében, mint közigazgatási bíróság, marasztaló **ítéletet** hozott.
3. IX. B.—1942. sz. Derencsényi István bükkaranyosi és Mauritz Gyula szirmai lelkipásztorok közötti vitás fajárandóság ügyében, mint közigazgatási bíróság, Derencsényi István panaszost **ítélettel** elmarasztalta.

A rendes tanács április hó 6-án a következő ügyekben hozott határozatot:

1. V. B.—1943. sz. A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter által Molnár József tiszatarjáni tanító ellen emelt fegyelmi ügyben, a bíróság mint fegyelmi bíróság, panaszlottat **ítélettel** elmarasztalta.
2. VIII. B.—1942. sz. A szirmai egyháznak Derencsényi István volt szirmai lelkipásztor és G. Szabó Lajos gondnok elleni perköltség iránti követelése ügyében a bíróság, mint közigazgatási bíróság, panaszlottakat **ítélettel** elmarasztalta.
3. XII. B.—1942. sz. Nagy József poroszlói lelkipásztor és Piacsek Sarolta poroszlói tanítónőnek Jakab Imre ugyanottani igazgató-tanító

elleni fegyelmi ügyben a bíróság, mint fegyelmi bíróság, panaszlottat ítélettel elmarasztalta.

4. XVII. B.—1942. sz. Kacsóh Bertalan gejeji presbiternek Sinka Mihály gejeji presbiter és Nagy Zoltán gejeji kántortanító ügyében, mint fegyelmi bíróság, Sinka Mihályt ítélettel elmarasztalta.

Elnökségi végzéssel a következő ügyek szűntek meg:

1. XIV. B.—1942. sz. Gulyás László diósgyőri presbiternek Dr. Fekete Gyula helyettes főgondnok elleni panasza tárgyában panaszos **végzésileg** elutasított.

2. XVII. B.—1942. sz. Kacsóh Bertalan gejeji presbiternek Sinka Mihály gejeji presbiter ellen beadott panasza **végzésileg** megszüntetve.

3. I. B.—1943. sz. Gallai Lajosné és társainak Nagy József miskolci lelkipásztorrá választása ügyében beadott panasza **végzésileg** elutasított.

Tárgymutató.

I.

Az 1942 május 27-iki egyházmegyei tanács ügyei:

lrvsz.		Lapsz.
1., 2.	<i>Megnyitás, megalakulás . . . . .</i>	3
3.	<i>Számvetészéki jegyzőkönyv . . . . .</i>	3—6
4.	<i>A tisztaoszlári rendkívüli egyházi adó . . . . .</i>	7
5.	<i>Tiszatarján 5.000 P. OKH. kölcsöne . . . . .</i>	7
6., 7., 8., 9.	<i>Mezőkeresztes templomjavítása, kölcsöne és adókulcsa . . . . .</i>	7—8
10.	<i>Sajókeresztúr pótagója . . . . .</i>	8
11.	<i>Ónod adókulcsmódosítása . . . . .</i>	8—9
12.	<i>Tiszavalk magtári kölcsön rendezése . . . . .</i>	9
13.	<i>A mezőkővesdi építési terv . . . . .</i>	9
14.	<i>A hevesi belhivatalnokai földek csatornázása . . . . .</i>	9
15.	<i>Noszvaj erdővétele . . . . .</i>	9—10
16.	<i>Tiszatarján ingatlancsereje . . . . .</i>	10
17.	<i>Nyék ingatlanvásárlása . . . . .</i>	10—11
18.	<i>A diósgyőri tanítói állások szervezése . . . . .</i>	11
19.	<i>Hejőcsaba 4 osztályú iskolája . . . . .</i>	11
20.	<i>Az ónodi lelkipásztor adóügyi kérése . . . . .</i>	11—12
21.	<i>Ároktő rendkívüli adóügye . . . . .</i>	12
22.	<i>Bezárás . . . . .</i>	12

II.

1942 október 14-iki közgyűlési ügyek:

1., 2.	<i>Megnyitás, határozatképesség . . . . .</i>	13
3.	<i>Szavazatbontó bizottság jelentése . . . . .</i>	14
4.	<i>Gondnoki megnyitó . . . . .</i>	14—19
5., 6.	<i>Köszönetmondások . . . . .</i>	19
7.	<i>Főjegyző beszámolója . . . . .</i>	19—22
8.	<i>Egyházmegyei tanács, lelkészjelölő, szavazatbontó, építési bizottság választása . . . . .</i>	22—23
9.	<i>A püspök tanácsbírói tisztsége . . . . .</i>	23
10.	<i>Pósa Péter lemondása . . . . .</i>	23
11.	<i>Pósa Péter irata . . . . .</i>	23—24
12.	<i>Tanári, tanítói képviselők választása . . . . .</i>	24

13.	<i>Szilágyi István beerősítési ügye</i>	24
14.	<i>Új tanítók</i>	24
15.	<i>Segédlelkészek szolgálati helye</i>	24—25
16.	<i>Bekebelezett segédlelkészek</i>	25
17.	<i>Tanügyi bizottsági elnök jelentése</i>	25—32
18.	<i>Belmissziói előadó jelentése</i>	32—40
19.	<i>Missziói bizottság választása</i>	40
20.	<i>Lelkészi bibliáórák</i>	40
21.	<i>Cseh József vallásoktatási jelentése</i>	40—43
22.	<i>Sándor Ernő lemondása, Cseh József megválasztása</i>	44
23.	<i>Lelkészerlekezleti jegyzőkönyvek</i>	44—48
24.	<i>ORIO jelentés</i>	48
25.	<i>A diósgyőri építkezési végelszámolás</i>	48—50
26.	<i>Tiszánána rendkívüli adója</i>	50
27.	<i>Mezőkövesd építkezése</i>	50—51
28.	<i>Építkezésekkel kapcsolatos felhívás</i>	51
29.	<i>Kiss Ernő lelkeszi képesítése</i>	51
30.	<i>Új lelkeszi állások ügye</i>	51
31.	<i>Szabályrendelet a nem református iskolai vallástanításról</i>	51—52
32.	<i>Lelkeszi bibliáórák</i>	52
33.	<i>Egyházmegyei presbiteri konferencia</i>	52
34.	<i>A gömöri átírat özvegyek és árvák ügyében</i>	52
35.	<i>A sályi III-ik tanítói állás</i>	52—53
36.	<i>Nagy Károly sályi megválasztása</i>	53
37.	<i>Tranai Magda árvaügye</i>	53
38.	<i>A noszvaji tanítónő panasza</i>	53
39.	<i>Barsi Lajos sályi igazgató-tanító OKH. ügye</i>	53—54
40.	<i>Erdős Károly igazgatói címe</i>	54
41.	<i>Keresztjelvény az állami épületeken</i>	54
42.	<i>A hevesnagykunsági nyugdíjintézeti átírat</i>	54—55
43.	<i>A bihari nyugdíjintézeti átírat</i>	55—56
44.	<i>A mezőnyéki adókulcs</i>	56
45.	<i>A tiszaszederkényi tanítói díjlevelek</i>	56
46.	<i>A poroszlói ajándékozás</i>	56—57
47.	<i>Eötvös Ferenc kérései</i>	57
48.	<i>Az egri adókulcs</i>	57—58
48.	<i>Szeghalmy Bálint beadványa</i>	58—59
49.	<i>A miskolci földhaszonbérlet</i>	59
50.	<i>Az ároktői villanyvilágítás</i>	59
51.	<i>A hevesi ONCSA kölcsön</i>	60
52.	<i>Ároktő stb. egyházközségek ármentesítési panasza</i>	60
53.	<i>Vatta templom-adóügye</i>	60—61
54.	<i>Hejőszalonta földhaszonbérlete</i>	61
55.	<i>Egyházlátogatók</i>	61
56.	<i>Katonai szolgálatot teljesítő tanítók</i>	61
57.	<i>Lelkeszi továbbképzés</i>	61
58.	<i>Törpegyülekezetek ügye</i>	62
59.	<i>Egyházkerületi képviselők</i>	62

Lapsz.	Lapsz.
60. Jövő évi közgyűlés helye	62
61. Jegyzőkönyvhitelesítés	62
62. Bezárás	62
63. Újbóli megnyitás. Tanítók eskütétele, újbóli bezárás	62

III.

1943 április 6-iki közgyűlési ügyek:

1., 2. Megnyitás, határozatképesség	63—64
3. báró Bottlik István gondnoki megnyitója	64—65
4. Derencsényi és négy társa irata	65
5. A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve	65—66
6. Derencsényi és társai kérése	66—67
7. A miskolci szavazat elleni fellebbezés	67—68
8. A geleji szavazat elleni fellebbezés	68—71
9. A diósgyőri szavazat elleni fellebbezés	71—74
10. A választások eredménye	74
11. Cseh József eskütétele	74
12. Román Ernő beiktatása	74—86
13. A közgyűlés folytatása. Esperes beköszönője	86—93
14. Szavazás lelkeségi tanácsbírója	93
15. Egyházmegyei pénztáros választás	93—94
16., 17., 18., 19. Nyugdíjintézeti, segélyosztó bizottsági, szavazat- bontó bizottsági, egyházmegyei tanácsi tag választások	94
20. Győry Elemér és Idrányi Béla dr. üdvözlése	94
21. Esperesi megerősítések	94
22. ORLE ügye	94
23. ORPSZ ügye	94—95
24. Vasárnapi Iskolai Szövetség ügye	95
25. Pósa Péter emlékezete	95
26. Szondy Lajosné emlékezete	95
27. Esperesbeiktatással kapcsolatos üdvözlő irások	95
28. Dr. Komjáthy Aladár, Fodor Lajos, Szilágyi István be- erősítése	96
29. Segédlelkész-bekebelezések	96
30. Tanító-választások	96
31. Eltávozott tanítók	96—97
32. Heves ONCSA kölcsöne	97
33. Emődi kölcsön	97
34. Tiszaszederkény adókulcsa	97—98
35. Az ónodi asidó iskolások ügye	98
36. Átány adókulcsa	98—99
37. Poroszló adókulcsa	99
38. A hevesi kántortanítói földhaszonbér	99
39. A ládházai lelkeségi földbérlet	99—100
40. Katonai iratmisszió	100
41. A kereset-ügy	100
42. Tóth Sándor tanácsbíró lemondása	101

Ikv. sz.	Lapsz.
43. <i>Nádházy Bertalan főjegyző lemondása</i>	101
44. <i>Egyházközségi pecsét készítése</i>	101
45. <i>Jegyzőkönnyvhitelcsítők</i>	101
46. <i>Bezárás</i>	102

IV.

Bírósági ügyek:

<i>Ngiri Gáspár; Novák Gyula; Lukács István; Németh Lajos; R. Szabó Lajos díósgyőri adóügyei;</i>	
<i>Dr. Nagy Lajos; Mauritz Gyula; Derencsényi István—Mauritz Gyula; Molnár József; Derencsényi István—G. Szabó Lajos; Jakab Imre; Sinka Mihály; Dr. Fekete Gyula; Sinka Mihály; Nagy József bírósági ügyei</i>	103—104
